

Taalleesland

Spelspoor
Groep 4
Handleiding

Auteur
Tseard Veenstra

Eindredactie
Geert Woldman

Bekadidact

De Nederlandse
Landbouwsector

De Nederlandse
Landbouwsector

De Nederlandse
Landbouwsector

De Nederlandse
Landbouwsector

Illustratie omslag

Anjo Mutsaars

Vormgeving

Studio Eric Wondergem BNO, Baarn

Zetwerk

GrafiData, Deventer

De Nederlandse
Landbouwsector

De Nederlandse
Landbouwsector

Eerste druk, eerste oplage 2006

© 2006 Uitgeverij Bekadidact Baarn

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

ISBN 90 262 3165 2

www.bekadidact.nl

INHOUD

Bijzondere inleiding	6
Wat is Spelspoor?	6
Doel	6
Doelgroep	6
Spelspoor en Taalleesland Spelling	6
Spelspoor groep 4	7
Strategieën	7
Begrippenlijst	8
Overzicht lesdoelen	9
Hoe gebruik je Spelspoor?	10
Model Directe instructie	10
Organisatie	10
Materialen	12
Handleiding	12
Kopieermateriaal	12
Software	12
Software	12
Installatie	12
Leerkrachtmodule	14
Methode Monitor	21
Leerlingprogramma Spelspoor	22
Motiverend	24
Lesbeschrijvingen	25
Kopieerbladen	77

BIJZONDERE INLEIDING

BIJZONDERE INLEIDING

WAT IS SPELSPOOR?

Spelspoor is een preventief programma, afgestemd op Taalleesland Spelling en is bestemd voor de zwakke spellers. Het is een programma waarin vorm is gegeven aan het principe voorinstructie. Met Spelspoor bereidt u voor een geselecteerde groep leerlingen de leerstof voor uit de eerstkomende leseenheid van Taalleesland Spelling. Dit programma sluit in didactisch en organisatorisch opzicht nauw aan bij Taalleesland Spelling.

De opzet van Spelspoor is eenvoudig en eenduidig. Spelspoor kent als hoofdbestanddeel 34 instructielessen per leerjaar, één bij elke leseenheid uit Taalleesland Spelling. In iedere les, die ongeveer dertig minuten in beslag neemt, krijgen de leerlingen in een klein groepje instructie over één van de lesdoelen van de eerstkomende leseenheid van Taalleesland Spelling.

Naast deze instructielessen bestaat Spelspoor uit een computerprogramma waarmee de geleerde strategieën nog eens extra geoefend worden. Hiermee zorgt Spelspoor ervoor dat de zwakke spellers goed mee kunnen komen met de reguliere spellinglessen van Taalleesland.

Spelspoor bevat geen toetsen. Omdat het een voorinstructieprogramma is, is dat ook niet nodig. Het gaat er immers om dat de deelnemende leerlingen goed mee kunnen komen bij de reguliere spellinglessen en daarin voldoende resultaten behalen. Spelspoor draagt bij aan dat doel.

Wel begint de eerste oefensessie op de computer met een dictee. Behaalt de leerling een onvoldoende resultaat op het dictee dan moet hij vervolgens de oefeningen op de computer maken. Spelspoor is geen remediërend pakket. Het bevat dan ook geen ortho-didactische werkwijzen en technieken. De doelen en strategieën zijn gelijk aan de doelen en strategieën van Taalleesland Spelling. Het programma is bedoeld om leerlingen die zwak zijn in spelling voor te bereiden op de leerstof die komen gaat.

Doel

Het doel van Spelspoor is dat *voorkomen* wordt dat de leerlingen die aan het programma Taalleesland Spelling deelnemen, uitvallen bij de reguliere lessen en onvoldoende zulten scoren op de toetsen van Taalleesland Spelling of op de relevante Cito SVS-toetsen. Door de inzet van Spelspoor zullen de deelnemende leerlingen succeservaringen opdoen op het moment dat de behandelde stof opnieuw aan de orde komt in de reguliere spellinglessen. Bovendien wordt met de inzet van Spelspoor de instructie- en oefentijd voor de spellingzwakke leerlingen uitgebreid.

Doelgroep

Spelspoor is bedoeld als voorinstructie voor een geselecteerde groep leerlingen. Het gaat hierbij om leerlingen die:

- regelmatig de reguliere herhalingslessen in Taalleesland Spelling moeten volgen en zwakke spellers zijn, of
- die op de relevante CITO SVS toets een D- of E-score hebben behaald of een DLE kleiner dan 75 % van het DL hebben behaald.

Spelspoor kan ook ingezet worden voor leerlingen die moeite hebben met een *bepaalde* spellingmoeilijkheid. Bijvoorbeeld met de open en gesloten lettergrepen. Op het moment dat een dergelijk doel aan de orde is, kunnen deze leerlingen worden ingedeeld bij de voorinstructiegroep.

Spelspooren Taalleesland Spelling

Vanuit de aard en het doel van Spelspoor is het vanzelfsprekend dat Spelspoor en Taalleesland Spelling nauwkeurig op elkaar zijn afgestemd. Zo correspondeert het leseenheidsnummer in Spelspoor met het leseenheidsnummer van Taalleesland Spelling. Dit maakt de relatie tussen beide direct heel duidelijk. Ook is er koppeling in doelen. Het lesdoel in Spelspoor is een van de doelen van de bijpassende leseenheid in Taalleesland Spelling. Het betreft vaak het 'moeilijkste' lesdoel van die leseenheid. Per leerjaar is een nauwkeurig afgewogen selectie van lesdoelen gekozen, zodanig dat alle doelen van het betreffende leerjaar tenminste één keer aan de orde komen in Spelspoor.

De nadruk bij die keuze van doelen ligt op de woorden die door middel van de auditieve herkenningstrategie (de *hoorweetwoorden*) of met behulp van de regelstrategie (de *regelwoorden*) aangeleerd worden. Woorden die met behulp van de visuele inprentingsstrategie (de *kijkweetwoorden*) aangeleerd worden, krijgen minder aandacht in Spelspoor, omdat deze minder instructie vragen en vooral door middel van inprenting moeten worden geleerd.

Ook wat betreft de inhoud is er veel overeenkomst. In Spelspoor worden hoofdzakelijk woorden aangeboden die ook in Taalleesland Spelling voorkomen.

En de spellingstrategie die past bij het Spelspoordoel is dezelfde als bij het overeenkomstige doel in Taalleesland Spelling. Dit geldt ten slotte ook voor de gehanteerde begrippen, de formulering van regels, en dergelijke.

SPELSPOOR GROEP 4

Strategieën

In Spelspoor worden, evenals in Taalleesland Spelling, vier spellingstrategieën onderscheiden. Deze zijn algemeen toepasbaar op de betreffende spellingcategorieën. Het betreft de volgende strategieën:

De fonologische strategie

Deze strategie wordt gebruikt voor de klankzuivere en bijna-klankzuivere woorden. De strategie kent vier deelhandelingen die achtereenvolgens moeten worden uitgevoerd:

- analyse van het woord in afzonderlijke klanken
- aan elke klank het bijbehorende teken koppelen
- deze tekens in de juiste volgorde opschrijven
- controle door het geschreven woord weer te verklanken.

De woorden (of woorddelen) die volgens deze strategie worden geschreven worden **luisterwoorden** genoemd. In groep 3 hebben de leerlingen deze strategie geleerd tot het niveau van mmkmm (voorbeelden: spons, krant). In de lessen 4 en 5 van Spelspoor komen de luisterwoorden nogmaals aan de orde.

De visuele inprentingstrategie

Deze strategie is erop gericht om leerlingen vanuit herhaald zien vaste woordbeelden te leren. Het gaat hierbij vooral om woorden waarbij een keuze gemaakt moet worden tussen twee of meer schrijfwijzen met eenzelfde uitspraak. We noemen de woorden (of woorddelen) die volgens deze strategie geschreven worden **kijkweetwoorden**.

In Spelspoor groep 4 gebruiken we deze strategie voor het aanleren van:

- woorden die met ei of ij worden geschreven
- woorden die met f (in feite klankzuiver) of v beginnen
- woorden die met s (in feite klankzuiver) of z beginnen
- woorden die op ch eindigen.

De auditieve herkenningstrategie

Bij de auditieve herkenningstrategie gaat het om de vaste schrijfwijze van veel voorkomende combinaties van letters (of lettergroepen). Er is een vaste koppeling tussen uitspraak en schrijfwijze. We noemen de woorden (of woorddelen) die volgens deze strategie geschreven worden **hoorweetwoorden**.

Voor Spelspoor groep 4 leidt dit tot de volgende invullingen:

- je hoort /ng/, je schrijft ng
- je hoort /ngk/, je schrijft nk
- je hoort in onbeklemtoonde woorddelen:
 - /u/, je schrijft e
 - /ju/ of /tju/, je schrijft je of tje
 - /bu/ of /gu/, je schrijft be of ge
 - /ug/ of /luk/, je schrijft ig of lijk.
- je hoort ongeveer /ir/, /or/, /ur/, je schrijft eer, oor, eur
- je hoort /sg/ of /sgr/, je schrijft sch of schr
- je hoort /aaj/, /ooj/ of /oej/, je schrijft aai, ooi of oei
- je hoort /abu/, je schrijft abbe
- je hoort /aabu/, je schrijft abe.

Begrippenlijst

De regelstrategie

De regelstrategie heeft betrekking op woorden waarbij het gebruiken van een regel leidt tot de juiste schrijfwijze. We noemen de woorden (of woorddelen) die volgens deze strategie geschreven worden **regelwoorden**.

In Spelspoor groep 4 komen de volgende regels aan de orde:

- Wat betreft de keuze tussen ou of au wordt gekozen voor de au als het woord in een van de vijf aangeleerde zinnen voorkomt. In alle andere gevallen worden de woorden met ou geschreven. (Dit is een voorlopige regel. In groep 5 en hoger vindt steeds een uitbreiding van het aantal au-woorden plaats.)
- Als een woord eindigt op een korte klank + /gt/, dan wordt het woord altijd met cht geschreven, behalve bij ligt, legt en zegt.
'Als je na een korte klank /gt/ hoort, dan schrijf je cht. Maar niet bij ligt, legt en zegt.'
Ook dit is een voorlopige regel. Het aantal uitzonderingen wordt in groep 5 licht uitgebreid.
- Een woord eindigt op d of t als in de verlengde vorm de d of t wordt gehoord. (verlengingsregel)
'Als de eindklank van een woord een /t/ is, maak je het woord langer. Als je dan een /d/ hoort, is de eindletter van het woord ook een d.'

In Spelspoor worden de volgende begrippen gehanteerd:

klankzuiver: Er bestaat een eenduidige relatie tussen klank en teken. Een woord is klankzuiver als je het schrijft zoals je het hoort (bijvoorbeeld: mast). Hiertoe rekenen we ook de s en z en ook de f en v. Maar omdat in bepaalde delen van het land de s en de z en ook de f en de v aan het begin van een woord vrijwel identiek klinken, worden de woorden die met z, f of v beginnen ingeprent. In groep 5 wordt wel gewezen op klankverschillen tussen f en v en s en z.

niet-klankzuiver: Er bestaat geen eenduidige relatie tussen klank en teken. Een woord is niet klankzuiver als het niet geschreven wordt zoals je het hoort (bijvoorbeeld: brand, heerlijk, meisje).

korte klank: /a/, /e/, /i/, /o/, /u/.

lange klank: /aa/, /ee/, /oo/, /uu/.

klinker: a, e, i, o, u. Als symbool voor een klinker gebruiken we het open rondje (○).

NB: In het onderscheid met 'dubbele klinker' wordt klinker in de lessen ook wel 'enkele klinker' genoemd.

medeklinker: Iedere andere letter. Als symbool voor een medeklinker gebruiken we het gesloten rondje (●).

dubbele klinker: aa, ee, oo, uu. Als symbool voor een dubbele klinker gebruiken we het 'brilletje' (○-○).

tweetekenklinker: /ie/, /ei/, /oe/, /eu/, /ui/, /ou/.

Bij de klank /ei/ horen de schrijfwijzen ei en ij. Bij de klank /ou/ horen de schrijfwijzen ou en au.

Als symbool voor een tweetekenklinker gebruiken we twee open rondjes naast elkaar (○○).

/u/-klank: De klank die je hoort in woorden als heerlijk, aardig, beteken (onbeklemtoonde lettergrepen).

lettergroep: Een veel voorkomende combinatie van letters.

We onderscheiden in groep 4 de volgende lettergroepen:

- sch, schr
- cht
- ng, nk
- eer, oor, eur
- aai, ooi, oei
- lijk, ig

kabouter namen: Namen van kabouters die corresponderen met middenstukjes van het type kmk en kmmk (○●○ en ○●●○). Alle namen staan op de abbe-kaart en op de abe-kaart. In de loop van groep 4 wordt het begrip kabouter naam vervangen door kmk-middenstukje of kmmk-middenstukje.

Overzicht lesdoelen

middenstukje: Een van de kabouter namen van het type kmk en kmmk (○●○ en ○●●○). Alle middenstukjes staan op de abe-kaart en op de abbe-kaart.

lettergreep: Een eenheid van letters waarin een woord kan worden verdeeld met het oog op het afbreken aan het eind van een regel. Dit afbreken gebeurt op basis van regels. We onderscheiden de open lettergreep (met aan het eind een lange klank) en de gesloten lettergreep (de klinker wordt omsloten door medeklinkers). Het begrip wordt in groep 4 uitsluitend in de handleiding gebruikt.

voorvoegsel: Het onbeklemtoonde deel voorin een woord met daarin een /u/-klank (bijvoorbeeld: **ge**vangen, **be**vragen, **vers**preken).

NB: Taalkundig is genoemde omschrijving te beperkt. Er zijn immers ook andere voorvoegsels, zoals **on**nodig, **ex**-wethouder.

achtervoegsel: Het onbeklemtoonde deel achterin een woord met daarin een /u/-klank (bijvoorbeeld: paalt**je**, perk**je**).

NB: Gezien de omschrijving horen woorden op lijken en hier ook bij. In de methode brengen we woorden op **lijk** en **ig** onder in een aparte categorie.

enkelvoud: De vorm van een zelfstandig naamwoord of werkwoord waarbij het gaat om één exemplaar, zaak, persoon of handeling verricht door één persoon.

meervoud: De vorm van een zelfstandig naamwoord of werkwoord waarbij het gaat om meer dan één exemplaar, zaak, persoon, begrip of handeling.

regel: Een regel is algemeen toepasbaar en is een aanwijzing voor leerlingen hoe bepaalde woorden te schrijven. Zowel bij de regelstrategie als bij de auditieve herkenningstrategie spreken we van regels.

Leseenheid 1	Klinkers van medeklinkers onderscheiden.
Leseenheid 2	Enkele van dubbele medeklinkers onderscheiden.
Leseenheid 3	Enkele, dubbele en tweetekenklinkers onderscheiden.
Leseenheid 4	Klankzuivere mmkmm-woorden schrijven.
Leseenheid 5	Klankzuivere woorden met drie medeklinkers achter elkaar schrijven.
Leseenheid 6	Het klankverschil tussen /n/, /ng/ en /ngk/ horen.
Leseenheid 7	Woorden schrijven met je of tje aan het eind of met be of ge aan het begin.
Leseenheid 8	De /u/-klank in onbeklemtoonde woorddelen schrijven.
Leseenheid 9	Woorden schrijven met de lettergroep ng of nk.
Leseenheid 10	Woorden schrijven die eindigen op de lettergroep cht.
Leseenheid 11	Klankzuivere samenstellingen schrijven.
Leseenheid 12	Woorden schrijven met de lettergroep eer, oor of eur.
Leseenheid 13	Woorden schrijven met ei of ij.
Leseenheid 14	Woorden schrijven die met f of v beginnen. Woorden schrijven die met s of z beginnen.
Leseenheid 15	Woorden schrijven met de lettergroep sch of schr.
Leseenheid 16	Woorden schrijven met de lettergroep eer, oor of eur.
Leseenheid 17	Woorden schrijven met ou of au.
Leseenheid 18	Woorden schrijven die eindigen op de lettergroep ch of cht.
Leseenheid 19	Woorden schrijven met de lettergroep ig of lijk.
Leseenheid 20	Woorden schrijven met de eindletter d uitgesproken als /t/.
Leseenheid 21	Auditief en visueel herkennen en schrijven van kmmk-middenstukjes (kabouter namen).
Leseenheid 22	Auditief en visueel herkennen en schrijven van kmmk-middenstukjes (kabouter namen).
Leseenheid 23	Auditief en visueel herkennen en schrijven van kmk-middenstukjes (kabouter namen).
Leseenheid 24	Woorden schrijven die beginnen met de lettergroep sch of schr.
Leseenheid 25	Woorden schrijven met au of ou.
Leseenheid 26	Woorden schrijven met de lettergroep aai, ooi of oei.
Leseenheid 27	Woorden schrijven die eindigen op d of t.
Leseenheid 28	Woorden schrijven die eindigen op de lettergroep ch of cht.
Leseenheid 29	De leerlingen oriënteren op de spellingregel 'Hoor je aan het begin van een middenstukje een korte klank, dan schrijf je kmmk'.

leseeenheid 30	Woorden schrijven die eindigen op d of t.
leseeenheid 31	De regel 'Hoor je aan het begin van een middenstukje een lange klank, dan schrijf je kmk' kennen en toepassen.
leseeenheid 32	Woorden schrijven met de lettergroep aai, ooi, of oei.
leseeenheid 33	Woorden schrijven met een kmk- of een kmmk-middenstukje.
leseeenheid 34	Woorden schrijven met de lettergroep ig of ijk.

HOE GEBRUIK JE SPELSPOOR?

Model Directe instructie

Spelspoor is vormgegeven overeenkomstig het model Directe instructie. Dit betekent dat in de instructielessen van Spelspoor de volgende stappen zijn te onderscheiden:

Stap 1 De oriëntatie op het spellingprobleem.

Naast een eventuele korte terugblik op voorgaande lessen of activiteiten wordt in deze stap aangegeven wat het doel van de les is en worden voorbeeldwoorden gegeven. De benodigde voorkennis wordt op deze manier geactiveerd.

Stap 2 De presentatie / instructie van de nieuwe leerstof.

Belangrijk hierbij is dat dit in kleine stappen gebeurt in een interactieve setting. U geeft passende concrete voorbeelden, u demonstreert, u doet voor en u legt uit. Ook het hardop voordragen van de spellingstrategie door u is in deze fase heel effectief, evenals het geven van feedback aan de leerlingen.

Stap 3 De begeleide inoefening.

In deze fase oefenen de leerlingen onder uw leiding. Hiervoor zijn korte en duidelijke opdrachten noodzakelijk. U noemt een woord en vraagt de leerlingen de regel of oplossingswijze toe te passen. Ook in deze fase is de feedback die u aan de leerlingen geeft van groot belang.

Stap 4 De zelfstandige inoefening.

De leerlingen oefenen nu zelfstandig. Het betreft altijd een kort oefendicté. Dit oefenen hoeft niet altijd individueel, maar kan ook in duo's worden gedaan.

Stap 5 De terugblik.

Hierin vindt een reflectie plaats op de zelfstandige inoefening. De antwoorden worden besproken, evenals de aanpak of de toepassing van de spellingstrategie. De kern van de les wordt tot slot door u nog eens samengevat.

Bij Spelspoor wordt het model Directe instructie toegepast in de vorm van modelleren. De leerkracht verwoordt op een eenduidige manier de aanpak bij een gegeven spellingprobleem. Dit gebeurt steeds in interactie met de leerlingen en door consequent voor- en nadoen. De aanpak wordt op deze manier door de leerlingen ingeprent. De zelfstandige inoefening krijgt een vervolg door middel van de software-oefeningen.

Organisatie

Spelspoor sluit aan bij de leseeenheden van Taalleesland Spelling. Spelspoor bestaat per Leseenheid uit drie onderdelen:

- 1 Instructieles
- 2 Computersessie 1
- 3 Computersessie 2

Instructieles

Spelspoor is bedoeld voor een geselecteerde groep leerlingen. Deze groep krijgt bij voorkeur op de vrijdag voorafgaand aan de week dat het doel in Taalleesland Spelling aan de orde is een *instructieles* van maximaal dertig minuten. Deze les moet, als het maar enigszins mogelijk is, gegeven worden door de eigen leerkracht. Indien dit niet mogelijk is, kan de les ook gegeven worden door de intern begeleider of remedial teacher.

De instructielessen staan volledig beschreven in deze Handleiding. Het is belangrijk dat de stappen zoals die in de lessen beschreven staan, volledig uitgevoerd worden. Hierbij dient u veel aandacht te schenken aan de interactie en daarbij het activeren van de leerling(en). Ook is het van belang dat u vaste formules en ondersteunende gebaren gebruikt, evenals een directe en inhoudsgerichte feedback.

Computersessies

In de week die volgt, en waarin hetzelfde doel ook in Taalleesland Spelling wordt behandeld, voeren de leerlingen de bijbehorende oefeningen op de computer uit. Dit gebeurt als volgt:

- *Computersessie 1* maximaal twintig minuten.
Deze sessie begint met een dictee. Scoort de leerling hierop 90% of meer goed dan hoeft hij de oefeningen van de beide computerlessen niet te maken en kan hij als beloning direct naar het beloningsspel. Indien de leerling op het dictee een lagere score dan 90% behaalt, dan oefent hij verder met oefening A.
- *Computersessie 2* maximaal twintig minuten.
Deze sessie is alleen bedoeld voor de leerlingen die op het dictee aan het begin van computersessie 1 een lagere score behaalden dan 90%. De leerlingen doen eerst oefening B. Indien er tijd over is, kunnen ze nog aan de slag met het beloningsspel.

In onderstaand schema staan de twee organisatorische varianten die zich kunnen voordoen:

variant A

week	dag	activiteit
week 0	vrijdag	Instructieles onder leiding van de leerkracht, bij leseenheid 1 van Taalleesland Spelling.
week 1	dinsdag	De leerling werkt zelfstandig aan Computersessie 1 bij leseenheid 1. Hij behaalt een score van 90% of meer goed op het dictee. Het beloningsspel wordt gespeeld.
week 1	vrijdag	Instructieles onder leiding van de leerkracht, bij leseenheid 2 van Taalleesland Spelling.

Enzovoort.

variant B

week	dag	activiteit
week 0	vrijdag	Instructieles onder leiding van de leerkracht, bij leseenheid 1 van Taalleesland Spelling.
week 1	dinsdag	De leerling werkt zelfstandig aan Computersessie 1 bij leseenheid 1. Hij behaalt een score van minder dan 90% goed op het dictee. Oefening 1 wordt gemaakt.
	donderdag	De leerling werkt zelfstandig aan Computersessie 2 bij leseenheid 1. Oefening 2 wordt gemaakt, eventueel gevolgd door het beloningsspel.
week 1	vrijdag	Instructieles onder leiding van de leerkracht, bij leseenheid 2 van Taalleesland Spelling.

Enzovoort.

De momenten voor de computersessies moeten zo worden gepland dat ze niet samen vallen met de momenten waarop de leerkrachtgebonden lessen van TLL Spelling worden aangeboden. De leerlingen dienen mee te doen aan de reguliere lessen.

MATERIALEN

Handleiding

Spelspoor kent een aantal materialen. Dit zijn:

De Handleiding bevat de Bijzondere inleiding, de beschrijving van de oefeningen op de computer en de lesbeschrijvingen. In de **lesbeschrijvingen** staan de uitgewerkte instructielessen met verwijzingen naar de software en soms naar kopieermaterialen.

Kopieerbladen

De te kopiëren materialen zijn achter in deze Handleiding opgenomen. Het betreft de volgende kopieerbladen:

Stappenplan

Met Spelspoor leren de leerlingen spellingproblemen oplossen volgens een vast stappenplan. Leerlingen moeten zich deze stappen eigen maken. Het is aan te bevelen deze stappen voor de leerlingen te visualiseren. Dit kan door het stappenplan te kopiëren, op een kaart te plakken en deze bij de lessen te gebruiken. U kunt het stappenplan ook op de tafel van het kind plakken of ergens in de buurt van de leerling aan de muur hangen.

au-woorden

De woorden met au die de leerlingen in groep 4 leren zijn opgenomen in zinnen (de au-zinnen). Deze zinnen leren de leerlingen uit het hoofd.

Ter ondersteuning kunt u de au-zinnen op een kaart plakken en deze bij de lessen gebruiken. U kunt ook een kopie op de tafel van het kind plakken of ergens in de buurt van de leerling aan de muur hangen.

Kabouternamen (middenstukjes)

Met Taalleesland Spelling en Spelspoor leren de leerlingen in groep 4 kabouternamen als eerste stap in het proces van het schrijven van open en gesloten lettergrepen. De benaming 'open en gesloten lettergrepen' wordt nog niet gebruikt. Dit gebeurt pas in groep 6. In groep 4 spreken we eerst van kabouternamen en later van middenstukjes. Ook in groep 5 spreken we van middenstukjes. Om de kabouternamen (en later middenstukjes) te leren, gebruiken we rijmpjes. Deze rijmpjes moeten de leerlingen uit het hoofd leren.

Alle kabouternamen (middenstukjes) staan op de abbe-kaart en de abe-kaart. Ter ondersteuning kunt u de rijmpjes op een kaart plakken en deze bij de lessen gebruiken. U kunt ook een kopie op de tafel van het kind plakken of ergens in de buurt van de leerling aan de muur hangen.

Ouderbrief

Indien u, of een van de ouders, het wenselijk acht dat de leerlingen ook thuis oefenen, is het van het grootste belang dat dit op dezelfde manier gebeurt als op school. Goede afspraken daarover zijn noodzakelijk. Daarvoor is een voorbeeld ouderbrief opgenomen.

Software

De software bestaat uit een leerlinggedeelte en een leerkrachtgedeelte met een registratiesysteem. Hieronder vindt u meer informatie over de software.

SOFTWARE

Installatie

Spelspoor kan zowel op een stand-alonecomputer als op een netwerk draaien.

Met een netwerkinstallatie kan vanuit elke (netwerk)computer administratie verricht worden. Bijvoorbeeld groepen samenstellen, per leerling oefeningen toewijzen, resultaten bekijken. Ook leerlingen kunnen dan op elke beschikbare (netwerk)computer aan de slag. Scholen die geen netwerk hebben of waarvan de centrale computer of het netwerk niet beschikbaar is of niet altijd aanstaat, kunnen ook prima werken met de stand-alonetoepassing, ofwel installatie voor individuele computers.

Minimale systeemeisen

Beeldschermformaat:	800 x 600
Aantal kleuren:	16-bits videokaart
Audio:	16-bits, 22.050 kHz
Processor:	vanaf Pentium III / IBM compatible
Cd-romdrive:	vanaf 8-speed
Geheugen:	vanaf 64 Mb
Besturingssystemen:	Windows 98, Windows ME, Windows 2000, Windows XP Home/Pro en Windows NT4. Internet Explorer 6.0 of hoger waarin de Flash plug-in is geïnstalleerd (versie 7 of hoger).
Netwerkvereisten:	Windows NT Server, Windows 2000 Server, Windows 2003 (XP) Server, Linux Server, Novell 5 Server, 100 Mb T-base netwerk.

Installeren

Zodra de cd-rom in de cd-romdrive wordt geplaatst, wordt de installatie doorgaans automatisch gestart. Als dit niet gebeurt, kunt u de cd-rom op een van de twee volgende manieren handmatig installeren:

Installatie 1

- 1 Plaats de cd-rom in de cd-romdrive.
- 2 Kies in het Startmenu de optie *Uitvoeren*.
- 3 Geef het commando: D:\SETUP (als D uw cd-romdrive is).
- 4 Volg de instructies die op het scherm verschijnen.

Installatie 2

- 1 Plaats de cd-rom in de cd-romdrive.
- 2 Open *Mijn computer* op het bureaublad.
- 3 Selecteer de cd-romdrive en open de drive met behulp van uw rechtermuisknop.
- 4 Dubbelklik op het programma *Setup*.
- 5 Volg de instructies die op het scherm verschijnen.

NB! Netwerkinstallatie en -gebruik is mogelijk indien:

- de centrale computer (altijd) aan staat en beschikbaar is,
- de netwerkverbindingen intact en operationeel zijn,
- de server minstens 300 Mb vrije ruimte heeft,
- andere computers in het netwerk lees- en schrijfrechten hebben in de map waarin Spelspoor wordt geïnstalleerd.

Bij standalone-installatie krijgt u de keuze tussen minimale of optimale installatie. In het laatste geval worden alle bestanden naar uw harde schijf gekopieerd. In geval van netwerkinstallatie wordt standaard het hele programma inclusief data (geluid en illustraties) in een map op de server geplaatst.

Netwerkinstallatie

Wanneer het programma op een netwerk wordt geïnstalleerd, voert u allereerst een van de twee bovengenoemde installaties uit op de server. Vervolgens moet de clientinstallatie op de computers voor de leerlingen worden uitgevoerd. Dit doet u als volgt:

- 1 Zorg dat de computer een netwerkverbinding ('mapping') met de server heeft.
- 2 Start de Verkenner en zoek in de netwerkomgeving op de server het programmabestand 'Spelspoor client.exe' op, dit bevindt zich in de Spelspoormap.
- 3 Dubbelklik op dit bestand en volg de aanwijzingen op het scherm.

Opstarten

Na installatie start u het programma als volgt:

- 1 Kies in het Startmenu de optie *Programma's*.
- 2 Open de map *Spelspoor*.
- 3 Start het programma door *Spelspoor* te selecteren en volg de aanwijzingen op het scherm.

Leerkrachtmodule

Verwijderen

- 1 Kies in het Startmenu de optie *Configuratiescherm*.
- 2 Kies vervolgens *Installeren en Verwijderen*.
- 3 Selecteer Spelspoor en klik op *Verwijderen*.

De leerkrachtmodule en de leerlingresultaten worden niet automatisch meeverwijderd. Ook als u het programma al hebt verwijderd, kunt u de resultaten van de leerlingen dus nog bekijken. Als u alle Spelspoor-gegevens wilt verwijderen, dient u de Spelspoor-installatiemap handmatig te verwijderen.

Voorbereiding voor gebruik

Vóór de leerlingen met het computerprogramma Spelspoor kunnen gaan oefenen, dienen eerst de groepen, leerlingadministratie en instellingen op orde te zijn. Dit doet u met de Leerkrachtmodule. In het volgende hoofdstuk leest u over de mogelijkheden van de Leerkrachtmodule bij Spelspoor.

De Leerkrachtmodule is bestemd voor de leerkracht, begeleider of remedial teacher. Het is een systeem waarin de administratie voor het computerprogramma Spelspoor wordt gevoerd. Binnen de Leerkrachtmodule kunt u onder andere gegevens van de leerlingen invoeren, instellingen wijzigingen voor groepen of voor individuele leerlingen en de resultaten van de leerlingen bekijken.

Opstarten

U kunt de Leerkrachtmodule openen via het Startmenu waar u de Spelspoor-programmagroep selecteert. Maar u kunt deze module ook openen vanuit het leerlingprogramma. Hiervoor drukt u tegelijkertijd de toetsen 'Ctrl' + 'L' in. Vervolgens vraagt het systeem om uw wachtwoord. Vul het wachtwoord 'leerkracht' in en druk op *OK*. U bevindt zich nu in de Leerkrachtmodule.

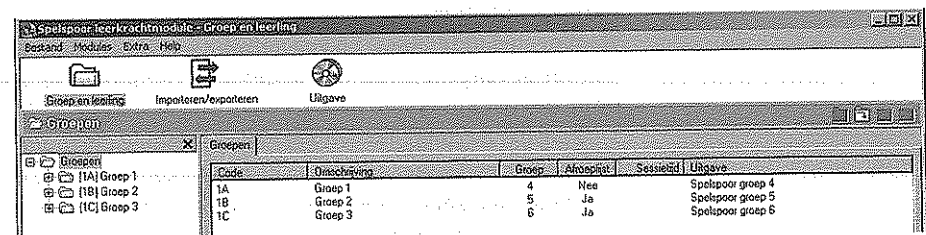
Voorbereiding

Voordat leerlingen aan de slag kunnen met de Spelspoor-software dient u in ieder geval de volgende handelingen te verrichten:

- 1 Maak een groep aan. NB: een 'groep' kan ook een subgroepje zijn in een klas.
- 2 Selecteer de groep en koppel deze aan een uitgave van Spelspoor.
- 3 Maak (indien gewenst) een afroeplijst (een lijst waarin u zelf de volgorde waarin de leerlingen in het programma worden genoemd, kunt bepalen) en stel de sessietijd in (de tijd die een leerling maximaal over een computersessie mag doen).
- 4 Voeg leerlingen toe aan de groep. U kunt eventueel eerst leerlingen importeren uit een EDEX-bestand.

In de beschrijvingen hieronder kunt u vinden hoe u deze handelingen verricht.

Beschrijving scherm

Menubalk

De menubalk is de grijze balk boven in uw scherm. In de menubalk staan de onderdelen Bestand, Modules, Extra en Help. Elk van deze onderdelen kunt u activeren door het woord aan te klikken. Het submenu dat vervolgens verschijnt, wordt hieronder toegelicht.

Bestand

- Printerinstellingen: hier kunt u uw printer en papierkeuze opgeven.
- Sluiten: afsluiten van het programma.

Modules

- Groep en leerling: openen van het werkveld Groep en leerling.
- Importeren/exporteren: openen van het werkveld Importeren/exporteren.
- Oefeningen per uitgave: openen van het werkveld Geïnstalleerde uitgaven.

Extra

- Beeld verversen: in beeld brengen van de meest recente databasegegevens.
- Layout: hiermee kunt u de Modulebalk en Statusbalk aan- of uit zetten. Met een vinkje ervoor is desbetreffende balk zichtbaar in uw scherm.

Help

- Info: colofon en versienummer.

Modulebalk

In deze balk bevinden zich de iconen Groep en leerling, Importeren/exporteren en Uitgave. Door een icoon aan te klikken, verschijnt het werkveld dat bij de icoon hoort.

Werkveld

Zodra u via de menubalk of via de modulebalk een optie aanklikt, verschijnen in het werkveld gegevens waar u mee aan de slag kunt. Elke module staat hieronder beschreven.

Tip

De lijst op de linkerhelft van het werkveld kunt u wegklikken door op het kruisje rechts boven de lijst te klikken. De linkerhelft van het werkveld verdwijnt waardoor de rechterhelft groter wordt. Om de lijst vervolgens weer terug te krijgen, klikt u links op de grijze balk vlak boven het werkveld. De lijst verschijnt weer. Klik nu op de punaise om beide velden weer te fixeren.

Module Groep en leerling

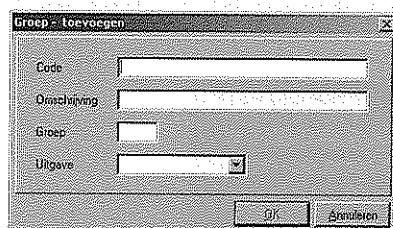
Met deze module kunt u groepen en leerlingen aanmaken en verwijderen of de gegevens van groepen of leerlingen invoeren of bewerken.

Groepen

Via de lijst links in het werkveld, kunt u groepen aanmaken, bewerken en verwijderen.

Groep toevoegen

- 1 Kies in de Modulebalk de icoon Groep en leerling.
- 2 Klik in de lijst links in het werkveld het bovenste item Groepen aan. Groepen is nu donker gekleurd en dus geactiveerd.
- 3 In het rechter gedeelte van het werkveld, ziet u het tabblad Groepen. Door onderaan op de button Toevoegen te klikken, ziet u het onderstaande scherm:

The screenshot shows a dialog box titled 'Groep toevoegen'. It has four input fields: 'Code', 'Omschrijving', 'Groep', and 'Uitgave'. The 'Uitgave' field is a dropdown menu. At the bottom of the dialog are two buttons: 'OK' and 'Annuleren'.

- 4 In dit scherm dient u de volgende gegevens in te vullen:
 - Code: bijvoorbeeld 4A (code van een klas leerlingen).
 - Omschrijving: bijvoorbeeld de naam van leerkracht.
 - Groep: de groep waar de leerlingen in zitten.
- 5 Door op de button OK te klikken, is de nieuwe groep toegevoegd.

Groep bewerken

- 1 Kies in de Modulebalk de icoon Groep en leerling.
- 2 Klik in de lijst links in het werkveld het bovenste item Groepen aan. Groepen is nu donker gekleurd en dus geactiveerd.
- 3 In het rechter gedeelte van het werkveld, ziet u het tabblad Groepen. Klik hier op de groep die u wilt aanpassen. Deze groep is nu donker gekleurd en dus geactiveerd.
- 4 Klik op de button Bewerken.
- 5 U kunt nu de gegevens van Code, Omschrijving of Jaargroep aanpassen.
- 6 Kies nu de button OK. De bewerkte gegevens leest u nu in de regel van de groep op het tabblad.

Groep verwijderen

- 1 Kies in de Modulebalk de icoon Groep en leerling.
- 2 Klik in de lijst links in het werkveld het bovenste item Groepen aan. Groepen is nu donker gekleurd en dus geactiveerd.
- 3 In het rechter gedeelte van het werkveld, ziet u het tabblad Groepen. Klik hier op de groep die u wilt aanpassen. Deze groep is nu donker gekleurd en dus geactiveerd.
- 4 Klik op de button Verwijderen.
- 5 U kunt nu kiezen voor:
 - Ja: de groep wordt verwijderd.
 - Nee: u keert terug naar de vorige stap.

Tip

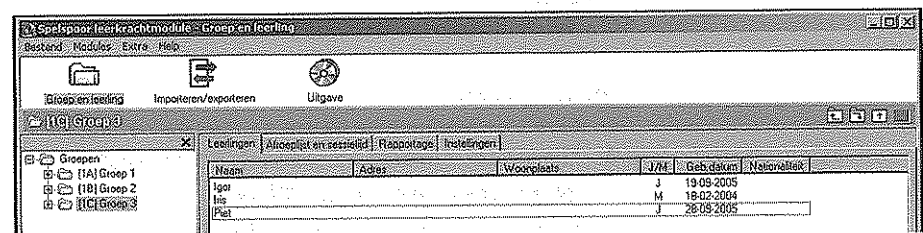
Bewerkingen als toevoegen, bewerken en verwijderen kunnen ook met behulp van de rechtermuisknop uitgevoerd worden, waarbij de muisaanwijzer in het desbetreffende werkveld moet staan.

Tabblad 'Leerlingen'

U ziet hier een overzicht van de leerlingen in een bepaalde groep. Van hieruit kunt u leerlinggegevens toevoegen, bewerken en verwijderen.

Leerling toevoegen

- 1 Kies in de Modulebalk de icoon Groep en leerling.
- 2 Klik in de lijst groepen, links in het werkveld, op de groep waar u een leerling aan wilt toevoegen. U komt dan in onderstaand scherm. Op het tabblad Leerlingen (rechts naast de lijst) staan de huidige leerlingen van deze groep vermeld.

- 3 Klik onderaan op dit tabblad op de button Toevoegen. U krijgt nu het volgende scherm te zien.

- 4 Vul de gewenste leerlinggegevens in en druk op OK. De leerling is nu toegevoegd aan de lijst op het tabblad Leerlingen.

Leerling bewerken

- 1 Kies in de Modulebalk de icoon Groep en leerling.
- 2 Klik in de lijst links in het werkveld op de groep van de leerling van wie u de gegevens wilt bewerken. Op het tabblad Leerlingen (rechts naast de lijst) staan de huidige leerlingen van deze groep.
- 3 Klik op de leerling van wie u gegevens wilt bewerken. Kies onderaan in het tabblad de button Bewerken.
- 4 Bewerk de gewenste gegevens.
- 5 Kies OK. Op het tabblad Leerlingen leest u nu de bewerkte gegevens van de leerling.

Leerling verwijderen

- 1 Kies in de Modulebalk de icoon Groep en leerling.
- 2 Klik in de lijst links in het werkveld op de groep van de leerling van wie u de gegevens wilt verwijderen. Op het tabblad Leerlingen (rechts naast de lijst) staan de huidige leerlingen van deze groep.
- 3 Klik op de leerling van wie u de gegevens wilt verwijderen.
- 4 U kunt nu kiezen voor:
 - Ja: de leerling wordt verwijderd.
 - Nee: u keert terug naar de vorige stap.

Tip

U kunt met behulp van de rechtermuisknop een leerling door middel van 'Verplaatsen naar groep' verplaatsen naar een andere groep.

Dit is ook mogelijk via 'drag and drop'. Klik op een leerling (of op meerdere leerlingen tegelijk in combinatie met de Shift- of Ctrl-toets) in het rechter venster en versleep de leerling(en) met de ingedrukte muisknop naar het linkervenster. Laat de muisknop los boven de nieuwe groep.

Bekijken rapportage leerling

- 1 Kies in de Modulebalk de icoon Groep en leerling.
- 2 Klik in de lijst links in het werkveld op de groep van de leerling van wie u de voortgangsgegevens wilt bekijken. U ziet op het tabblad Leerlingen (rechts van de lijst) een overzicht van de leerlingen in deze groep.
- 3 Dubbelklik op de leerling van wie u de voortgangsgegevens wilt bekijken. U krijgt het volgende scherm te zien.

Spelsoor leerkrachtmodule - Groep en leerling

Bestand Modules Extra Help

Groep en leerling Importeren/exporteren Uitgeve

Marlo

Rapportage

Afdrukken Per sessie Per uitgeve Sessie [alle sessies] ☒ Alleen sessies met lessen

Leerling : Marlo
Groep : (1A) Groep 1
Datum : 14-11-2005

Sessies (1/1)

Les	Categorie	Score dictie	Oefening A	Afgerond	Oefening B	Afgerond
31	knk-middelenst.	10	Vul in	Ja	Hoer en typ	Nee
11	Klankzuivere samenst.	5	Vul in	Ja	Fitswoord	Nee
15	Sch. aschr.	10	Letters zetten	Ja	Sleep en typ	Nee
3	soorten klinkers	9	Hk en typ	Ja	Woordzoeker	Nee
3	soorten klinkers	9	Hk en typ	Ja	Woordzoeker	Nee

Uitgeve: Spelsoor groep 4 Datum: 11-11-2005 Starttijt: 09:44:37 Tijdduur: 00:09:12

Les	Categorie	Score dictie	Oefening A	Afgerond	Oefening B	Afgerond
1	klankers/mekklankers	1				
1	klankers/mekklankers	1				

Hier kunt u kiezen voor de onderdelen:

- Afdrukken: hiermee print u de rapportage van de leerling.
- Per sessie: door op deze knop te klikken, ziet u welke score de leerling gehaald heeft bij de dictees, welke oefeningen de leerling heeft gedaan en of deze zijn afgerond. Bij elke sessie staat de datum, starttijd en sessietijd vermeld. Bij de score op de dictees staat het aantal fouten dat de leerling heeft gemaakt. Als hij het dictee onvolgende heeft gemaakt, is het aantal fouten rood, anders groen.
- Per uitgave: als u op deze knop klikt, ziet u een overzicht van spellingcategorieën, leseenheden, het aantal keren dat de leerling de desbetreffende les gedaan heeft en de score op het dictee.
- Alleen sessies met leseenheden: door dit hokje al dan niet aan te vinken, geeft u aan of u een overzicht wilt van sessies waarin dictee en/of oefeningen zijn gedaan, of van alle sessies (dus ook die waarin geen dictee en/of oefeningen zijn uitgevoerd).

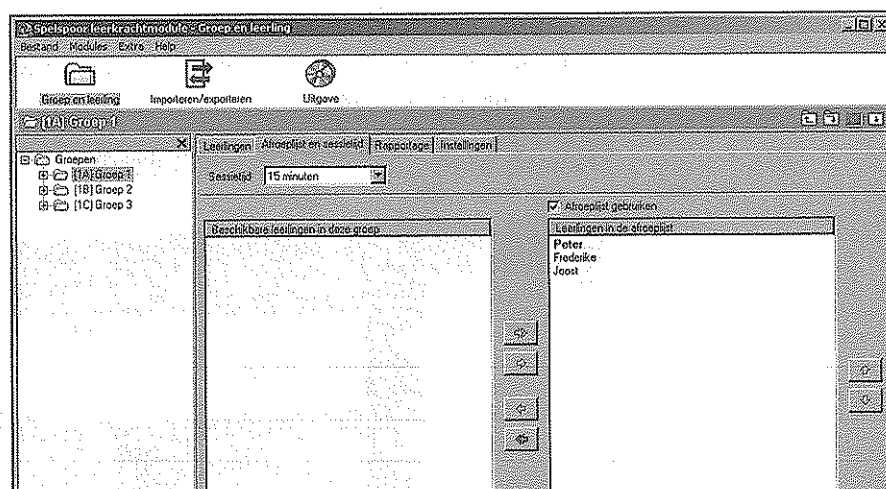
Tip

Door links in het werkveld op een andere leerling te klikken, scrolt u door de resultaten van de leerlingen.

Tabblad 'Afroeplijst en sessietijd'

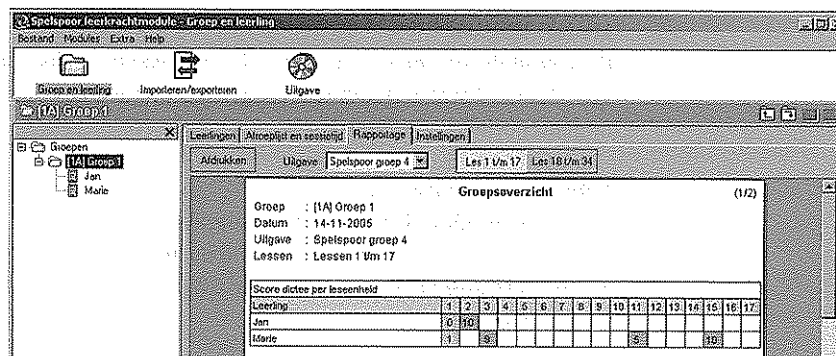
De afroeplijst biedt u de mogelijkheid leerlingen van een groep in een door u ingestelde volgorde aan het werk te zetten. Daarnaast kunt u de sessietijd per groep instellen.

- 1 Kies in de Modulebalk de icoon Groep en leerling.
- 2 Klik in de lijst links in het werkveld op het bovenste item Groepen. Groepen is nu donker gekleurd en dus geactiveerd.
- 3 Dubbelklik in de lijst op het tabblad Groepen op de gewenste groep.
- 4 Klik op het tabblad Afroeplijst en sessietijd. U ziet twee kolommen: de eerste kolom geeft de leerlingen in de groep weer, de tweede kolom de leerlingen in de afroeplijst.
- 5 De afroeplijst kan worden opgesteld door de leerlingen in de gewenste volgorde van de eerste kolom naar de tweede kolom te slepen. Ook kunt u gebruikmaken van de groene pijltjestoetsen in het midden. Klik vervolgens op het hokje Afroeplijst gebruiken.
- 6 U kunt de sessietijd bepalen door in het keuzemenu op het gewenste aantal minuten te klikken. De sessietijd kan variëren van vijf tot dertig minuten. De sessietijd is standaard ingesteld op 15 minuten.

Tabblad 'Rapportage': groepsoverzicht resultaten

- 1 Kies in de Modulebalk de icoon Groep en leerling.
- 2 Klik in de lijst links in het werkveld op de groep waarvan u een resultatenoverzicht wilt bekijken.
- 3 Klik rechts in het werkveld op het tabblad Rapportage: u krijgt een overzicht van de score op de dictees van de lessen die de leerlingen gedaan hebben.

Hier worden de volgende opties geboden:

Afdrukken: Met deze knop geeft u opdracht om het groepsoverzicht te printen.

Uitgave: Mocht een groep aan meerdere uitgaven gekoppeld zijn, dan kunt u hier kiezen van welke uitgave het groepsoverzicht getoond dient te worden.

Lessen: Het overzicht van 34 lessen is weergegeven. Het groepsoverzicht bestaat uit twee pagina's. De knop 'les 1 t/m 17' geeft de eerste helft van de lessen weer en 'les 18 t/m 34' de tweede helft van de lessen.

Tabblad 'Instellingen': Leerling koppelen aan Spelspoor-uitgave

- 1 Kies in de Modulebalk de icoon Groep en leerling.
- 2 Klik in de lijst links in het werkveld op de groep waar u een uitgave aan wilt koppelen.
- 3 Klik rechts in het werkveld op het tabblad Instellingen. Door het rondje voor een uitgave aan de klikken, koppelt u deze geïnstalleerde uitgave aan de groep.

Module Importeren/exporteren van groep en leerling

Binnen deze module kunt u gegevens importeren vanuit en exporteren naar EDEX, het administratiesysteem voor basisscholen. Dit kunnen bestanden van groepen en van leerlingen zijn. Met Importeren importeert u gegevens vanuit EDEX in de Leerkrachtmodule, met Exporteren exporteert u gegevens vanuit de Leerkrachtmodule naar EDEX.

U heeft de volgende mogelijkheden:

Importeren groep

- 1 Kies in de Modulebalk de icoon Importeren/exporteren.
- 2 Kies onderaan in het tabblad, binnen de rubriek EDEX importeren, de button Groepen.
- 3 Nu kunt u bladeren in het EDEX-systeem en de groep van uw keuze importeren, door deze te selecteren en vervolgens op 'Openen' te klikken.

Importeren leerling

- 1 Kies in de Modulebalk voor de icoon Importeren/exporteren.
- 2 Kies onderaan in het tabblad, binnen de rubriek EDEX importeren, de button Leerlingen.
- 3 Nu kunt u bladeren in het EDEX-systeem en de leerling van uw keuze importeren door deze te selecteren en vervolgens op 'Openen' te klikken.

Exporteren groep

- 1 Kies in de Modulebalk de icoon Importeren/exporteren.
- 2 Kies onderaan in het tabblad, binnen de rubriek EDEX exporteren, de button Groepen.
- 3 Nu kunt u de gegevens van de groep van uw keuze exporteren naar het EDEX-systeem.

Exporteren leerling

- 1 Kies in de Modulebalk de icoon Importeren/exporteren.
- 2 Kies onderaan in het tabblad, binnen de rubriek EDEX exporteren de button Leerlingen.
- 3 Nu kunt u de gegevens van de leerling van uw keuze exporteren naar het EDEX-systeem.

Module Uitgave

Deze module informeert u over de uitgaven van de reeks Spelspoor die op uw systeem geïnstalleerd staan. Daarnaast krijgt u per uitgave een overzicht van alle lessen/spel-
lingcategorieën.

Geïnstalleerde uitgaven

- 1 Kies in de Modulebalk de icoon Uitgave.
- 2 Klik in de lijst links in het werkveld op het bovenste item Geïnstalleerde uitgaven.
- 3 In het rechterscherm, het tabblad Uitgaven, ziet u nu welke uitgaven op uw systeem geïnstalleerd zijn.

Overzicht leseenheden per uitgave

- 1 Kies in de Modulebalk de icoon Uitgave.
- 2 Klik in de lijst links in het werkveld op de uitgave waar u de leseenheden van wilt bekijken.
- 3 In het rechterscherm, het tabblad Leseenheden, ziet u nu een lijst met alle lessen die de uitgave bevat met een omschrijving van de behandelde spellingcategorie per leseenheid.

Tip

Bij technische problemen kunt u een beroep doen op de ICT-helppdesk van de uitgeverij. Dit kan telefonisch (035 - 54 82 496) of via e-mail (icthelppdesk@bekadidact.nl).

De software van Spelspoor biedt ondersteuning voor de Methode Monitor, het digitale leerlingvolg-systeem van Cockpit BV. Als u gebruik wilt maken van deze ondersteuning, dient u de extra software te installeren – de zogenaamde ‘reader’ – die op de Spelspoor cd-rom staat.

U kunt de reader op de volgende twee manieren installeren:

Installatie 1

- 1 Plaats de cd-rom in de cd-romdrive.
- 2 Kies in het Startmenu de optie *Uitvoeren*.
- 3 Geef het commando: D:\READER (als D uw cd-romdrive is).
- 4 Volg de instructies die op het scherm verschijnen.

Installatie 2

- 1 Plaats de cd-rom in de cd-romdrive.
- 2 Open *Mijn computer* op het bureaublad.
- 3 Selecteer de cd-romdrive en open de drive met behulp van uw rechtermuisknop.
- 4 Dubbelklik op het programma *Reader*.
- 5 Volg de instructies die op het scherm verschijnen.

Na installatie

Als de reader voor Spelspoor is geïnstalleerd, kunt u op de gebruikelijke wijze de leerlinggegevens uit Spelspoor importeren in de Methode Monitor. Voor het gebruik van readers in de Methode Monitor verwijzen wij u naar de gebruiksaanwijzing die u heeft gekregen bij de Methode Monitor.

Inloggen

Na het titelscherm dient de leerling in te loggen.

Het titelscherm is overigens te onderbreken, door op het scherm te klikken.

De leerling selecteert eerst zijn groep in een keuzemenu en vervolgens zijn naam.

Afhankelijk van de instelling 'wel of geen afroeplijst gebruiken', staat de naam van een leerling vermeld en dient de leerling alleen op de pijl verder te klikken, of kan de leerling zijn naam zoeken in het keuzemenu.

Met een klik op de rode pijl verschijnt het vorige scherm en met een klik op de blauwe pijl verschijnt het volgende scherm.

Methode Monitor

Leerlingprogramma Spelspoor

Startscherm

Spelspoor sluit aan bij de 34 leseenheden van Taalleesland Spelling. Het is noodzakelijk dat de leerkracht aan het einde van de instructieles het nummer aangeeft van de leseenheid waarmee de leerlingen op de computer moeten oefenen.

De kleuren van de leseenheden in het startscherm geven de status aan:

- Wit: leerling heeft oefeningen van leseenheid nog niet gedaan.
- Oranje: leerling heeft aan de oefeningen gewerkt, maar leseenheid is nog niet afgerond.
- Blauw: leerling heeft oefeningen van leseenheid afgerond.

De leerling klikt op het nummer van een leseenheid om te starten met de computersessie die bij die leseenheid hoort.

Opbouw

Elke les start met een dictee met tien opdrachten over de spellingcategorie die in de instructieles aan de orde was. Spelspoor is zo opgebouwd, dat leerlingen alleen tijd besteden aan spellingcategorieën waar zij moeite mee hebben. Zodra zij de stof beheersen, kunnen zij hun tijd aan andere zaken besteden.

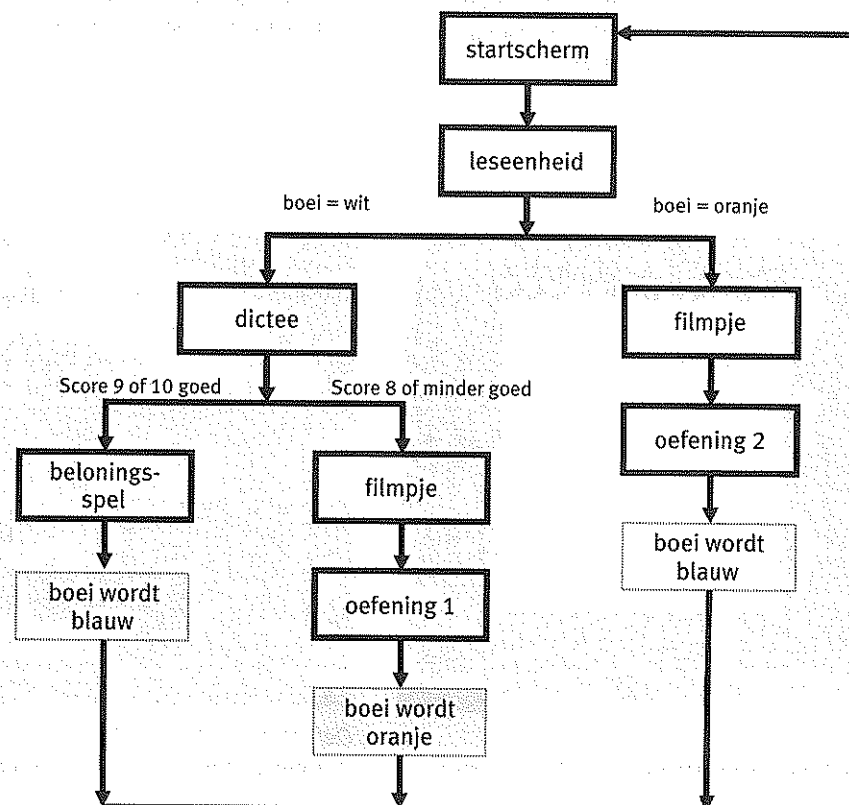
- Bij een score op het dictee van 90% of meer goed volgt een beloningsspel. De leerling kan kiezen uit twee beloningsspellen.

De leerling hoeft die week niet terug te komen voor een tweede computersessie.

- Bij een score op het dictee van minder dan 90% goed, krijgt de leerling twee oefeningen aangeboden, verdeeld over twee sessies die in dezelfde week gedaan moeten worden.

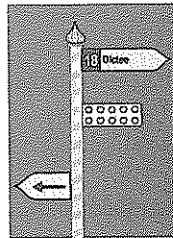
De computersessie is afgelopen als de oefeningen zijn afgerond of als de ingestelde sessietijd is verstreken.

Als de leerling het dictee van een bepaalde leseenheid voldoende heeft gemaakt of hij heeft beide oefeningen voltooid, wordt de leseenheid in het startscherm blauw. De leseenheid blijft echter toegankelijk. Het is dus mogelijk een leerling op een later moment nog eens te laten oefenen met een leseenheid die hij eerder al heeft afgerond.

Hulp en navigatie

In elk scherm zijn de volgende navigatie-elementen aanwezig:

de wegwijzer

Aan de wegwijzer hangen telkens drie bordjes. Aan de linkerkant hangt de 'terug-knop' hiermee komt de leerling altijd terug in het vorige scherm – de oefening wordt daarmee meteen beëindigd. In het bordje bovenaan de wegwijzer is te zien met welk onderdeel de leerling op dat moment bezig is. Het bordje met de rondjes geeft aan hoeveel onderdelen van de oefening de leerling al heeft gehad (groene bolletjes) en hoeveel er nog volgen (witte bolletjes).

het navigatiefiguur

Het meisje op het schip geeft bij ieder scherm een korte uitleg bij de oefening. De uitleg kan worden herhaald door op het meisje te klikken.

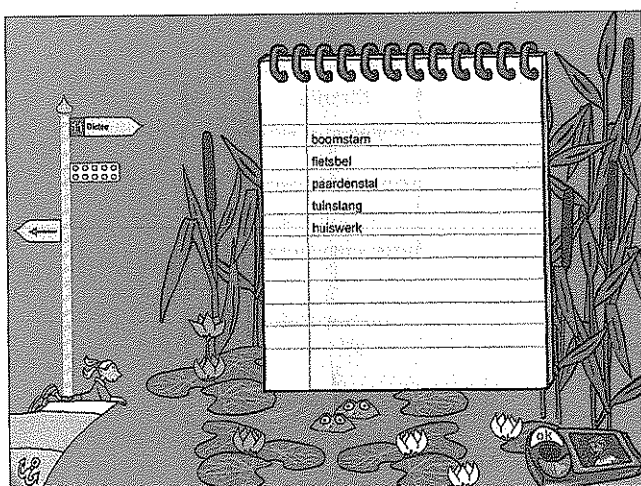
de gps

De GPS bevat drie knoppen. Met de OK-knop bevestigt de leerling de antwoorden die hij intypt. Door op de luidspreker-knop te klikken laat de leerling het gezochte woord nog eens voorlezen. Als de leerling op de knop met de leraar klikt, wordt het instructiefilmpje bij de oefening nog eens getoond.

Oefeningen

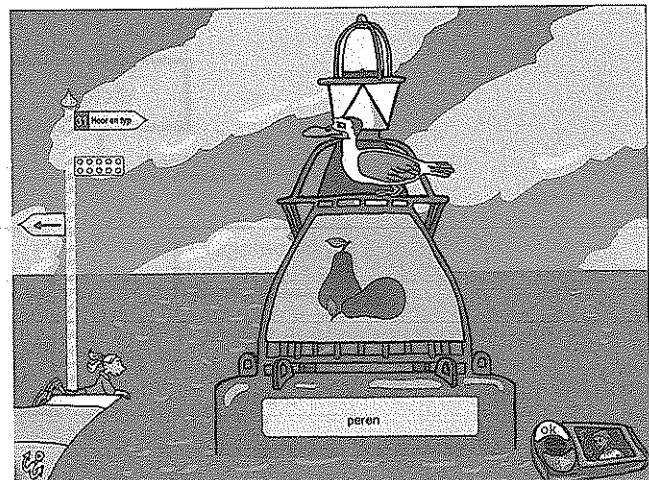
Elke oefening start met een instructiefilmpje, waarin de lesstof uit de instructieles wordt herhaald. De leerling kan dit filmpje tijdens een oefening ook altijd opvragen.

Spelspoor Groep 4 kent acht verschillende oefenvormen. Bij elke spellingcategorie is gekozen voor de oefenvorm die er het best bij past. Iedere leseenheid begint met een dictee.

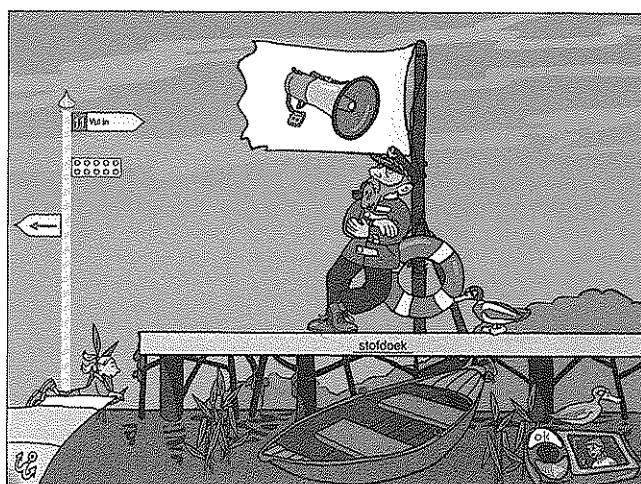
Dictee

De zin wordt voorgelezen en het woord dat de leerling moet intypen wordt na afloop herhaald.

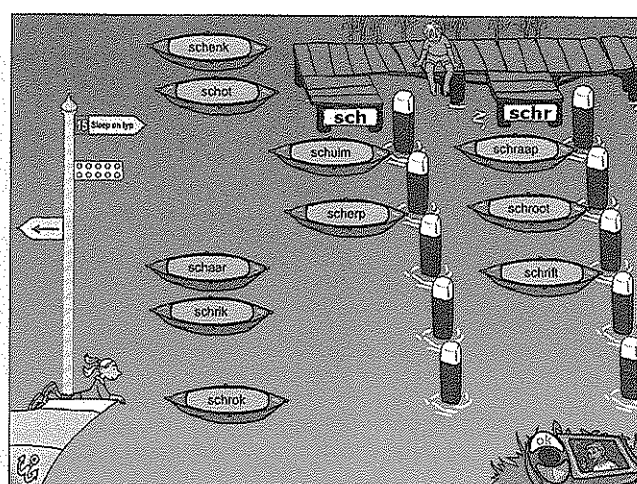
Oefentype 1 – Hoor en typ

Ook een dictee, maar dan als oefentype.

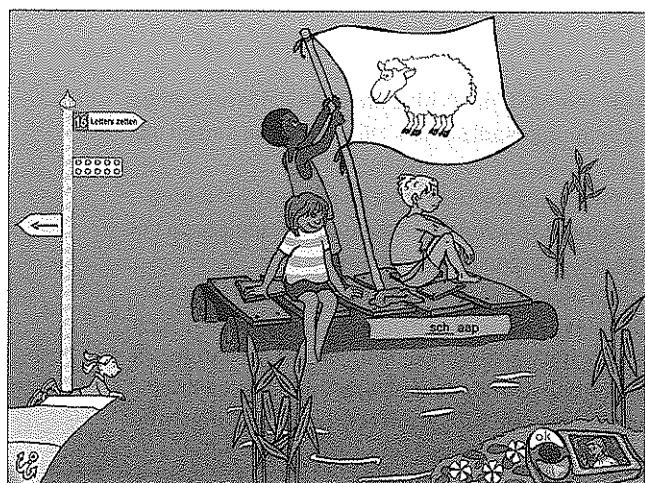
Oefentype 2 – Vul in

De leerling bedenkt welk woord er wordt gezocht en typt dit. Als de leerling op het plaatje van de luidspreker klikt, wordt het woord ook auditief aangeboden.

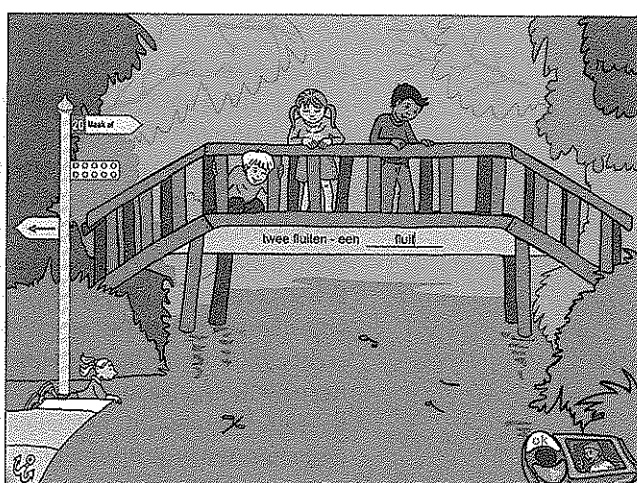
Oefentype 5 – Sleep en typ

In het eerste deel van de oefening sleept de leerling de bootjes met woorden naar de juiste kolom. In het tweede deel worden de woorden nog eens voorgelezen en typt de leerling ze in.

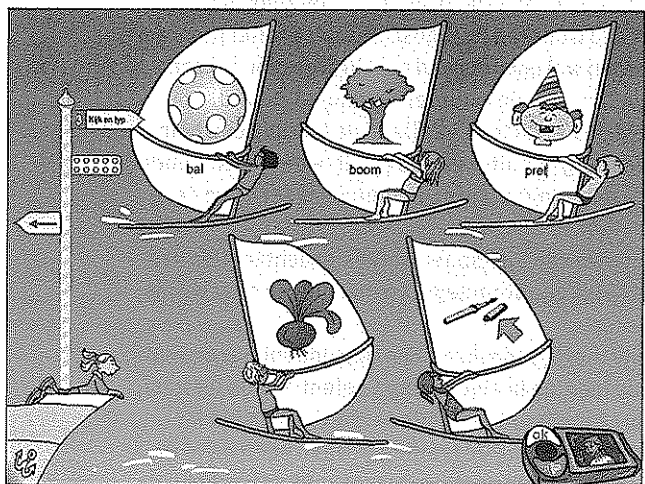
Oefentype 3 – Letters zetten

De leerling bedenkt welke letters er ontbreken in de woorden en maakt de woorden af.

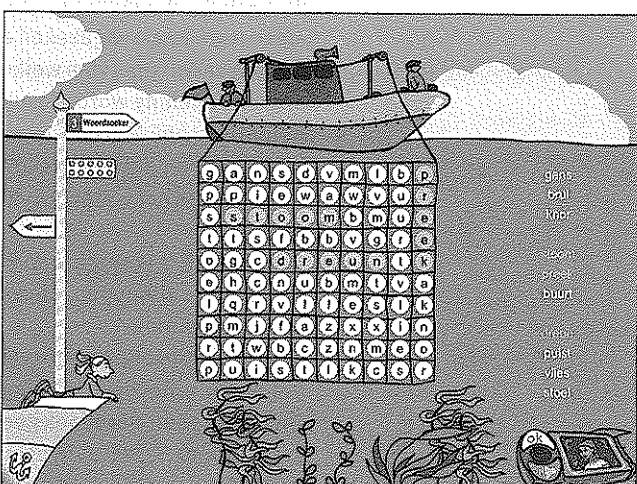
Oefentype 6 – Maak af

Er wordt een zin voorgelezen waarin een woord is vervangen door een geluidje. De leerling typt het woord dat op de plaats van het geluidje moet komen.

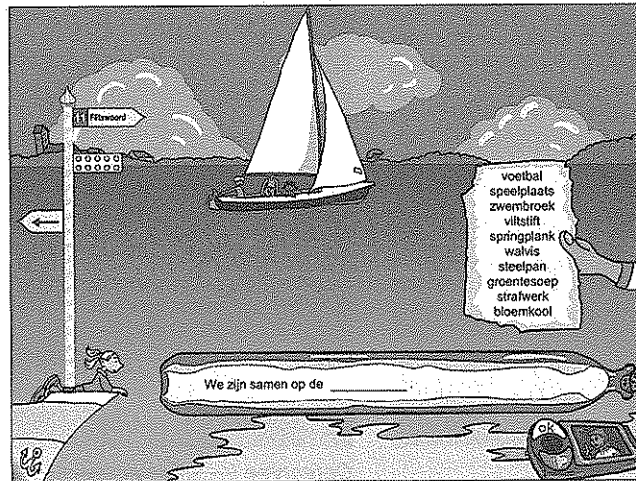
Oefentype 4 – Kijk en typ

De leerling typt de woorden in die bij de plaatjes horen. Als de leerling op een plaatje klikt, wordt het woord ook auditief aangeboden.

Oefentype 7 – Woordzoeker

In het eerste deel van de oefening klikt de leerling de gezochte woorden letter voor letter aan in de woordzoeker. In het tweede deel worden de woorden nog eens voorgelezen en typt de leerling ze in.

Oefentype 8 – Flitswoord

De leerling kiest een woord uit de lijst en vult dat in. Zodra hij begint met typen verdwijnt de lijst.

Beloningsspellen

Als de leerling het dictee voldoende heeft gemaakt, of als hij de tweede oefening van de leseenheid heeft afgerond, mag hij een beloningsspel spelen. Hij kan hierbij kiezen uit twee spellen en mag het gekozen spel maximaal drie minuten spelen.

Bij het ene spel moet de leerling met de pijltjestoetsen een rups naar een appel leiden die telkens op een andere plaats op het scherm verschijnt. Als de rups de zijkant van het scherm raakt of hij botst met zijn kop tegen zijn eigen lijf, is de leerling af.

In het andere spel staat er een groot aantal blokjes op het scherm en er stuitert een balletje door het beeld. De leerling beweegt met de pijltjestoetsen een plankje naar links of rechts. Hij moet het plankje zo bewegen dat het balletje telkens op het plankje stuit. Als het balletje tegen een van de blokjes op het scherm komt, verdwijnt dit blokje en krijgt de leerling punten. Als het balletje langs het plankje valt, is de leerling af. Hij krijgt drie pogingen, tenzij de drie minuten eerder om zijn.

Motiverend

De leerling wordt op diverse manieren gemotiveerd:

- **Zelfcorrectie:** Het dictee biedt na het intypen van de tien opdrachtwoorden de gelegenheid het eigen werk na te kijken en eventueel te corrigeren. Door op het ingetypete woord te klikken, wordt de opdracht nogmaals auditief aangeboden en hierna kan de leerling het ingetypete woord aanpassen. Met OK bevestigt de leerling dat hij zijn eigen werk heeft nagekeken en dat alle woorden juist geschreven zijn. Het programma laat vervolgens zien welke woorden wel en niet goed geschreven zijn. Bij een onjuiste spelling wordt de juiste spelling van de woorden in blauw getoond.
- **Beloningsspel:** Met een goede score op het dictee, 'verdient' de leerling een beloningsspel. Ter afwisseling kan de leerling per uitgave kiezen uit twee verschillende spellen. Ook het voltooien van twee oefeningen wordt 'beloond' met een van deze spellen.
- **Aantrekkelijke vormgeving:** Elke uitgave van Spelspoor werkt met acht tot tien verschillende oefentypen, die aantrekkelijk zijn vormgegeven met hier en daar verrassende animaties.
- **Geen tijdsdruk:** Spelspoor werkt niet met tijdsdruk. Na een onvoldoende score op het dictee is het de bedoeling dat de leerling in eigen tempo oefent met de leerstof. Om deze reden wordt ook geen score bijgehouden van de oefeningen. In het leerkrachtendeel is wel aangegeven welke oefening de leerling gedaan heeft en of de oefening wel of niet is afgerond. Voor meer informatie hierover kunt u terecht bij de beschrijving van het leerkrachtendeel.
- **Inhoudelijke positieve feedback, inclusief hulp:** De feedback stimuleert de leerling door te gaan. Er volgt een enthousiaste reactie van het hulpfiguurtje als het antwoord op een opdracht tijdens het oefenen juist was.

LESBESCHRIJVINGEN

LESEENHEID 1

Doel 1 Klinkers van medeklinkers onderscheiden.**Opmerking**

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 1 van Taalleesland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

'We gaan oefenen met letters. We gaan ze in twee groepen verdelen. De ene groep noemen we klinkers. En de andere groep noemen we medeklinkers. De klinkers zijn: a, e, i, o, u.' (Spreek uit: /a/, /e/, /i/, /o/ en /u/.) U schrijft ze op het bord. 'Alle andere letters noemen we de medeklinkers.'

U vraagt de leerlingen medeklinkers te noemen en/of u geeft zelf voorbeelden.

Stap 2 Instructie

U zet het volgende op het bord:

●○● (een gesloten rondje, een open rondje en een gesloten rondje)

b u s

U zegt: 'Onder de gesloten rondjes staan de medeklinkers, onder het open rondje de klinker. De b (spreek uit: /b/) en de s (spreek uit: /s/) zijn medeklinkers en de u (spreek uit: /u/) is een klinker.'

U schrijft vervolgens onder **bus** het woord **gat** en u zegt:

'De g (spreek uit: /g/) en de t (spreek uit: /t/) zijn (laat aanvullen, maar wacht niet te lang, zeg anders voor) medeklinkers en de /a/ is een (klinker).'

U schrijft op het bord:

●●○●

d r o p

U zegt: 'Onder de gesloten rondjes staan de medeklinkers en onder het open rondje de klinker.

De d (spreek uit: /d/), de r (spreek uit: /r/) en de p (spreek uit: /p/) zijn medeklinkers en de o (spreek uit: /o/) is een klinker.'

U schrijft onder **drop** het woord **pret** en zegt:

'De p (spreek uit: /p/), de r (spreek uit: /r/) en de t (spreek uit: /t/) zijn (laat aanvullen, maar wacht niet te lang, zeg anders voor en laat nazeggen) medeklinkers en de e (spreek uit: /e/) is een (klinker).'

U schrijft de volgende woorden op het bord:

drp drop

prt pret

U laat de letters en de woorden lezen en u vraagt: 'Wat leest gemakkelijker? drp of drop, prt of pret?' (drop, pret)

U zegt: 'Zonder klinkers zijn woorden moeilijk uit te spreken. De klinkers zijn: a, e, i, o, u. (Spreek uit: /a/, /e/, /i/, /o/ en /u/.) (U wijst ze aan op het bord.) Alle andere letters noemen we medeklinkers.'

Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'Nu gaan we samen oefenen met de klinkers en medeklinkers.'

U schrijft twee kolommen op het bord. Boven de linkerkolom zet u: ●●○● en boven de rechterkolom: ●○●●.

De leerlingen nemen dit over in hun schrift.

U noemt vervolgens het woord **kist**, en u zegt: '/k/ /i/ /s/ /t/'. De i (spreek uit: /i/) is een klinker en het is de tweede letter. **Kist** moet daarom in de rechterkolom.'

U schrijft het woord **kist** in de goede kolom op het bord en daarna doen de leerlingen dat in hun schrift.

U noemt nu het woord **kras** en u zegt: '/k/ /r/ /a/ /s/'. De a (spreek uit: /a/) is een klinker. Dat is de derde letter. **Kras** moet in de linkerkolom.'

interactie

U schrijft het woord **kras** in de goede kolom op het bord en daarna doen de leerlingen dat in hun schrift.

U laat nu de leerlingen deze werkwijze overnemen door dezelfde handelingen en denkstappen te verwoorden. Vervolgens worden de woorden gezamenlijk in de goede kolom geschreven.

U gebruikt de volgende woorden: best, stip, mast, kruik, blik, ster, kort.

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest de zin voor en herhaalt het vetgedrukte woord. Dit woord moet worden geschreven. Daarna geeft u de opdracht die er tussen haakjes achter staat. U gebruikt de volgende zinnen en opdrachten:

- 1 De koek is **plat**. (Zet een rondje om de klinker.)
- 2 Op de **berg** ligt sneeuw. (Zet rondjes om de medeklinkers.)
- 3 Wat kijkt die **vent** raar. (Zet een rondje om de klinker.)
- 4 Arjen **kust** zijn moeder. (Zet rondjes om de medeklinkers.)
- 5 Het **slot** van de deur. (Zet een rondje om de klinker.)
- 6 De poes **likt** de melk op. (Zet rondjes om de medeklinkers.)

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na.

Vooraf herhaalt u nog eens: 'De klinkers zijn: a, e, i, o en u. (Spreek uit: /a/, /e/, /i/, /o/ en /u/.) Alle andere letters noemen we medeklinkers.'

Bij het nakijken laat u steeds verwoorden wat de klinker of de medeklinkers zijn.

Bijvoorbeeld: 'De (tweede of de derde) letter is een klinker. Alle andere letters in het woord zijn medeklinkers.'

zelfstandig

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 1 van de Spelspoor-software.

LESEENHEID 2

Doel 1 Enkele van dubbele klinkers onderscheiden.

Opmerking

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 2 van Taalleesland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

U zegt: 'We gaan weer oefenen met letters. We leerden dat we die kunnen verdelen in klinkers en medeklinkers.'

U vraagt de leerlingen welke letters de klinkers zijn en welke medeklinkers ze kennen. Als ze er niet snel opkomen, noemt u ze zelf.

U zegt: 'Nu gaan we meer leren over de klinkers. We gaan ze in twee groepen verdelen. De ene groep noemen we enkele klinkers. En de andere groep noemen we dubbele klinkers.' Terwijl u dit zegt, noteert u op het bord boven twee kolommen de symbolen: ○ (een open rondje) boven de eerste kolom en ○-○ (twee open rondjes met een streepje ertussen: het 'brilletje') boven de tweede kolom.

U zegt: 'De enkele klinkers klinken zo: /a/, /e/, /i/, /o/ en /u/. De dubbele klinkers klinken zo: /aa/, /ee/, /oo/, /uu/. Hierbij schrijft u de enkele en dubbele klinkers in de betreffende kolommen.'

Stap 2 Instructie

U vraagt de leerlingen nog eens welke enkele klinkers er zijn. (a, e, i, o en u uitgesproken als /a/, /e/, /i/, /o/ en /u/)

U herhaalt ze en spreekt daarbij de korte klanken uit, terwijl u naar de letters op het bord wijst. U zegt: 'Dit zijn enkele klinkers.'

Daarna doet u hetzelfde met de dubbele klinkers.

interactie

U zegt nu een voor een de enkele klinkers en laat de leerlingen ze nazeggen. Daarna doet u hetzelfde met de dubbele klinkers.

Onder de enkele klinkers op het bord schrijft u het woord **bal** en u zegt: 'Bal heeft een enkele klinker, je hoort /a/ en je schrijft één a.'

Onder de dubbele klinkers schrijft u het woord **baal** en u zegt: 'Baal heeft een dubbele klinker, je hoort /aa/ en je schrijft een dubbele a.'

Hetzelfde doet u met de woorden **bot** en **boot**.

U laat de leerlingen hierbij hardop nazeggen:

'Bot heeft een enkele klinker, ik hoor /o/ dus ik schrijf maar één o.'

'Boot heeft een dubbele klinker, ik hoor /oo/, dus ik schrijf een dubbele o.'

Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'Nu gaan we samen oefenen met de enkele en de dubbele klinkers.' U schrijft twee nieuwe kolommen op het bord. Boven de linkerkolom zet u ○ en boven de tweede kolom ○-○.

De leerlingen nemen dit over in hun schrift.

U noemt het woord **knoop** en vraagt: 'Hoor ik een enkele of een dubbele klinker?' U geeft vervolgens zelf het antwoord: 'Ik hoor een dubbele klinker en schrijf knoop dus met een dubbele o.' U schrijft het woord in de goede kolom en de leerlingen nemen het over.

U doet hetzelfde met de woorden: **rust**, **beest**, **spin**.

Vervolgens laat u de leerlingen zelf verwoorden. U noemt steeds een woord en u vraagt: 'Hoor je een enkele of een dubbele klinker?' Laat na het verwoorden het woord in de goede kolom noteren. U gebruikt de volgende woorden: **spel**, **hoop**, **vast**, **drop**, **kraam**.

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest de zin voor en herhaalt het vetgedrukte woord. Dit woord moet worden opgeschreven in de goede kolom.

- 1 Het huis is van **steen**.
- 2 Op het feest eten wij **taart**.
- 3 Die **kist** is te klein.
- 4 Amira **brak** het schaal**tje**.
- 5 Aan het **stuur** zit een bel.
- 6 De **stok** ligt onder de boom.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na.

Vooraf herhaalt u nog eens: 'Klinkers verdelen we in twee groepen. De ene groep noemen we enkele klinkers, en de andere groep noemen we dubbele klinkers. De enkele klinkers klinken zo: /a/, /e/, /i/, /o/ en /u/. De dubbele klinkers klinken zo: /aa/, /ee/, /oo/, /uu/.'

Bij het nakijken laat u steeds verwoorden of het woord een enkele of een dubbele klinker heeft. Controleer met de leerlingen of ze de woorden in de goede kolom hebben geschreven.

zelfstandig

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 2 van de Spelspoor-software.

LESEENHEID 3

Doel 1 Enkele, dubbele en tweetekensklankers onderscheiden.

Opmerking

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 3 van Taallesland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

'We gaan weer oefenen met letters. Jullie weten al dat er klinkers zijn en medeklinkers. Jullie weten ook dat er enkele klinkers en dubbele klinkers zijn. Nu komen er ook nog de

interactie

twee-tekenklinkers bij. De twee-tekenklinkers schrijf je met twee verschillende klinkers. Het zijn: /ie/, /ei/, /ou/, /oe/, /eu/ en /ui/.

U vraagt de leerlingen met elke twee-tekenklinker een woord te noemen.

Stap 2 Instructie

U tekent op het bord drie kolommen. Boven de eerste kolom tekent u een open rondje (○). U zegt: 'Enkele klinkers geven we aan met een open rondje.' U laat de leerlingen de enkele klinkers noemen en noteert ze in de eerste kolom.

Boven de tweede kolom tekent u twee open rondjes en u zet daartussen een streepje.

(○-○) U zegt: 'Vorige week hebben jullie geleerd dat twee open rondjes met een streepje ertussen horen bij de dubbele klinkers. Dubbele klinkers zijn twee dezelfde klinkers die samen een lange klank maken. Bij de dubbele klinkers hoort het brilletje.' U laat de leerlingen de dubbele klinkers noemen en noteert ze in de tweede kolom.

Boven de derde kolom tekent u twee open rondjes (○○). U zegt: 'Er zijn ook klanken die door twee verschillende klinkers gemaakt worden. Dat zijn de twee-tekenklinkers.

Daarvoor gebruiken we de twee open rondjes zonder streepje ertussen. Het zijn: /ie/, /ei/, /ou/, /oe/, /eu/ en /ui/.' U schrijft ze in de derde kolom.

U laat de leerlingen de drie kolommen overnemen in hun schrift en nadrukkelijk benoemen.

Vervolgens laat u de leerlingen bij elke kolom met de verschillende klanken woorden bedenken en opschrijven, bijvoorbeeld:

○	○-○	○○
/a/, /o/, /e/, /u/, /i/	/aa/, /oo/, /ee/, /uu/	/ie/, /ei/, /ou/, /oe/, /eu/, /ui/
bal	baan	fiets
mos	spoor	reis
kers	feest	stout
kurk	muur	pauw
lig		neus
		trui
		poes

U geeft aan dat de klank /ou/ op twee manieren kan worden geschreven, als ou en als au. U zegt: 'Sommige woorden zijn met au, andere met ou. Je leert het door ze vaak te lezen en te schrijven. Dat is ook zij bij de klank /ei/, soms schrijf je deze met ei en soms met ij. Ook dit leer je door de woorden vaak te lezen en te schrijven.'

Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'We gaan nu samen oefenen met de enkele klinkers, de dubbele klinkers en de twee-tekenklinkers.'

U schrijft steeds een woord met daarin opgenomen de code van een van de klinkersoorten op het bord. De leerlingen bedenken welke klinker past en schrijven het woord (de woorden) in de betreffende kolom in hun schrift.

Op het bord: b○s. U vraagt: 'Welke enkele klinker past in dit woord?' (bos, bus, bes, bas)

Op het bord: b○rg. U vraagt: 'Welke enkele klinker past in dit woord?' (berg)

Hetzelfde doet u met: k○st (kast, kist, kost, kust), pr○k. (prik, prak)

Op het bord: m○-○k. U vraagt: 'Welke dubbele klinker past in dit woord?' (maak)

Op het bord: st○-○r. U vraagt: 'Welke dubbele klinker past in dit woord?' (stoer, stuur, staar)

Hetzelfde doet u met: f○-○st (feest) en dr○-○m. (droom)

Op het bord: p○○s. U vraagt: 'Welke twee-tekenklinker past in dit woord?' (poes, paus)

Op het bord: kr○○s. U vraagt: 'Welke twee-tekenklinker past in dit woord?' (kruis, kroes)

Hetzelfde doet u met: st○○r (stier, stoer), s○○t (stout), fl○○t (fluit) en dr○○n. (dreun)

U laat de leerlingen zelf bij elke twee-tekenklinker nog een paar woorden verzinnen en in de kolommen bijschrijven.

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest de zin voor en herhaalt het vetgedrukte woord. Dit woord moet worden geschreven in de goede kolom.

- 1 De kippen zitten op het **dak**.
- 2 Onder de **stoel** ligt onze poes.
- 3 Gert slaat met zijn **vuist** op de tafel.
- 4 Op zijn verjaardag krijgt Mohammed een **kaart**.
- 5 Ik ben bang voor die **stier**.
- 6 Karel eet geen **vlees**.
- 7 De prins zit in de **koets**.
- 8 Ik **knip** het plaatje uit.
- 9 Met een **dreun** sloeg hij de deur dicht.
- 10 **Smul** maar lekker van die taart.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na.

Vooraf herhaalt u nog eens: 'We letten op de enkele klinkers, de dubbele klinkers en de tweetekenklinkers. Dubbele klinkers klinken lang en worden met twee dezelfde letters geschreven. Tweetekenklinkers worden met twee verschillende klinkers geschreven.'

zelfstandig

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 3 van de Spelspoor-software.

LESEENHEID 4**Doel 1 Klankzuivere mmkmm-woorden schrijven.****Opmerking**

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 4 van Taalleesland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

'We gaan vandaag oefenen met woorden die met twee medeklinkers beginnen en ook twee medeklinkers aan het eind hebben. Zoals bij smelt, staart en sliert.' U schrijft deze woorden op het bord. En u vraagt de leerlingen de klinkers en medeklinkers van deze woorden te benoemen.

Stap 2 Instructie

U zet de volgende code op het bord: ●●○○●● met daaronder zwart. Spreek het woord langzaam uit, zodat alle letters als aparte klank goed te horen zijn.

U vraagt: 'Met welke twee medeklinkers begint dit woord? (z en w uitgesproken als /z/ en /w/)

Welke twee medeklinkers hoor je aan het eind van het woord? (r en t uitgesproken als /r/ en /t/)

Welke enkele klinker hoor je in dit woord?' (a uitgesproken als /a/)

U schrijft onder zwart het woord **stomp**. Spreek het woord weer langzaam uit en laat het nazeggen.

U vraagt: 'Met welke twee medeklinkers begint dit woord? (s en t uitgesproken als /s/ en /t/)

Welke twee medeklinkers hoor je aan het eind van het woord? (m en p uitgesproken als /m/ en /p/)

Welke enkele klinker hoor je in dit woord?' (o uitgesproken als /o/)

Doe hetzelfde met de volgende woorden: spits, brult, sterk.

interactie

Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'Nu gaan we samen oefenen met woorden die met twee medeklinkers beginnen en ook twee medeklinkers aan het eind hebben.'

U tekent drie kolommen op het bord en zet er de volgende codes boven:

●●●●● ●●○-○●● ●●○○●●

Laat de leerlingen dit in hun schrift overnemen.

U noemt het woord *slipt* door het langzaam uit te spreken, zodat alle klanken afzonderlijk goed te horen zijn. Laat het woord nazeggen.

U vraagt: 'In welke kolom hoort dit woord? (kolom 1)

Met welke twee medeklinkers begint dit woord? (s en l uitgesproken als /s/ en /l/)

Welke twee medeklinkers hoor je aan het eind van het woord? (p en t uitgesproken als /p/ en /t/)

Welke klinker hoor je? (i uitgesproken als /i/) Hoe noemen we zo'n klinker? (enkele klinker)

U noemt het woord *plaats*. U spreekt het langzaam uit en laat het nazeggen.

U vraagt: 'In welke kolom hoort dit woord? (kolom 2)

Met welke twee medeklinkers begint dit woord? (p en l uitgesproken als /p/ en /l/)

Welke twee medeklinkers hoor je aan het eind van het woord? (t en s uitgesproken als /t/ en /s/)

Welke klinker hoor je? (a uitgesproken als /aa/) Hoe noemen we die? (dubbele klinker)

U noemt het woord *triest*. U spreekt het langzaam uit en laat het nazeggen.

U vraagt: 'In welke kolom hoort dit woord? (kolom 3)

Met welke twee medeklinkers begint dit woord? (t en r uitgesproken als /t/ en /r/)

Welke twee medeklinkers hoor je aan het eind van het woord? (s en t uitgesproken als /s/ en /t/)

Welke klinker hoor je? (ie) Hoe noemen we die? (tweetekenklinker)

Doe dit op dezelfde manier in willekeurige volgorde met de volgende woorden:

plons, *klemt*, *dwars* (enkele klinkers)

steekt, *gluurt*, *sloopt* (dubbele klinkers)

smoest, *kruipt*, *steunt* (tweetekenklinkers)

Laat nu de leerlingen de woorden per rij nog eens hardop voorlezen. Doe het eerst voor en spreek de woorden daarbij letter voor letter uit.

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest de zin voor en herhaalt het vetgedrukte woord. Dit woord moet geschreven worden.

- 1 Hans loopt **dwars** door de tuin.
- 2 **Vliegt** daar een koolmees?
- 3 Het kopje van de vogel is **zwart**.
- 4 Een **dwerg** is een klein mens.
- 5 Die olifant heeft een heel lange **slurf**.
- 6 De oude vloer **kraakt**.
- 7 Papa **snoept** iets lekkers uit de kast.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. Bij elk woord laat u de leerlingen verwoorden met welke twee medeklinkers het woord begint en welke twee aan het eind staan. Vraag aan het eind nog eens: 'Wat voor soort woorden hebben we geoefend?' (Woorden die met twee medeklinkers beginnen en ook twee medeklinkers aan het eind hebben.)

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 4 van de Spelspoor-software.

LESEENHEID 5

Doel 1 Klankzuivere woorden met drie medeklinkers achter elkaar schrijven.**Opmerking**

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 5 van Taalleesland Spelling.

interactie**Stap 1 Oriëntatie**

U zegt: 'Vorige week oefenden we met woorden die met twee medeklinkers beginnen en eindigen. Deze week gaan we oefenen met woorden met drie medeklinkers aan het begin of het eind.'

U zet de volgende symbolen op het bord: ●●●○-○●● en ●○●●●. Vervolgens schrijft u eronder: **spreek** en **winst**, waarbij u beide woorden langzaam uitspreekt zodat alle klanken duidelijk hoorbaar zijn.

U laat de leerlingen dit op dezelfde manier nazeggen: /s/p/r/ee/k/ en /w/i/n/s/t/.

U zegt: 'Bij spreek hoor ik drie medeklinkers aan het begin: /s/p/r/. Spreek.'

En bij winst hoor ik drie medeklinkers aan het eind: /n/s/t/. Winst.'

Stap 2 Instructie

U zet op het bord: ●●●●..... en daarnaast●●●●

U zegt: 'Ik maak twee rijen. Een rij met drie medeklinkers aan het begin (wijs het symbool aan) en een rij met drie medeklinkers aan het eind (wijs het symbool aan).'

Vervolgens zegt u: 'Ik zeg /s/t/r/a/f/. Ik hoor drie medeklinkers aan het begin van het woord. Ik schrijf straf in de eerste rij.' Laat de leerlingen het woord langzaam uitspreken.

Daarna zegt u: 'Ik zeg /k/oo/r/t/s/. Ik hoor drie medeklinkers aan het eind van het woord. Ik schrijf koorts in de tweede rij.' Laat de leerlingen het woord weer langzaam uitspreken.

U laat nu de leerlingen onderstaande zinnen aanvullen:

U zegt: 'Spriet. Ik hoor (drie medeklinkers aan het begin van het woord). Ik schrijf spriet (in de eerste rij).' Laat de leerlingen het woord langzaam uitspreken.

U zegt: 'Tekst. Ik hoor (drie medeklinkers aan het eind van het woord). Ik schrijf tekst (in de tweede rij).' Laat de leerlingen het woord weer langzaam uitspreken.

Doe hetzelfde met: korst, struik, fijnst, poetst, barst, stroom en straks.

Stap 3 Begeleide inoefening

U laat de symbolen van het bord overnemen in het schrift: ●●●●..... en●●●●.

U zegt: 'Jullie maken in het schrift twee rijen. In de eerste rij schrijven jullie straks de woorden die met drie medeklinkers beginnen en in de tweede rij de woorden die met drie medeklinkers eindigen.'

U laat vervolgens de leerlingen onderstaande woorden in de goede rij schrijven. U spreekt de woorden langzaam uit en vraagt steeds: 'In welke rij schrijf je?' De leerlingen geven het antwoord, spreken het woord uit en schrijven het dan in de goede rij.

U gebruikt de volgende woorden:

- 1 worst (in de tweede rij)
- 2 dorst (in de tweede rij)
- 3 striem (in de eerste rij)
- 4 komst (in de tweede rij)
- 5 stroef (in de eerste rij)
- 6 spruit (in de eerste rij)

U laat de leerlingen weer aanvullen.

U zegt: 'Dun, dunner, (dunst). Schrijf in de goede rij in je schrift het woord dunst.'

'Dik, dikker, (dikst). Schrijf in de goede rij in je schrift het woord dikst.'

Doe hetzelfde met:

- 1 leuk, leuker, (leukst)
- 2 stout, stouter, (stoutst)
- 3 lief, liever, (liefst)

U laat de leerlingen nogmaals aanvullen.

U zegt: 'Niet een klein stripje, maar een grote (strip). Schrijf in de goede rij in je schrift het woord strip.'

'Niet een klein spritsje, maar een grote (sprits). Schrijf in de goede rij in je schrift het woord sprits.'

Doe hetzelfde met:

- 1 Niet een klein strafje, maar een grote (straf).
- 2 Niet een klein strikje, maar een grote (strik).
- 3 Niet een klein helftje, maar een grote (helft).

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest de zin voor en herhaalt het vetgedrukte woord. Dit woord moet worden geschreven.

- 1 **Straks** gaan we naar de bioscoop.
- 2 Ik heb pijn in mijn **borst**.
- 3 Mama zegt dat ik **koorts** heb.
- 4 Gerda is dapper, ze **durft** heel veel.
- 5 Zit er een **barst** in de spiegel?
- 6 **Splits** het getal in tweeën.
- 7 Op **straat** is het niet druk.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na.

Vooraf herhaalt u nog eens: 'We hebben geoefend met woorden met drie medeklinkers aan het begin of drie medeklinkers aan het eind.'

Bij het nakijken laat u de woorden steeds langzaam uitspreken.

zelfstandig

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 5 van de Spelspoor-software.

LESEENHEID 6

Doel 1 Het klankverschil horen tussen /n/, /ng/ en /ngk/.

Opmerking

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 6 van Taalleerland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

'We gaan oefenen met woorden waarbij je aan het eind /n/, /ng/ of /ngk/ hoort. Je moet daarbij steeds goed luisteren en het verschil duidelijk laten horen voordat je de woorden opschrijft.'

U schrijft op het bord: n ng ngk

Vervolgens schrijft u zin op het bord en u zegt: 'Zin is een woord met /n/.' U wijst hierbij de n op het bord aan.

U schrijft ring op het bord en u zegt: 'Ring is een woord met /ng/.' U wijst ng op het bord aan.

U schrijft pink op het bord en u zegt: 'Pink is een woord met /ngk/.' U wijst nk op het bord aan.

interactie

Stap 2 Instructie

U schrijft op het bord: n en ng in twee kolommen.

U spreekt de beide klanken nadrukkelijk en langzaam uit. U laat de leerlingen een aantal keren de beide klanken nazeggen.

U zegt: 'Baan, /baan/ (met de nadruk op de n), ik hoor /n/, dan schrijf ik alleen een n.

Baan hoort in deze rij' (wijs aan), waarbij u het woord zelf in de goede rij schrijft.

U zegt: 'Bang, /bang/ (met de nadruk op /ng/), ik hoor /ng/, dan schrijf ik ng. Bang hoort in deze rij' (wijs aan), waarbij u het woord zelf weer in de goede rij schrijft.

Vervolgens behandelt u de woorden uit beide kolommen om en om op dezelfde manier. U laat de leerlingen hierbij de woorden nazeggen met nadruk op de te onderscheiden klank.

n	ng
pen	breng
toon	stang
Koen	jong
Teun	gong
tuin	kring
traan	eng

U schrijft op het bord: ng en nk in twee kolommen.

U spreekt de beide klanken nadrukkelijk en langzaam uit. U laat de leerlingen een aantal keren de klanken nazeggen.

U zegt: 'Blank, /blank/ (met de nadruk op /ngk/), ik hoor /ngk/, dan schrijf ik nk. Blank hoort in deze rij' (wijs aan), waarbij u het woord in de goede rij schrijft.

U zegt: 'Tong, /tong/ (met de nadruk op /ng/), ik hoor /ng/, dan schrijf ik ng. Tong hoort in deze rij' (wijs aan), waarbij u het woord weer in de goede rij schrijft.

Vervolgens behandelt u de volgende woorden uit beide kolommen om en om op dezelfde manier. U laat de leerlingen de woorden nazeggen met nadruk op de te onderscheiden klank.

nk	ng
zink	spring
wenk	vang
Henk	meng
brink	ding
pronk	lang

Stap 3 Begeleide inoefening

'Nu gaan we samen woorden uitspreken en opschrijven. Het gaat steeds om woorden met /n/, /ng/ of /ngk/.'

De leerlingen nemen de drie kolommen over in hun schrift.

n	ng	ngk
---	----	-----

U noemt een woord en vraagt aan de leerlingen het woord na te zeggen en op te schrijven in de goede kolom.

U zegt: 'Steen, ik hoor /n/, ik schrijf het woord in de eerste rij.'

U zegt: 'Pink, ik hoor /ngk/, ik schrijf het woord in de derde rij.'

U zegt: 'Vang, ik hoor /ng/, ik schrijf het woord in de tweede rij.'

U zegt:

'Streng, ik hoor (/ng/), ik schrijf het woord in (de tweede rij).'

'Slank, ik hoor (/ngk/), ik schrijf het woord in (de derde rij).'

'Pen, ik hoor (/n/), ik schrijf het woord in (de eerste rij).'

U laat nu de volgende woorden op dezelfde manier verwoorden en daarna in de goede rij schrijven: pronk, klank, ging, kreng, brink, bon, zoon, stink, stang, steen.

U laat alle woorden nog eens duidelijk uitspreken met nadruk op de laatste klank.

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest de zin voor en herhaalt het vetgedrukte woord. Dit woord moet geschreven worden.

- 1 Ik ben niet **bang** voor de tandarts.
- 2 De **haan** zit in de appelboom.
- 3 **Denk** maar niet aan dat ongeluk.
- 4 **Drink** je melk op!
- 5 Met een **tang** kun je het ijzer buigen.
- 6 Die **ring** is van goud.
- 7 De **traan** rolt over haar wang.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. Bij elk woord laat u benoemen op welke klank het woord eindigt.

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 6 van de Spelspoor-software.

zelfstandig

LESEENHEID 7

Doel 1 Woorden schrijven met je of tje aan het eind of met be of ge aan het begin.

Doel 2 De begrippen woorddeel en stemtrap kennen.

Opmerking

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 7 van Taalleerland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

'We gaan oefenen met woorden met je of tje aan het eind en met woorden die beginnen met be of ge.

Pakje is een woord waarbij je het woorddeel /ju/ aan het eind hoort. /pak/ju/
Stoeltje is een woord waarbij je het woorddeel /tju/ aan het eind hoort. /stoel/tju/
Bedankt is een woord met het woorddeel /bu/ aan het begin.
Gezang is een woord met het woorddeel /gu/ aan het begin.'

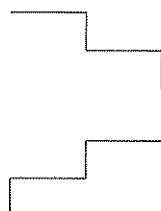
U spreekt nadrukkelijk de /u/-klank in de woorden uit: /pak/ju/, /stoel/tju/, /bu/dank/, /gu/zang/.

U zegt: 'In deze woorden hoor je steeds /u/, maar je schrijft een e.'

Stap 2 Instructie

U schrijft op het bord: je tje be ge

Daarna tekent u, zonder de begrippen stemtrap en woorddeel uit te leggen, de volgende stemtrappen op het bord:

U zegt: 'Je, zoals in besje. Je hoort /u/, maar je schrijft een e.' U schrijft besje op de eerste stemtrap maar zegt nog niets over dat begrip.

U zegt: 'Tje, zoals in zeiltje. Je hoort /u/, maar je schrijft een e.' U schrijft zeiltje op de tweede stemtrap op het bord.

interactie

U zegt: 'Be, zoals in beton. Je hoort /u/, maar je schrijft een e.' U schrijft **beton** op de derde stemtrap op het bord.

U zegt: 'Ge, zoals in geluk. Je hoort /u/, maar je schrijft een e.' U schrijft **geluk** op de vierde stemtrap op het bord.

Terwijl u de woorddelen op het bord aanwijst, zegt u: 'Bes-je. Bes-je heeft twee woorddelen: bes en je. Ik schreef ze op de stemtrap.' Met uw vinger gaat u langs de stemtrap. 'Bes-je. Bes staat op de bovenste tree, je hoort het duidelijker. Je staat op de onderste tree, je hoort het minder duidelijk.' U laat met nadruk het verschil horen. Laat de leerlingen dit nazeggend overnemen.

Op dezelfde manier behandelt u het woord zeiltje.

Terwijl u de woorddelen op het bord aanwijst, zegt u: 'Be-ton. Be-ton heeft twee woorddelen: be en ton. Ik schreef ze op de stemtrap.' Met uw vinger gaat u langs de stemtrap. 'Be-ton. Be staat op de onderste tree, je hoort het minder duidelijk, ton staat op de bovenste tree, je hoort het duidelijker.' U laat met nadruk het verschil horen. Laat de leerlingen dit nazeggend overnemen.

Op dezelfde manier behandelt u het woord geluk.

Stap 3 Begeleide inoefening

'We gaan nu samen oefenen met woorden waarin je /u/ hoort, maar een e schrijft.'

Op het bord schrijft u het woord **bedoel** op een stemtrap. Terwijl u het schrijft, spreekt u het ook uit.

Vervolgens laat u het door de leerlingen nazeggen: be-doel.

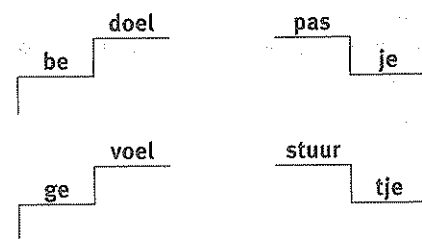
U zegt: 'Be, je hoort /u/, je schrijft een e. Be-doel. Je hoort het woorddeel be minder duidelijk, ik zet het op de onderste tree. Doel, je hoort het woorddeel duidelijker, ik zet het op de bovenste tree.'

U laat de leerlingen het in hun schrift overnemen.

Op het bord schrijft u het woord **pasje** op een stemtrap. U zegt: 'Pasje, je hoort /u/, je schrijft een e. Pas-je. Pas, je hoort het woorddeel duidelijker, ik zet het op de bovenste tree. En het woorddeel je hoor je minder duidelijk, ik zet het op de onderste tree.'

U laat het door de leerlingen nazeggen en opschrijven in hun schrift.

Op dezelfde manier behandelt u de woorden gevoel en stuurkje.

Laat de leerlingen nu de volgende woorden op dezelfde wijze benoemen en in hun schrift schrijven: bakje, kuiltje, begin, gevoel

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest de zinnen en herhaalt het vetgedrukte woord. Dit woord moet geschreven worden.

- 1 In de boom zit een **aapje**.
- 2 Het **haantje** op de toren.
- 3 De keeper had veel **geluk**.
- 4 Wat **bedoel** je daarmee?
- 5 Het **oortje** van het kopje is stuk.
- 6 Mijn **gebit** is niet helemaal wit.
- 7 **Bedenk** het antwoord zelf maar.
- 8 Er ligt een **takje** op de vloer.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. Laat de woorden nadrukkelijk uitspreken. U laat verwoorden wat het woorddeel is waarin de /u/ geschreven wordt als een e.

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 7 van de Spelspoor-software.

zelfstandig

LESEENHEID 8

Doel 1 De /u/-klank in onbeklemtoonde woorddelen schrijven.

Opmerking

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 8 van Taalleesland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

'We gaan oefenen met woorden waarin je een /u/-klank hoort, maar waar je een e moet schrijven.

Dat doe je als de /u/-klank in het woorddeel zit dat je minder duidelijk uitspreekt.

Boeken is zo'n woord. Boe-ken. /Boe/ zeg je duidelijker dan /kun/.

Daarom schrijf je de /u/ in /kun/ met een e.'

U vraagt de leerlingen ook enkele voorbeelden te noemen.

Stap 2 Instructie

U begint met een herhaling van de begrippen woorddeel en stemtrap.

U zegt: 'Tul-pen, je hoort twee woorddelen: /tul/ en /pun/.'

U laat beide woorddelen zodanig nazeggen, dat ze duidelijk te onderscheiden zijn en het woorddeel met de /u/-klank minder nadruk krijgt.

U herhaalt deze oefening op dezelfde wijze met de volgende woorden:

borden, minder, klompen, kaarsen
bedoel, genoeg, begin, gezeur, verdriet
jasje, poesje, stoeltje, heertje

U zegt: 'Het woorddeel waarin je de /u/ hoort, wordt minder duidelijk uitgesproken. Dit woorddeel schrijven we op de lage tree van de stemtrap. Je hoort een /u/, maar je schrijft een e.'

U tekent op het bord de stemtrappen A en B:

A

B

U spreekt het woord paaltje duidelijk uit en maakt daarbij met uw hand een ondersteunend gebaar: 'Paal (hand hoog) tje (hand laag). Paal staat op de bovenste tree, tje staat op de onderste tree (wijs aan).'

U herhaalt dit met gebak.

interactie

U zegt: 'Ge (hand laag) bak (hand hoog). Ge staat op de onderste tree, bak staat op de bovenste tree (wijs aan).'

Op dezelfde manier behandelt u de volgende woorden:

Bij stemtrap A: gebaar, betaal, bedenk, gevoel, verlies.

Bij stemtrap B: jasje, poesje, panter, korsten, mantel.

Hierbij laat u de leerlingen de woorden op dezelfde manier uitspreken en ook het gebaar overnemen.

Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'Nu gaan we samen oefenen met woorden met een /u/-klank, die je met een e schrijft.'

Laat de leerlingen de stemtrappen A en B overnemen in hun schrift. U legt uit dat er twee rijen met woorden in het schrift komen. Een rij onder stemtrap A en een rij onder stemtrap B.

U zegt steeds het woord voor, de leerlingen zeggen het woord na.

U zegt: 'Ge-laet, ik hoor de /u/ in het eerste woorddeel. Ik schrijf het onder stemtrap A.'

U schrijft het woord onder A en laat het door de leerlingen overnemen in hun schrift.

U zegt: 'Par-ken, ik hoor de /u/ in het tweede woorddeel. Ik schrijf het onder stemtrap B.'

U schrijft het woord onder B en laat het door de leerlingen overnemen in hun schrift.

U laat nu de leerlingen aanvullen:

'Bui-ten. Ik hoor (de /u/ in het tweede woorddeel), ik schrijf het (onder stemtrap B).'

Op dezelfde manier behandelt u de volgende woorden: kasten, bedrag, geknal, onze, fluiten, gezang.

Laat de leerlingen zelf ook een aantal woorden bedenken.

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest de zinnen en herhaalt het vetgedrukte woord. Dit woord moet geschreven worden.

- 1 De **aarde** is rond.
- 2 Die oude mannen hebben lange **baarden**.
- 3 **Begin** maar met de eerste som.
- 4 Mama roept: **Gedraag** je!
- 5 In Frankrijk speelden we op de **rotsen**.
- 6 Onze **fietsen** zijn gestolen.
- 7 Ik **betaal** 3 euro aan de kassa.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. Bij elk woord laat u de leerlingen benoemen in welk woorddeel je de /u/ hoort, die je als e schrijft.

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 8 van de Spelspoor-software.

zelfstandig

LESEENHEID 9

Doel 1 Woorden schrijven met de lettergroep ng of nk.

Opmerking

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 9 van Taalleesland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

'We gaan oefenen met woorden met /ng/ en /ngk/. Het verschil kun je horen door de woorden heel duidelijk uit te spreken. Ring klinkt anders dan pink.

Als je het woord langer maakt, hoor je het nog beter: ring – ringen, pink – pinken.'

interactie

Stap 2 Instructie

Op het bord maakt u twee kolommen met **ng** en **nk**.

U zegt: 'Slank, /s/l/a/ngk/, hoor ik /ng/ of /ngk/? Ik maak het woord langer: slank – slanker. Ik hoor duidelijk /ngk/. Ik schrijf slank met nk. Je kunt dat langer maken alleen doen als de /ng/ of de /ngk/ aan het eind van het woord staat.'

U zegt: 'Jong, /j/o/ng/, hoor ik /ng/ of /ngk/? Ik maak het woord langer: jong – jonger. Ik hoor duidelijk /ng/. Ik schrijf jong met ng.'

U laat de leerlingen aanvullen:

U zegt: 'Vink, /v/i/ngk/, hoor ik /ng/ of /ngk/? Ik maak het woord langer: (vinken). Ik hoor duidelijk (/ngk/). Ik schrijf vink met (nk).'

Op deze manier bespreekt u ook de volgende woorden: kring, stang, drank, wenk, brink, tong.

U zegt: 'Woorden waarbij ng of nk niet aan het eind staat, kun je niet langer maken om te horen of ze met ng of nk moeten worden geschreven. Je moet ze dan langzaam en duidelijk uitspreken. Ik doe het voor. Luister goed: drinkt, /d/r/i/ngk/t/, ik hoor /ngk/, ik schrijf nk.

Hangt, /h/a/ng/t/, ik hoor /ng/, ik schrijf ng.

Nu jullie. Spreek de volgende woorden langzaam uit, waardoor je goed kunt horen of het woord met ng of ngk geschreven moet worden.'

Gebruik de volgende woorden: stinkt, lonkt, vangt, mengt.

Stap 3 Begeleide inoefening

Nu gaat u samen met de leerlingen woorden schrijven.

U zegt: 'Breng, hoor ik /ng/ of /ngk/? Bre (/ng/). Schrijf het woord in je schrift.'

Controleer direct of de leerlingen het goed hebben geschreven.

'Ronk, hoor ik /ng/ of /ngk/? ro (/ngk/). Schrijf het woord in je schrift.'

Controleer direct of de leerlingen het goed hebben geschreven.

Laat op deze manier de volgende woorden opschrijven: mank, links, langs, kreng, hangt, denkt.

Laat de leerlingen zelf ook woorden noemen en verwoorden hoe ze moeten worden geschreven.

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest de zinnen en herhaalt het vetgedrukte woord. Dit woord moet geschreven worden.

- 1 De juf **schenkt** limonade in de bekertjes.
- 2 Wat **stinkt** die hond verschrikkelijk.
- 3 Er lag een **stang** op de autoweg.
- 4 Dat gevaarlijke **ding** moet weg.
- 5 Mijn jas **hangt** naast de jas van Karlijn.
- 6 Piet **bonkt** op de deur.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. Laat elk woord nog eens langzaam uitspreken en benoemen of het een /ng/- of /ngk/-woord is.

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenhed 9 van de Spelspoor-software.

zelfstandig

LESEENHEID 10

Doel 1 Woorden schrijven die eindigen op de lettergroep cht.**Opmerking**

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 10 van Taallesland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

'We gaan oefenen met woorden die eindigen op de lettergroep cht. (U schrijft hierbij de lettergroep cht op het bord.) Lacht is zo'n woord. Je hoort aan het eind /gt/, maar je schrijft cht. Als je na een korte klank /gt/ hoort, dan schrijf je cht. Behalve bij: ligt (van liggen), legt en zegt.' U laat de leerlingen deze regel nazeggen en u schrijft hem op het bord, ook de drie uitzonderingen.

U laat de leerlingen de korte klanken benoemen. (/a/, /e/, /i/, /o/, /u/)

Stap 2 Instructie

Op het bord schrijft u de korte klanken naast elkaar.

U zegt: 'Acht, ik hoor /gt/ aan het eind, de /a/ is een korte klank, dus ik schrijf acht met cht aan het eind.' U schrijft acht onder de korte klank /a/ op het bord.

'Bracht, ik hoor /gt/ aan het eind, de /a/ is een korte klank, dus ik schrijf bracht met cht aan het eind.' U schrijft bracht onder acht op het bord.

Nu laat u de leerlingen aanvullen:

'Dacht, ik hoor (/gt/ aan het eind), de /a/ is een (korte klank), dus ik schrijf dacht (met /cht/ aan het eind).' U schrijft dacht onder bracht op het bord.

'Gracht, ik hoor (/gt/ aan het eind), de /a/ is een (korte klank), dus ik schrijf gracht (met /cht/ aan het eind).' U schrijft gracht onder dacht op het bord.

U laat nu zelf nog rijmwoorden door de leerlingen bedenken en op deze manier verwoorden, terwijl u ze in de goede rij schrijft.

Op dezelfde manier behandelt u de onderstaande woorden met de andere korte klanken. Eerst spreekt u zelf twee keer de volledige zin met regeltoepassing uit. Daarna laat u de leerlingen aanvullen en vervolgens toepassen bij rijmwoorden.

a	e	i	jo	u
acht	echt	licht	bocht	lucht
bracht	knecht	nicht	kocht	kucht
dacht	recht	plicht	mocht	vrucht
gracht	specht	dicht	tocht	klucht

Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'Nu moeten jullie in een zin het woord zoeken waarbij je aan het eind /gt/ hoort maar cht schrijft.' U leest een zin voor waar zo'n woord in voorkomt. De leerlingen moeten zeggen welk woord het is.

1 Hella **kocht** een bos bloemen voor Freek.

U zegt: 'Kocht, ik hoor (/gt/ aan het eind), de /o/ is een (korte klank), dus ik schrijf kocht (met cht aan het eind).' De leerlingen schrijven kocht in hun schrift.

2 De poes **vlucht** de schuur in.

U zegt: 'Vlucht, ik hoor (/gt/ aan het eind), de /u/ is een (korte klank), dus ik schrijf vlucht (met cht aan het eind).' De leerlingen schrijven vlucht in hun schrift. Op dezelfde manier behandelt u de volgende zinnen met cht-woorden:

3 Youp zei: Ik ben je **knecht** niet!

4 Praat niet zo **zacht**, Alma.

5 Wat ben jij een raar **wicht**.

6 Joop kijkt naar de grijze **lucht**.

interactie

U zegt: 'Let nu heel goed op!' U herhaalt de regel: 'Als je na een korte klank /gt/ hoort, dan schrijf je cht. Behalve bij: ligt (van liggen), legt en zegt.'

U geeft bij de uitzonderingen de volgende voorbeelden:

'Dat bed ligt heel hard. Ligt, ik hoor /gt/ aan het eind en ik schrijf ook gt. Ligt is een uitzondering.'

'Pim legt de bal in de schuur. Legt, ik hoor (/gt/ aan het eind) en ik schrijf (ook gt). Legt is (een uitzondering)'

'Kamel zegt een lelijk woord. Zegt, ik hoor (/gt/ aan het eind) en ik schrijf (ook gt). Zegt is (een uitzondering)'

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest de zinnen en herhaalt het vetgedrukte woord. Dit woord moet geschreven worden.

- 1 Met veel **kracht** sloeg hij de deur dicht.
- 2 Met veel kracht sloeg hij de deur **dicht**.
- 3 Een appel is de **vrucht** van een appelboom.
- 4 We maakten een prachtige **tocht** door de bergen.
- 5 De voetballers hebben **slecht** gespeeld.
- 6 Doe het **licht** uit, voor je naar huis gaat.

U zegt: 'Let nu goed op!'

- 7 Daar **ligt** een hond langs de weg.
- 8 Kees **zegt** iets vervelends tegen zijn vader.
- 9 Moeder **legt** het kettinkje in een doosje.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. U laat de dicteewoorden nog eens uitspreken en de regel verwoorden. Bij de laatste drie zinnen vraagt u de uitzonderingen nog eens te benoemen.

zelfstandig

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 10 van de Spelspoor-software.

LESEENHEID 11

Doel 1 Klankzuivere samenstellingen schrijven.

Opmerking

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 11 van Taalleerland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

'Vandaag gaan we oefenen met woorden die uit twee delen bestaan. Elk deel is zelf ook een woord. Grapjas is zo'n woord. Grap is een woord en jas is een woord. Samen zijn grap en jas een nieuw woord: grapjas. Je leert deze woorden schrijven door ze langzaam uit te spreken, goed te luisteren en dan te schrijven. Welk woord maak jij van pest en kop?' (pestkop)

Stap 2 Instructie

U schrijft op het bord: leer + boek = leerboek en zegt:

'Leerboek. Leer is een woord en boek is een woord. Samen zijn leer en boek een nieuw woord: leerboek.'

U schrijft op het bord: dik + zak = dikzak en zegt:

'Dikzak. Dik is een woord en zak is een woord. Samen zijn dik en zak een nieuw woord: dikzak.'

interactie

U schrijft op het bord: **bloem + kool =**

U wijst de woorden bloem en kool aan, terwijl u zegt: 'Het eerste woord is bloem, het tweede woord is kool.' U laat de leerlingen aanvullen: 'Samen zijn bloem en kool een nieuw woord:' (bloemkool)

U schrijft op het bord: **steel + pan =**

U wijst de woorden steel en pan aan, en laat de leerlingen aanvullen: 'Het eerste woord is (steel), het tweede woord is (pan) Samen zijn steel en pan een nieuw woord:' (steelpan)

Op dezelfde manier behandelt u de volgende woorden: snotneus, neushoorn, taalboek, filmster.

Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'Nu gaan jullie woorden schrijven die uit twee delen bestaan. Elk deel is zelf ook een woord.' U schrijft op het bord: **schoolkrant**. U laat de leerlingen meeschrijven in hun schrift. U vraagt: 'Weet je nog een woord dat begint met school?' (schoolbord, schoolplein)

U bedenkt samen samenstellingen die hetzelfde beginwoord hebben. U laat de leerlingen steeds eerst de afzonderlijke woorden zeggen, vervolgens de hele samenstelling om deze daarna op te laten schrijven in hun schrift. U kunt hiervoor de volgende woorden gebruiken:

kerst (kerstklok, kerstboom, kerstster, kerstbal)

straat (straathoek, straatsteen, straatnaam)

voet (voetbal, voetstap, voetspoor)

speel (speelgoed, speeltuin, speelplaats)

U laat de leerlingen de volgende 'sommen' maken:

vet + vlek = + pot = spaarpot

dak + tuin = + pijn = oorpijn

brom + fiets = + licht = maanlicht

klets + nat = + boek = taalboek

stof + doek = + pen = vulpen

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest de zinnen en herhaalt het vetgedrukte woord. Dit woord moet geschreven worden.

1 Op het strand ligt een dode **walvis**.

2 Wat is die jongen een **pestkop**, zeg!

3 De nieuwe **weerman** heet Karel van Dam.

4 Juf liet ons **strafwerk** maken.

5 Het wordt al donker, ik doe de **leeslamp** aan.

6 Mijn nieuwe **slaapmuts** is knalrood.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na.

Laat de woorden nog eens als volgt benoemen: 'Wal is een woord en vis is een woord.

Samen is het een nieuw woord: walvis.'

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 11 van de Spelspoor-software.

zelfstandig

LESEENHEID 12

Doel 1 Woorden schrijven met de lettergroep eer, oor of eur.

Opmerking

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 12 van Taalleesland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

'We gaan oefenen met woorden waarin je eer, oor of eur hoort.' U legt de nadruk op de /r/ bij het uitspreken van deze lettergroepen. U schrijft de volgende woorden op het bord:

meel Koos deuk
meer koor deur

U spreekt de woorden met de /ee/-klank duidelijk uit en laat het verschil horen tussen meel en meer. De /ee/-klank verandert als de eindletter een r is.

U spreekt de woorden met de /oo/-klank duidelijk uit en laat het verschil horen tussen Koos en koor. De /oo/-klank verandert als de eindletter een r is.

U spreekt de woorden met de /eu/-klank duidelijk uit en laat het verschil horen tussen deuk en deur. De /eu/-klank verandert als de eindletter een r is.

U zegt: 'Bij woorden met eer, oor of eur klinkt /ee/, /oo/ of /eu/ anders dan je het schrijft. Dat komt door de r aan het eind.' U schrijft vervolgens de drie lettergroepen op het bord: eer oor eur

Stap 2 Instructie

'We gaan samen woorden lezen en schrijven met de lettergroepen eer, oor en eur.'

U leest een zin voor en vraagt de leerlingen of ze een woord horen met een van deze lettergroepen. U laat ze deze woorden nazeggen en in hun schrift schrijven:

- 1 Hans vindt rood een mooie **kleur**.
- 2 Het **koor** zingt elke woensdagavond.
- 3 De **beer** slaapt in zijn hol.
- 4 Bij het **meer** staan prachtige bomen.
- 5 Doet je **oor** nog steeds pijn?

U zegt en laat aanvullen:

'Kleur klinkt anders dan teug. Dat komt door de laatste letter van kleur, de r.'

'Koor klinkt anders dan kook. Dat komt door de laatste letter van koor, de (r).'

'Beer klinkt anders dan veel. Dat komt door de laatste letter van (beer, de r).'

'Meer klinkt anders dan meel. Dat komt (door de laatste letter van meer, de r).'

'Oor klinkt anders dan oog. Dat komt (door de laatste letter van oor, de r).'

U herhaalt: 'Bij woorden met eer, oor of eur klinkt /ee/, /oo/ of /eu/ anders dan je het schrijft. Dat komt door de r aan het eind.'

Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'Nu gaan we rijmwoorden bedenken en schrijven.' Laat de leerlingen de woorden in hun schrift schrijven.

U schrijft het woord **boor** op het bord en vraagt de leerlingen rijmwoorden te bedenken.

Bijvoorbeeld: door, goor, hoor, koor, oor, voor, spoor.

U schrijft het woord **keer** op het bord en vraagt de leerlingen rijmwoorden te bedenken.

Bijvoorbeeld: heer, eer, leer, meer, neer, beer, teer, speer.

U schrijft het woord **deur** op het bord en vraagt de leerlingen rijmwoorden te bedenken.

Bijvoorbeeld: sleur, keur, kleur, geur.

U herhaalt en laat aanvullen: 'Bij woorden met eer, oor of eur klinkt /ee/, /oo/ of /eu/ anders dan je het schrijft. Dat komt (door de r aan het eind).'

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest de zinnen en herhaalt het vetgedrukte woord. Dit woord moet geschreven worden.

- 1 Doet die **zweer** op je been nog pijn?
- 2 Ik **speur** met mijn ogen in het donker.
- 3 Oma **hoort** niet meer zo goed.
- 4 Wat vind jij de allermooiste **kleur**?
- 5 Ik **smeer** pindakaas op mijn brood.
- 6 Het is kwart **voor** drie.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na.

U laat nog eens verwoorden waarom de eer-, oor- en eur-woorden anders klinken. 'Bij woorden met eer, oor of eur klinkt het anders dan je het schrijft. Dat komt (door de r aan het eind).'

zelfstandig

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 12 van de Spelspoor-software.

LESEENHEID 13

Doel 1 Woorden schrijven met ei of ij.

Opmerking

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 13 van Taalleesland Spelling.

In deze les worden de ij-woorden en de ei-woorden aanvankelijk niet door elkaar aangeboden. Uitgangspunt is zoveel mogelijk het goede woordbeeld direct aan te bieden.

interactie

Stap 1 Oriëntatie

'Deze keer gaan we woorden schrijven met de /ei/-klank. Het lastige is dat je sommige woorden met ei schrijft en andere woorden met ij. Je kunt /ei/ dus op twee verschillende manieren schrijven die wel hetzelfde klinken. Je kunt het verschil dus niet horen. Je kunt de woorden alleen goed leren schrijven door ze vaak te zien en te schrijven. Daar gaan we nu mee oefenen.'

Stap 2 Instructie

Op het bord tekent u het ei.

'Eerst gaan we woorden oefenen met de /ei/-klank die je ook schrijft met ei.'

U schrijft op het bord: We gaan op **reis** met de **trein**.

U zegt: 'Ik hoor twee woorden met de /ei/-klank: reis en trein. Beide woorden schrijf ik met ei.' U zet een rondje om deze woorden.

U schrijft op het bord: De **geit** loopt in de **wei**.

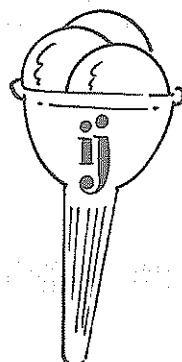
U zegt: 'Ik hoor twee woorden met de /ei/-klank: geit en wei. Beide woorden schrijf ik met ei.' U zet een rondje om deze woorden.

U schrijft op het bord: Op het **plein** staat een grote **eik**.

U zegt: 'Ik hoor twee woorden met de /ei/-klank: plein en eik. Beide woorden schrijf ik met ei.' U zet een rondje om deze woorden.

Laat de leerlingen de ei-tekening en de ei-woorden overnemen in hun schrift.

Op het bord tekent u het ijsje.

'Nu gaan we woorden oefenen met de /ei/-klank die je schrijft met ij.'

U schrijft op het bord: **Hij** vindt het **fijn** **bij** **mij**.

U zegt: 'In vier woorden hoor ik de /ei/-klank: hij, fijn, bij en mij. Deze woorden schrijf ik alle vier met ij.' U zet een rondje om deze woorden.

U schrijft op het bord: **Fijn**, het is **tijd** om naar huis te gaan.

U zegt: 'Ik hoor twee woorden met de /ei/-klank: fijn en tijd. Beide woorden schrijf ik met ij.' U zet een rondje om deze woorden.

U schrijft op het bord: **Zij** staat langs de **lijn**.

U zegt: 'Ik hoor twee woorden met de /ei/-klank: zij en lijn. Beide woorden schrijf ik met ij.' U zet een rondje om deze woorden.

Laat de leerlingen de ijs-tekening en de ij-woorden overnemen in hun schrift.

Stap 3 Begeleide inoefening

U vraagt de leerlingen woorden met de /ei/-klank te noemen. U vraagt niet of het woord met ei of ij geschreven wordt, maar u herhaalt het woord en vult aan zoals het voorbeeld.

Voorbeeld: De leerling zegt: 'Eik.'

U zegt: 'Eik', en u schrijft het woord onder het ei. 'Eik is met ei, ik schrijf het bij het ei.'

De leerling zegt: 'Rijst.'

U zegt: 'Rijst', en u schrijft het woord onder het ijsje. 'Rijst is met ij, ik schrijf het bij het ijsje.'

Na ongeveer tien woorden laat u de leerlingen zelf de woorden bij de goede tekening schrijven.

U schrijft zinnen op het bord en laat de leerlingen benoemen welke woorden met een /ei/-klank zijn. Daarna laat u de woorden in de goede rij schrijven.

Kom maar bij mij.

Het is fijn om op tijd te zijn.

Krijg jij een nieuwe trein?

Op de vloer ligt een natte dweil.

De jonge geit is nog heel klein.

Onder het zeil ligt de bijl.

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest de zinnen en herhaalt het vetgedrukte woord. Dit woord moet geschreven worden.

1 Pas op voor die scherpe **bijl**.

2 Een **eik** kan wel ouder worden dan een mens.

3 Heb je even **tijd** voor **mij**?

4 De **trein** stopt niet op dit station.

5 Dat beest is geen schaap, maar een **geit**.

6 Het **zeil** van de tent is helemaal nat.

zelfstandig

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. U herhaalt nog eens:

‘Het lastige van woorden met de /ei/-klank is, dat je sommige woorden met ei schrijft en andere woorden met ij. Er zijn dus verschillende letters die hetzelfde klinken. Je kunt het verschil niet horen. Je kunt de woorden alleen goed leren schrijven door ze vaak te zien en te schrijven.’

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 13 van de Spelspoor-software.

LESEENHEID 14

Doel 1 Woorden schrijven die met f of v beginnen.**Doel 2 Woorden schrijven die met s of z beginnen.****Bij doel 1 en 2**

Hoewel veel mensen het verschil tussen deze klanken niet meer horen in hun eigen gesproken taal, is het raadzaam om tijdens lessen die over deze letters gaan het verschil toch nadrukkelijk te laten horen. Spreek woorden die beginnen met een s of een f stemloos uit en spreek de woorden die beginnen met een v of een z stemhebbend uit, zonder dit verschil verder uit te leggen.

Opmerking

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 14 van Taalleesland Spelling.

interactie

Stap 1 Oriëntatie

‘Deze week gaan we woorden schrijven die beginnen met een z of een s, een f of een v.’

U laat de v stemhebbend klinken en zegt dan: ‘Vis, vier en vent schrijf je met een v.’

Dan laat u de f stemloos horen en zegt: ‘Film, fout en fruit schrijf je met een f.’

U laat de z stemhebbend klinken en zegt: ‘Zaal, zon en zwaan beginnen met een z.’

U laat de s stemloos horen en zegt: ‘Som, snoep en sport schrijf je met een s.’

Dit zijn allemaal woorden die je moet leren schrijven door ernaar te kijken en ze veel te oefenen.’

Stap 2 Instructie

U zet de v op het bord en zegt: ‘We beginnen met woorden met een v.’

U schrijft onder de v: vlees, vraag, vlek, vies, vet, voor, vlieg, verf. U leest de woorden hardop voor met een duidelijke stemhebbende v aan het begin en laat de leerlingen de woorden nazeggen en daarna in hun schrift schrijven.

U zet de f op het bord. ‘Nu gaan we woorden schrijven die met een f beginnen.’

U schrijft onder de f: fruit, friet, fout, film, fiets, feest, fles. U leest de woorden hardop voor met een duidelijke stemloze f aan het begin en laat de leerlingen de woorden nazeggen en daarna in hun schrift schrijven.

U zet de z op het bord. ‘We schrijven nu woorden die met een z beginnen.’

U schrijft onder de z: zaal, zeep, zoen, zwaar, zin, zelf, zwart. U leest de woorden hardop voor met een duidelijke stemhebbende z aan het begin en laat de leerlingen de woorden nazeggen en daarna in hun schrift schrijven.

U zet de s op het bord. ‘We gaan woorden schrijven die met een s beginnen.’

U schrijft onder de s: som, spons, speel, stap, storm, stuur. U leest de woorden hardop voor met een duidelijke stemloze s aan het begin en laat de leerlingen de woorden nazeggen en daarna in hun schrift schrijven.

Stap 3 Begeleide inoefening

Op het bord maakt u nu twee kolommen met de z en de s erboven. U laat de leerlingen deze kolommen overnemen in hun schrift. De leerlingen moeten nu woorden noemen die met een s of een z beginnen. U vraagt niet of het woord met z of s geschreven wordt, maar u herhaalt het woord en schrijft het in de goede rij. Laat de leerlingen de woorden nazeggen en overnemen in het schrift. Voorbeeld:

z	s
zon	speld
zeep	snoer
zorg	stap
.....	
.....	

Op het bord maakt u weer twee kolommen, nu met de v en de f erboven. U laat de leerlingen deze kolommen overnemen in hun schrift. De leerlingen bedenken woorden die met een v of een f beginnen. U vraagt niet of het woord met v of f geschreven wordt, maar u herhaalt het woord en schrijft het in de goede rij. Laat de leerlingen de woorden nazeggen en overnemen in het schrift. Voorbeeld:

v	f
voor	friet
veld	Frits
vaas	fluit
.....	
.....	

U schrijft de volgende zinnen op het bord:

De **film** ging over **vier** heksen.

In de **fles** zit **vies** water.

Spoel je mond niet met **zeep**.

Ik kreeg vandaag **zeven snoepjes**.

U leest de vetgedrukte woorden nadrukkelijk en laat deze door de leerlingen nazeggen en overnemen in het schrift.

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest de zinnen en herhaalt de vetgedrukte woorden. Deze woorden moeten geschreven worden.

- 1 Met een grote **vaart** gaat Jesse er vandoor.
- 2 Op zijn **fiets** kan hij heel **snel**.
- 3 Pas op, **zak** niet door het ijs.
- 4 Op de tafel zit een **zwarte vlek**.
- 5 De **zwaan** heeft een nest in het riet.
- 6 Kas **speelt** met een **vlieg**.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na.

U herhaalt: 'Woorden die beginnen met een s of een z, of met een f of een v moet je leren schrijven door ernaar te kijken en ze veel te oefenen. Als het goed is kun je ook horen wat de eerste letter is.'

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 14 van de Spelspoor-software.

zelfstandig

LESEENHEID 15

 Doel 1 Woorden schrijven met de lettergroep sch of schr.**Opmerking**

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 15 van Taalleesland Spelling.

interactie **Stap 1 Oriëntatie**

'We gaan woorden schrijven waarin je aan het begin /sg/ hoort, maar die je schrijft met sch. (U schrijft sch op het bord.) Altijd als je aan het begin van een woord /sg/ hoort, schrijf je sch. Schip is zo'n woord.

En altijd als je aan het begin van een woord /sgr/ hoort, dan schrijf je schr. (U schrijft schr op het bord.) Schrift is zo'n woord.'

U vraagt de leerlingen enkele woorden te noemen die beginnen met /sg/ of /sgr/. U schrijft deze woorden in twee kolommen op het bord.

 Stap 2 Instructie

U zegt: 'Schoen, ik hoor /sg/ aan het begin. Ik schrijf schoen met sch.' U spreekt /sg/ nadrukkelijk uit en laat de leerlingen het nazeggen. Vervolgens schrijft u het woord in de goede kolom op het bord. De leerlingen schrijven het in hun schrift.

Op dezelfde manier behandelt u: school, schat, scheef, schaar

U zegt: 'Schroef, ik hoor /sgr/ aan het begin. Ik schrijf schoen met schr.' U spreekt /sgr/ nadrukkelijk uit en laat de leerlingen het nazeggen. Vervolgens schrijft u het woord in de goede kolom op het bord. De leerlingen schrijven het in hun schrift.

Op dezelfde manier behandelt u: schrift, schroef, schram, schrik.

 Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'Ik zeg een woord, jullie zeggen het na. Daarna zeg je of het een woord met /sg/ is of met /sgr/. We schrijven het daarna in de goede rij.'

'Schok, ik hoor /sg/ aan het begin. Ik schrijf schok met sch.' U schrijft schok in de goede rij en laat de leerlingen het overnemen in hun schrift.

U zegt: 'Schrok, ik hoor /sgr/ aan het begin. Ik schrijf schrok met schr.' U schrijft schrok in de goede rij en laat de leerlingen het overnemen in hun schrift.

Nu laat u de leerlingen aanvullen.

U zegt: 'Scheef, ik hoor (/sg/) aan het begin. Ik schrijf scheef met (sch).' U schrijft scheef in de goede rij en laat de leerlingen het overnemen in hun schrift.

U zegt: 'Schrift, ik hoor (/sgr/) aan het begin. Ik schrijf schrift met (schr).' U schrijft schrift in de goede rij en laat de leerlingen het overnemen in hun schrift.

Op deze manier behandelt u ook de volgende woorden: schrijft, schop, schuin, schram, scherp.

 Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest de zinnen en herhaalt het vetgedrukte woord. Dit woord moet geschreven worden.

- 1 Wat een mooie **schelp** ligt daar.
- 2 Op **school** leren we moeilijke woorden schrijven.
- 3 Ik **schrijf** ze in een **schrift**.
- 4 Het **schip** wordt geverfd.
- 5 Hoe kom jij aan die **schram**?
- 6 **Schuif** eens wat op!

 Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na.

Elk woord laat u nog eens duidelijk uitspreken en daarbij verwoorden: Ik hoor /sg/ of /sgr/ aan het begin van het woord. Daarom schrijf ik het met sch of schr.

zelfstandig

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 15 van de Spelspoor-software.

LESEENHEID 16

interactie

Doel 1 Woorden schrijven met de lettergroep eer, oor of eur.**Opmerking**

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 16 van Taalleesland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

'Net als een paar weken geleden gaan we woorden oefenen met eer, oor of eur. Dat zijn lastige woorden, want je hoort wat anders dan je schrijft.

Meer is zo'n woord.

Koor is ook zo'n woord.

En scheur is zo'n woord.'

U laat de leerlingen zelf woorden noemen met eer, oor of eur.

Stap 2 Instructie

U laat zinnen aanvullen:

'Kleur klinkt anders dan teug. Dat komt door de laatste letter van kleur, de (r).'

'Boor klinkt anders dan kook. Dat komt door de laatste letter van koor, de (r).'

'Meer klinkt anders dan veel. Dat komt (door de laatste letter van meer, de r).'

Stap 3 Begeleide inoefening

U schrijft drie kolommen op het bord en laat de leerlingen deze overnemen in hun schrift.

U vraagt de leerlingen woorden te bedenken met eer, oor of eur. U schrijft ze op het bord en de leerlingen nemen ze over in hun schrift.

Bijvoorbeeld:

eer	oor	eur
beer	voor	deur
peer	stoor	kleur
keer	goor	geur
smeer	koor	speur

U laat een leerling een van de woorden hardop uitspreken, bijvoorbeeld: beer.

Hierbij zegt u: 'Beer klinkt anders dan been. Dat komt (door de r).'

'Stoor klinkt anders dan stoot. Dat komt (door de r).'

Op dezelfde wijze behandelt u nog enkele woorden, bijvoorbeeld: peer en peen, keer en Kees, stoor en stoom, deur en deuk.

U vraagt de leerlingen woorden te bedenken die rijmen op /eert/, /oort/ of /eurt/, bijvoorbeeld:

eert	oort	eurt
smeert	voort	speurt
keert	stoort	kleurt
veert	boort	geurt

U laat een leerling een van de woorden hardop uitspreken, bijvoorbeeld: veert.

Hierbij zegt u bijvoorbeeld: 'Veert klinkt anders dan feest. Dat komt door de r.'

'Boort klinkt anders dan toost. Dat komt (door de r).'

Op dezelfde wijze bespreekt u: stoort en stoomt, geurt en kreunt, hoort en hoofd.

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest de zinnen en herhaalt het vetgedrukte woord. Dit woord moet geschreven worden.

- 1 Mijn ene **oor** is helemaal rood.
- 2 Hans **scheert** zich elke dag.
- 3 Gijs **kleurt** het dak van het huis rood.
- 4 De tandarts **boort** een gat in de muur.
- 5 Hoe kom jij aan die **scheur** in jouw broek?

zelfstandig

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na.

U laat nog eens verwoorden waarom de eer-, oor- en eur-woorden anders klinken.

'Bij woorden met eer, oor of eur klinkt het anders dan je het schrijft. Dat komt
(door de r aan het eind).'

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 16 van de Spelspoor-software.

LESEENHEID 17**Doel 1 Woorden schrijven met ou of au.****Opmerking**

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 17 van Taalleesland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

'Vandaag gaan we woorden leren waarin je de /ou/-klank hoort. Deze woorden schrijf je meestal met ou, maar soms ook met au. (U schrijft hierbij ou en au op het bord.) Van de au-woorden zijn er niet zo veel. Die gaan we leren door ze veel te lezen en te schrijven. Vandaag oefenen we met vijf zinnen waarin dertien au-woorden voorkomen. Jullie gaan proberen deze zinnen uit het hoofd te leren.'

Stap 2 Instructie

U zet op het bord: au

U zegt: 'Ik lees vijf zinnen voor, je hoort dertien woorden met de /ou/-klank. Je schrijft de woorden met au.' U wijst de au aan op het bord.

U leest de volgende zinnen voor en legt steeds de nadruk op de au-woorden:

- 1 De **paus** rijdt in een **blauwe** **auto**.
- 2 In de **pauze** eten we **gauw** een **augurk** met **rauwe** ham.
- 3 Is de pizza een beetje **flauw**? Doe er dan **saus** over.
- 4 De kater slaat met zijn **klaauw** naar de **pauw**.
- 5 **Au!** Die broek zit veel te **nauw**.

U herhaalt de zinnen en vraagt de leerlingen hun hand op te steken bij elk au-woord.

U schrijft hierna de vetgedrukte au-woorden op het bord en zegt daarbij steeds:

'Paus, ik hoor /ou/, ik schrijf au.' U wijst au aan op het bord.

'Blauwe, ik hoor (/ou/), ik schrijf(au).' U wijst au weer aan op het bord.

Op deze manier behandelt u alle woorden met au uit de vijf zinnen.

Stap 3 Begeleide inoefening

U leest de vijf au-zinnen nogmaals voor met nadruk op de au-woorden:

- 1 De **paus** rijdt in een **blauwe** **auto**.
- 2 In de **pauze** eten we **gauw** een **augurk** met **rauwe** ham.
- 3 Is de pizza een beetje **flauw**? Doe er dan **saus** over.
- 4 De kater slaat met zijn **klaauw** naar de **pauw**.
- 5 **Au!** Die broek zit veel te **nauw**.

Nu herhaalt u de zinnen zin voor zin en laat de leerlingen steeds de zinnen enkele keren nazeggen.

U laat vervolgens de leerlingen de au-woorden opschrijven in hun schrift.

Daarbij laat u nu steeds de leerlingen verwoorden: 'Paus, ik hoor /ou/, ik schrijf au.'

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest de zinnen en herhaalt het vetgedrukte woord. Dit woord moet geschreven worden.

- 1 De **paus** rijdt in een **blauwe** auto.
- 2 In de **pauze** eten we **gauw** een **augurk** met **rauwe** ham.
- 3 Is de pizza een beetje **flauw**? Doe er dan **saus** over.
- 4 De kater slaat met zijn **klaauw** naar de **pauw**.
- 5 **Au!** Die broek zit veel te **nauw**.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na.

Bij de au-woorden laat u de leerlingen nog eens zeggen: 'Je hoort /ou/, je schrijft het woord met au.' Gezamenlijk spreekt u de vijf zinnen nog enkele keren uit.

zelfstandig

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 17 van de Spelspoor-software.

LESEENHEID 18**Doel 1 Woorden schrijven die eindigen op ch of cht.****Opmerking**

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 18 van Taallesland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

'We gaan oefenen met woorden die eindigen op /g/ of /gt/, maar die je schrijft met ch of cht. We hebben al eerder met deze woorden geoefend.'

U vraagt de leerlingen voorbeelden te bedenken van woorden die eindigen op /agt/ (dacht, nacht), op /igt/ (dicht, gezicht), op /egt/ (recht, hecht), op /ogt/ (tocht, bocht) en op /ugt/ (kucht, zucht).

Indien de leerlingen niet snel woorden kunnen bedenken of met verkeerde voorbeelden komen, dan geeft u zelf voorbeelden.

Daarna vraagt u de leerlingen of ze ook nog de drie uitzonderingen kennen. Dit zijn zegt, legt en ligt.

Stap 2 Instructie

Vraag de leerlingen de korte klanken nog eens te benoemen: /a/, /o/, /e/, /i/, /u/

U zegt: 'Er zijn maar heel weinig woorden die op /g/ eindigen en waarvan je de /g/ schrijft als ch. Dit zijn ze:'

U schrijft de woorden uit de tabel op het bord. (Er zijn nog enkele woorden die eindigen op och, maar die zijn hier niet opgenomen: noch, doch, poch, joch. De gebruiksfrequentie van deze woorden is te laag.)

a	o	e	i	u
ach	och	pech	zich	kuch
lach	toch			

U laat de woorden door de leerlingen enkele keren nazeggen en daarna in hun schrift schrijven.

U zegt: 'Acht. Ik hoor een korte klank met /gt/ aan het eind. Dan schrijf ik cht aan het eind.'

Bocht. Ik hoor (een korte klank met /gt/ aan het eind). Ik schrijf (cht aan het eind).

Recht. Ik hoor (een korte klank met /gt/ aan het eind). Ik schrijf (cht aan het eind).

Licht. Ik hoor (een korte klank met /gt/ aan het eind). Ik schrijf (cht aan het eind).

Lucht. Ik hoor (een korte klank met /gt/ aan het eind). Ik schrijf (cht aan het eind).'

interactie

Stap 3 Begeleide inoefening

U schrijft de volgende kolommen op het bord. De leerlingen nemen deze over in hun schrift.

acht bocht recht licht lucht

U zegt: 'We gaan rijmwoorden zoeken bij de woorden in het schema.'

De leerlingen schrijven de rijmwoorden die bedacht worden in de goede kolom in hun schrift. Als visuele ondersteuning schrijft u de woorden ook op het bord.

Het ingevulde schema kan er als volgt uitzien:

acht	bocht	recht	licht	lucht
bracht	kocht	echt	dicht	kucht
dacht	mocht	knecht	nicht	gerucht
gracht	tocht	recht	plicht	vlucht
jacht	pocht	slecht	richt	klucht
klacht	verkocht	specht		
kracht				
macht				
nacht				
pracht				
wacht				

U laat de leerlingen de woordrijen hardop voorlezen. En u herhaalt nog eens: 'Hoor ik achter een korte klank /gt/, dan schrijf ik cht. Alleen niet bij zegt, legt en ligt. Dan schrijf ik gt.'

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest de zinnen en herhaalt het vetgedrukte woord. Dit woord moet geschreven worden.

- 1 De **lucht** is helder blauw.
- 2 De juf **richt** zich tot Aisha.
- 3 Annelies hoort een **specht** in het bos.
- 4 Ze **kocht** een nieuwe ring.
- 5 **Wacht** tot het **licht** groen is.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na.

U herhaalt de regel en laat de leerlingen deze nazeggen: 'Hoor ik achter een korte klank /gt/, dan schrijf ik cht. Alleen bij zegt, legt en ligt schrijf ik gt.'

zelfstandig

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 18 van de Spelspoor-software.

LESEENHEID 19

Doel 1 Woorden schrijven met de lettergroep ig of ijk.

Opmerking

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 19 van Taalleesland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

'Deze week gaan we oefenen met woorden die eindigen op de lettergroep /ug/ of /luk/. In beide lettergroepen hoor je een /u/, maar je schrijft een i of ij.'

Bij de voorbeeldwoorden die u gebruikt, geeft u de lettergroep waarin de /u/-klank voor komt minder nadruk. (de lage stemtrap)

'Lelijk is zo'n woord. Lelijk, je hoort een /u/ in /luk/, maar je schrijft lijk met een ij.'

'Lastig is zo'n woord. Lastig, je hoort een /u/ in /tug/, maar je schrijft tig met een i.'

U vraagt de leerlingen woorden te noemen met /ug/ aan het eind.

interactie

U zegt bij elk goed woord: 'Je hoort /ug/, maar je schrijft ig.'

U vraagt de leerlingen woorden te noemen met /luk/ aan het eind.

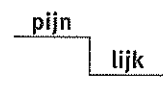
U zegt bij elk goed woord: 'Je hoort /luk/, maar je schrijft lijk.'

Stap 2 Instructie

U schrijft op het bord: **pijnlijk**

U zegt: 'Pijnlijk. Ik hoor /luk/, maar ik schrijf lijk. Ik schrijf pijnlijk. (Het woorddeel waarin je de /u/ hoort, wordt minder duidelijk uitgesproken.) Je hoort een /u/ maar je schrijft een ij. Dit woorddeel schrijven we op de lage stemtrap.'

U tekent de stemtrap op het bord en schrijft de beide woorddelen op de treden:

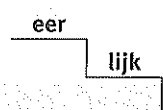
U spreekt pijnlijk duidelijk uit en maakt daarbij met uw hand een ondersteunend gebaar:

'Pijn (hand hoog), lijk (hand laag). Pijn staat op de bovenste tree, lijk staat op de onderste tree.'

U schrijft op het bord: **eerlijk**.

U zegt: 'Eerlijk, ik hoor (luk), maar ik schrijf (lijk). Ik schrijf eerlijk. Het woorddeel waarin je de /u/ hoort, wordt minder duidelijk uitgesproken. Je hoort een /u/, maar je schrijft een ij. Dit woorddeel schrijven we op de lage stemtrap.'

U tekent weer een stemtrap op het bord en schrijft de woorddelen op de treden:

U spreekt eerlijk duidelijk uit en maakt daarbij met uw hand een ondersteunend gebaar:

'Eer (hand hoog), lijk (hand laag). Eer staat op de bovenste tree, lijk staat op de onderste tree.'

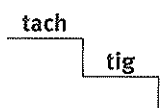
Op dezelfde manier behandelt u de volgende woorden: vrolijk, lelijk, heerlijk.

U laat hierbij de leerlingen tijdens het uitspreken van de woorddelen het handgebaar overnemen.

U schrijft op het bord: **tachtig**

U zegt: 'Tachtig. Ik hoor /tug/, maar ik schrijf tig. Ik schrijf tachtig.' Het woorddeel waarin je de /u/ hoort, wordt minder duidelijk uitgesproken. 'Dit woorddeel schrijven we op de lage stemtrap.'

U tekent de stemtrap op het bord en schrijft de beide woorddelen op de treden:

U spreekt tachtig duidelijk uit en maakt daarbij met uw hand een ondersteunend gebaar:

'Tach (hand hoog), tig (hand laag). Tach staat op de bovenste tree, tig staat op de onderste tree.'

Op dezelfde manier behandelt u de volgende woorden: deftig, haastig, slordig.

U laat hierbij de leerlingen tijdens het uitspreken van de woorddelen het handgebaar overnemen.

Stap 3 Begeleide inoefening

U schrijft op het bord: **dertig**

U zegt: 'Dertig'. Daarna zegt u het woord in woorddelen en ondersteunt dit met het handgebaar.

U laat de leerlingen het woord uitspreken en daarbij ook het handgebaar maken. De leerlingen schrijven het woord vervolgens in hun schrift.

Op dezelfde manier behandelt u de volgende woorden: rustig, koppig, handig, kwalijk, dierlijk, lelijk.

U herhaalt nog eens: 'We hebben geoefend met woorden die eindigen op de lettergroep /ug/ of /luk/. In beide lettergroepen hoor je een /u/, maar je schrijft een i of ij.'

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest de zinnen en herhaalt het vetgedrukte woord. Dit woord moet geschreven worden.

- 1 Drie keer tien is **dertig**.
- 2 Honderd min **tachtig** is **twintig**.
- 3 Wat schrijft Jelmer **slordig**.
- 4 Henk danst heel **sierlijk**.
- 5 **Haastig** liep Peter weg.
- 6 Neem mij niet **kwalijk** dat ik u stoort.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na.

Bij elk woord laat u de leerlingen verwoorden hoe het geschreven moet worden:

'In het woord hoor je een /u/, maar je schrijft een ij, omdat de laatste lettergroep op de laagste tree van de stemtrap staat.'

'In het woord hoor je een /u/, maar je schrijft een i, omdat de laatste lettergroep op de laagste tree van de stemtrap staat.'

zelfstandig

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 19 van de Spelspoor-software.

LESEENHEID 20

Doel 1 Woorden schrijven met de eindletter d uitgesproken als /t/.

Opmerking

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 20 van Taalleesland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

'We gaan woorden oefenen waarbij je aan het eind een /t/ hoort. Sommige van deze woorden schrijf je met een t aan het eind. Maar er zijn ook woorden waarbij je een /t/ hoort, maar een d aan het eind moet schrijven.

Je kunt zelf uitvinden wanneer het een t moet zijn en wanneer een d. Dat doe je door het woord langer te maken.

Bijvoorbeeld: geit. Je hoort een /t/ aan het eind. Je maakt het woord langer: geiten. Je hoort nog steeds een t. Daarom schrijf je geit ook met een t.

Bijvoorbeeld: baard. Je hoort een /t/ aan het eind. Je maakt het woord langer: baarden. Nu hoor je een d. Daarom schrijf je baard ook met een d.'

Stap 2 Instructie

U schrijft op het bord: brand

U zegt: 'Brand ... ik hoor een /t/ aan het eind. De regel is dan: Hoor ik aan het eind een /t/ dan maak ik het woord langer. Dan hoor ik of ik een t of een d moet schrijven. Brand, ik hoor een /t/, dus ik maak het woord langer: branden. Ik schrijf brand met een d aan het eind, omdat je branden ook met een d schrijft.'

U schrijft op het bord: krant

U zegt: 'Krant ... ik hoor een /t/ aan het eind. De regel is dan: Hoor ik aan het eind een /t/ dan maak ik het woord langer. Dan hoor ik of ik een t of een d moet schrijven. Krant, ik hoor een /t/, dus ik maak het woord langer: kranten. Ik schrijf krant met een t aan het eind, omdat je kranten ook met een t schrijft.'

interactie

Nu laat u de leerlingen aanvullen.

U schrijft op het bord: **eend**

U zegt: 'Eend ... De regel is dan: Hoor ik aan het eind een /t/, dan (maak ik het woord langer). Eend, ik hoor een /t/, dus ik maak het woord langer: (eenden). Ik schrijf eend met (een d aan het eind), omdat (je eenden ook met een d schrijft).'

Op dezelfde manier laat u de regel verwoorden en toepassen met de volgende woorden: hond, feest, poot, eind, bed.

Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'Nu gaan we twee rijen maken. Een rij met woorden met een d aan het eind en een rij met woorden met een t aan het eind.'

U schrijft twee kolommen op het bord: een met -d en een met -t. U laat dit door de leerlingen in hun schrift overnemen.

U noemt steeds een woord. Bij de eerste paar woorden spreekt u de regel helemaal zelf uit en laat u de leerlingen de regel herhalen. Daarna laat u de leerlingen een aantal keren aanvullen, totdat ze de hele aanpak zelf kunnen verwoorden. Op deze manier behandelt u de volgende woorden:

-d	-t
band	pest
kind	kast
bord	kist
huid	rust
grond	kost
pad	mist
paard	test

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest de zinnen en herhaalt het vetgedrukte woord. Dit woord moet geschreven worden.

- 1 Dat **beest** zit in een klein hok.
- 2 Heb jij wel eens op een **paard** gezeten?
- 3 Guus heeft een **wond** aan zijn been.
- 4 Wat krijg jij veel **post** voor je verjaardag.
- 5 In die oude **hut** woont niemand.
- 6 Papa plakt de **band** van mijn fiets.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na.

Laat ieder woord hardop langer maken.

U laat de leerlingen de volledige regel ook nog eens verwoorden: 'Hoor ik aan het eind van een woord een /t/ dan maak ik het woord langer. Dan hoor ik of ik een t of een d moet schrijven.'

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 20 van de Spelspoor-software.

zelfstandig

LESEENHEID 21

Doel 1 Auditief en visueel herkennen en schrijven van kmmk-middenstukjes (kabouter namen).

Opmerking

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 21 van Taallesland Spelling.

interactie

Stap 1 Oriëntatie

'De komende week leren jullie een heleboel namen van kabouters kennen. Wie kan een kabouter naam bedenken? De namen van de kabouters die jullie de komende week leren kennen, komen voor in rijmpjes. Zoals:

Adde en Edde zitten op het dak.
Idde is de baas en staat op zijn gemak.
Odde is een grapjas en doet een beetje raar.
Udde is de kok en maakt het eten klaar.

Adde, Edde, Idde, Odde en Udde zijn de namen van de kabouters in dit rijmpje. Er zijn nog veel meer kabouter namen die jullie de komende week zullen leren.'

Stap 2 Instructie

U zegt: 'Ik zeg het rijmpje nog een keer. Let erop wat de namen van de vijf kabouters zijn.' U legt de nadruk op de namen in het rijmpje.

Adde en Edde zitten op het dak.
Idde is de baas en staat op zijn gemak.
Odde is een grapjas en doet een beetje raar.
Udde is de kok en maakt het eten klaar.

U vraagt: 'Heb je de vijf kabouter namen gehoord? Ik lees het rijmpje nu nog eens voor en als je een kabouter naam hoort, steek je een hand op.' U herhaalt het rijmpje. Vervolgens herhaalt u het rijmpje nogmaals, maar nu zin voor zin. U laat de leerlingen elke zin nazeggen.

'We kennen nu vijf kabouter namen. Wie kan ze noemen?' U laat enkele leerlingen alle vijf namen noemen. U vult dit eventueel zelf steeds aan met namen die niet genoemd zijn. U schrijft de vijf namen op het bord:

Op het bord schrijft u **padden** met **adde** omcirkeld. U zegt: 'Padden, zie je welke kabouter naam in padden is verstopt?' (adde)

U schrijft **bedden** op het bord. U zegt: 'Bedden, zie je welke kabouter naam in bedden is verstopt?' (edde)

U schrijft **ridder** op het bord. 'Ridder, zie je welke kabouter naam in ridder is verstopt?' (idde)

U schrijft **modder** op het bord. 'Modder, zie je welke kabouter naam in modder is verstopt?' (odde)

U schrijft **knudde** op het bord. 'Knudde, zie je welke kabouter naam in knudde is verstopt?' (udde)

Stap 3 Begeleide inoefening

'Nu zeg ik weer het rijmpje hardop voor, maar nu met andere kabouter namen. Luister maar:

Abbe en Ebbe zitten op het dak.
ibbe is de baas en staat op zijn gemak.
Obbe is een grapjas en doet een beetje raar.
Ubbe is de kok en maakt het eten klaar.'

U vraagt: 'Welke vijf kabouter namen heb je gehoord?' Enkele leerlingen noemen de nieuwe namen. U vult dit eventueel aan met namen die niet genoemd zijn.

'Ik lees het rijmpje nog eens voor en als je een kabouter naam hoort, steek je een hand op.' U herhaalt het rijmpje.

De derde keer dat u het rijmpje voorleest, doet u dat zin voor zin. U laat de leerlingen elke zin steeds enkele keren nazeggen.

Nadat enkele leerlingen nogmaals de vijf namen van dit rijmpje hebben genoemd, zegt u: 'We kennen nu al tien kabouter namen. Wie kan de eerste vijf namen noemen?' (Adde, Edde, Idde, Odde, Udde) 'En de tweede vijf namen?' (Abbe, Ebbe, Ibbe, Obbe, Ubbe)

'Nu gaan jullie woorden met daarin kabouteramen verstopt in het schrift schrijven.'
 Op het bord schrijft u **krabben** met abbe omcirkeld.
 U zegt: 'Krabben, welke kabouteramen is in krabben verstopt? (abbe) Schrijf het woord in je schrift en zet een rondje om de kabouteramen.'
 Op het bord schrijft u **ribbel** met ibbe omcirkeld.
 U zegt: 'Ribbel, zie je welke kabouteramen in ribbel is verstopt? (ibbe) Schrijf het woord in je schrift en zet een rondje om de kabouteramen.'
 Op dezelfde manier behandelt u: kwebbel, hobbel, rubber.

'Ik lees nog eens het rijmpje voor, maar nu weer met andere kabouteramen.'

Akke en **Ekke** zitten op het dak.

Ikke is de baas en staat op zijn gemak.

Okke is een grapjas en doet een beetje raar.

Ukke is de kok en maakt het eten klaar.

U vraagt: 'Heb je de vijf kabouteramen gehoord? Ik lees het rijmpje nog eens voor en als je een kabouteramen hoort, steek je een hand op.' U herhaalt het rijmpje.
 De derde keer dat u het rijmpje voorleest, doet u dat zin voor zin. U laat de leerlingen elke zin hardop nazeggen. 'Welke nieuwe kabouteramen hoorde je in dit rijmpje?' (Akke, Ekke, Ikke, Okke, Ukke)

U schrijft op het bord **pakken** en u vraagt welke kabouteramen erin verstopt zit. (akke)
 U laat pakken opschrijven en de kabouteramen omcirkelen.
 Hierna zet u zelf een rondje om de kabouteramen in pakken op het bord. Op dezelfde manier behandelt u: wekker, prikkel, jokken, stukken.

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest de zinnen en herhaalt het vetgedrukte woord. Dit woord moet geschreven worden. De leerlingen zetten ook steeds een rondje om de kabouteramen.

- 1 We **pakken** de schoenen uit de kast.
- 2 **Hebben** jullie goed opgelet?
- 3 In het **midden** van het park staat een hoge boom.
- 4 **Jokken** is een ander woord voor liegen.
- 5 De visser ziet dat de **dobber** onder water verdwijnt.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. Hierbij laat u steeds een leerling de onderstreepte kabouteramen in het geschreven woord noemen.
 'Wie kan een van de rijmpjes al uit het hoofd opzeggen?' U geeft de leerlingen die hun hand opsteken de kans. Lukt het niet helemaal, dan vult u het zelf steeds aan.

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 21 van de Spelspoor-software.

zelfstandig

LESEENHEID 22

Doel 1 Auditief en visueel herkennen en schrijven van kmmk-middenstukjes (kabouteramen).

Opmerking

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 22 van Taallesland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

'We gaan de komende week weer oefenen met kabouteramen en met woorden waarin kabouteramen voorkomen. Ik zeg de rijmpjes die jullie al een beetje kennen nog een keer:

interactie

Adde en **Edde** zitten op het dak.
Idde is de baas en staat op zijn gemak.
Odde is een grapjas en doet een beetje raar.
Udde is de kok en maakt het eten klaar.

Abbe en **Ebbe** zitten op het dak.
Ibbe is de baas en staat op zijn gemak.
Obbe is een grapjas en doet een beetje raar.
Ubbe is de kok en maakt het eten klaar.

Akke en **Ekke** zitten op het dak.
Ikke is de baas en staat op zijn gemak.
Okke is een grapjas en doet een beetje raar.
Ukke is de kok en maakt het eten klaar.'

Stap 2 Instructie

U zegt: 'Bij het eerste rijmpje hoorde je in alle kabouter namen de /d/: Adde, Edde, Idde, Odde, Udde. In het tweede rijmpje waren alle namen met een /b/: Abbe, Ebbe, Ibbe, Obbe, Ubbe. En in het derde rijmpje hoorde je in alle namen een /k/: Akke, Ekke, Ikke, Okke, Ukke.'

U vraagt de leerlingen een andere medeklinker te noemen. U vult daarmee het rijmpje in. De leerlingen zeggen het volledig hardop na. Bijvoorbeeld:

Affe en **Effe** zitten op het dak.
Iffe is de baas en staat op zijn gemak.
Offe is een grapjas en doet een beetje raar.
Uffe is de kok en maakt het eten klaar.

U herhaalt dit enkele keren, maar steeds met een andere medeklinker.

Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'Nu gaan jullie woorden waarin kabouter namen zijn verstoep lezen en schrijven.'
 U laat de leerlingen de kabouter namen en de woorden overnemen in hun schrift volgens onderstaand schema:

1	2	3
U schrijft de kabouter-naam op het bord en de leerlingen schrijven hem in hun schrift:	U zegt de zin volledig en de leerlingen zeggen u dit na:	U schrijft het woord op het bord en de leerlingen schrijven het in hun schrift:
adde	'Adde is de kabouter naam in ladder.'	ladder
idde	'Idde is de kabouter naam in bidden.'	bidden
offe	'Offe is de kabouter naam in koffer.'	koffer
usse	'Usse is de kabouter naam in bussen.'	bussen
ikke	'Ikke is de kabouter naam in kikker.'	kikker
elle	'Elle is de kabouter naam in bellen.'	bellen

U schrijft op het bord **im** en u vraagt: 'Wie weet een woord waar deze kabouter naam in voorkomt?'

Als de leerlingen het moeilijk vinden zo'n woord te bedenken, geeft u zelf een woord, bijvoorbeeld: timmer, slimme, dimmen, klimmen, glimmen.

U schrijft dit woord op het bord en de leerlingen nemen het over in hun schrift.

Op dezelfde wijze behandelt u de volgende kabouter namen:

Utte (putten, pruttel)

Oppe (koppen, moppen)

Anne (pannen, Hannes)

Ille (pillen, stille)

Egge (zeggen, leggen)

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest de zinnen en herhaalt het vetgedrukte woord. Dit woord moet geschreven worden. De leerlingen zetten vervolgens een rondje om de kabouter-naam in het woord.

- 1 De **karren** rijden heel hard de heuvel af.
- 2 Wij wandelen door de **bossen**.
- 3 Kun je niet **bellen** als je er langs wilt?
- 4 Ga met je **billen** op de stoel **zitten**.
- 5 De heks heeft een **pukkel** op haar neus.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na.
Bij elk woord laat u de leerlingen benoemen welke kabouter-naam in het woord zit.
'Wie kan een kabouterrijmpje uit het hoofd opzeggen?' U probeert dit met steeds een verschillende medeklinker te laten doen.

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 22 van de Spelspoor-software.

zelfstandig

LESEENHEID 23

Doel 1 Kmk-middenstukjes (kabouter-namen) herkennen en schrijven.**Opmerking**

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 23 van Taalleesland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

'We hebben vorige week kabouter-namen geleerd en ook woorden waarin kabouter-namen voorkwamen. Wie kent nog een groepje van vijf namen?' De leerlingen noemen enkele groepjes. (voorbeeld: Abbe, Ebbe, Ibbe, Obbe, Ubbe) Indien een groepje niet helemaal compleet wordt genoemd, vult u het aan. U wijst hierbij ook op de abbe-kaart.
'Deze week leren jullie de namen van een andere kabouterfamilie kennen. En we gaan oefenen met woorden waarin deze namen voorkomen.'

Ook bij deze familie hoort een rijmpje. Luister maar:

- Abe** en **Ebe** zitten op een tak.
- Ibe** is de baas en rookt een pijp tabak.
- Obe** loopt te sjouwen met een zware tas.
- Ube** doet heel stil een dutje in het gras.

Abe, Ebe, Ibe, Obe en Ube zijn de namen van de kabouters in dit rijmpje. Er zijn nog veel meer kabouters met andere namen die bij deze familie horen. Jullie zullen ze deze week leren kennen.'

Stap 2 Instructie

U zegt: 'Ik zeg nog een keer het rijmpje met de vijf kabouter-namen. Luister goed.' U legt de nadruk op de namen in het rijmpje.

- '**Abe** en **Ebe** zitten op een tak.
- Ibe** is de baas en rookt een pijp tabak.
- Obe** loopt te sjouwen met een zware tas.
- Ube** doet heel stil een dutje in het gras.'

U vraagt: 'Hebben jullie de vijf kabouter-namen gehoord? Ik lees het rijmpje nog eens voor en als je een kabouter-naam hoort, steek je een hand op.' U herhaalt het rijmpje. De derde keer dat u het rijmpje voorleest, doet u dat zin voor zin en u laat de leerlingen elke zin nazeggen. U laat vervolgens enkele leerlingen de vijf namen noemen. U vult dit eventueel zelf aan met namen die niet genoemd worden. U schrijft de vijf namen op het bord.

KLASSIKALE ABE-KAART
KLASSIKALE ABBE-KAART

interactie

Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'Ik zeg het rijmpje nog een keer, maar nu met andere kabouter namen. Luister maar:

Ade en **Ede** zitten op een tak.

Ide is de baas en rookt een pijp tabak.

Ode loopt te sjouwen met een zware tas.

Ude doet heel stil een dutje in het gras.

U zegt: 'Heb je de vijf kabouter namen gehoord? Ik lees het rijmpje nog eens voor en als je een kabouter naam hoort, steek je een hand op.' U herhaalt het rijmpje.

De derde keer dat u het rijmpje voorleest, doet u dat zin voor zin en laat u de leerlingen elke zin nazeggen. U laat vervolgens enkele leerlingen de vijf namen noemen. U vult dit eventueel aan met namen die niet genoemd worden. U schrijft de vijf namen op het bord. 'We kennen nu al twee groepjes van vijf namen. Wie kan het eerste groepje noemen? En wie het tweede groepje?'

Op dezelfde manier behandelt u ook:

Ale en **Ele** zitten op een tak.

Ile is de baas en rookt een pijp tabak.

Ole loopt te sjouwen met een zware tas.

Ule doet heel stil een dutje in het gras.

U vraagt de leerlingen nu zelf een medeklinker te noemen om vijf nieuwe namen te maken. De namen worden in het rijmpje opgezegd en u schrijft de namen op het bord. U oefent op deze manier bijvoorbeeld met: m, p, g, k.

'Nu gaan jullie woorden met deze kabouter namen in het schrift schrijven.'

Op het bord schrijft u **palen** met **ale** omcirkeld.

U zegt: 'Palen, welke kabouter naam is in palen verstopt? (ale) Schrijf het woord in je schrift en zet een rondje om de kabouter naam.'

Op het bord schrijft u **beker** met **eke** omcirkeld.

'Beker, welke kabouter naam is in beker verstopt? (eke) Schrijf het woord in je schrift en zet een rondje om de kabouter naam.'

Op dezelfde manier behandelt u ook: mogen, beter, gapen.

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest de zinnen en herhaalt het vetgedrukte woord. Dit woord moet geschreven worden. De leerlingen zetten ook steeds een rondje om de kabouter naam.

1 **Komen** jullie uit je bed?

2 Ik moet de hele morgen al **gapen**.

3 Wat **teken** je daar een mooie aap.

4 Twee **boten** varen tegen elkaar aan.

5 Wij **slapen** op dezelfde kamer.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. Hierbij laat u steeds een leerling de omcirkelde kabouter naam in het geschreven woord noemen.

'Wie kan een rijmpje van de nieuwe kabouter familie opzeggen?' U probeert dit met steeds een verschillende medeklinker te laten doen.

zelfstandig

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 23 van de Spelspoor-software.

LESEENHEID 24

Doel 1 Woorden schrijven die beginnen met de lettergroep sch of schr.**Opmerking**

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 24 van Taalleesland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

'Deze week gaan we oefenen met woorden die beginnen met /sg/ of met /sgr/.

Als je vooraan een woord /sg/ hoort dan schrijf je sch. Schuif is zo'n woord.' U schrijft hierbij sch op het bord.

'Als je vooraan een woord /sgr/ hoort dan schrijf je schr. Schrift is zo'n woord.' U schrijft schr op het bord.

U vraagt de leerlingen met elk van de lettergroepen /sg/ en /sgr/ een voorbeeldwoord te bedenken.

Stap 2 Instructie

U wijst naar sch op het bord en u verklankt deze lettergroep. U zegt vervolgens: 'Ik zeg straks een zin. Als je daarin een woord hoort met /sg/ dan steek je je hand op.' Na elke zin laat u een leerling het woord noemen. U herhaalt het daarna zelf nog eens. U gebruikt de volgende zinnen:

- 1 Mag jij zelf al een appel **schillen**?
- 2 Els **schaaft** een plakje van de kaas.
- 3 **Schuif** eens een beetje op.
- 4 Ik **schenk** een groot glas melk in.

U wijst nu naar schr op het bord en u verklankt deze lettergroep. U zegt vervolgens: 'Ik zeg straks een zin. Als je daarin een woord hoort met /sgr/ dan steek je je hand op.' Na elke zin laat u de leerlingen het woord noemen. U herhaalt het daarna zelf nog eens. U gebruikt de volgende zinnen:

- 1 Ate **schrikt** van het lawaai.
- 2 Op zijn been zit een grote **schram**.
- 3 **Schrijf** eens wat netter!
- 4 Moeder **schrobt** de vieze gang.

Stap 3 Begeleide inoefening

Op het bord schrijft u twee kolommen. Boven de ene kolom schrijft u sch en boven de andere schr. U laat de leerlingen dit overnemen in hun schrift.

U zegt: 'Schot, ik hoor /sg/ aan het begin, ik schrijf schot met sch.' Hierbij wijst u op sch op het bord.

En u zegt: 'Schrapp, ik hoor /sgr/ aan het begin, ik schrijf schrapp met schr.' U wijst nu op schr op het bord.

Hierna schrijft u steeds een willekeurig woord uit de onderstaande tabel op het bord.

Een van de leerlingen leest het woord en zegt hierbij de regel op dezelfde manier als u deed. U gebruikt de volgende woorden:

sch	schr
schip	schram
schaam	schrik
schuif	schroef
schijf	schrok
school	schreef
schuin	schroot
schuur	schrapp

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest de zinnen en herhaalt het vetgedrukte woord. Dit woord moet geschreven worden.

- 1 Timon **schilt** de appel zelf.
- 2 Els **scheef** heel netjes.
- 3 Timon draait de **schroef** in het hout.
- 4 De indiaan **schiet** met pijl en boog.
- 5 Ate **schrok** van het vuurwerk.
- 6 Jesse heeft een flinke **schram** op zijn knie.
- 7 Oma **schreef** een kaartje en deed het op de post.
- 8 Moeder brengt Marit elke morgen naar **school**.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na.

Laat de woorden steeds nauwkeurig uitspreken en de schrijfwijze als volgt verwoorden: 'Schilt, ik hoor /sg/ aan het begin, ik schrijf schilt met sch.'

zelfstandig

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 24 van de Spelspoor-software.

LESEENHEID 25**Doel 1 Woorden schrijven met au of ou.****Opmerking**

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 25 van Taalleesland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

'Vandaag gaan we oefenen met woorden waarin je /ou/ hoort. Deze woorden schrijf je meestal met ou, maar soms ook met au. Die woorden met au moet je leren door ze veel te lezen en te schrijven. Jullie hebben al eens vijf zinnen geleerd, waarin een heleboel woorden met au voorkwamen.'

Stap 2 Instructie

U herhaalt de vijf zinnen met au-woorden en laat de leerlingen deze eerst zin voor zin nazeggen.

Dan zegt u steeds zelf het eerste deel van elke zin en laat u ze afmaken door een leerling. Vervolgens vraagt u wie een van de zinnen uit het hoofd kan opzeggen.

En tot slot vraagt u: 'Wie kan nu alle vijf zinnen opzeggen?'

Het gaat om de volgende zinnen:

- 1 De **paus** rijdt in een **blauwe** **auto**.
- 2 In de **pauze** eten we **gauw** een **augurk** met **rauwe** ham.
- 3 Is de pizza een beetje **flauw**? Doe er dan **saus** over.
- 4 De kater slaat met zijn **klauw** naar de **pauw**.
- 5 **Au!** Die broek zit veel te **nauw**.

U zegt: 'Om te weten of de /ou/-klank in een woord moet worden geschreven met au of ou, moet je steeds aan de vijf zinnen denken. Bijvoorbeeld:

Paus, ik ken het woord van de au-zinnen. Ik schrijf paus dus met au.' U schrijft hierbij **paus** op het bord.

'Flauw, ik ken het woord van de au-zinnen. Ik schrijf flauw dus met au.' U schrijft **flauw** op het bord.

'Hout, ik ken dit woord **niet** van de au-zinnen. Dus schrijf ik hout met ou.' U schrijft **hout** op het bord.

'Kous, ik ken dit woord **niet** van de au-zinnen. Dus schrijf ik kous met ou.' U schrijft **kous** op het bord.

interactie

Stap 3 Begeleide inoefening

Op het bord schrijft u twee kolommen. Boven de ene kolom schrijft u **au** en boven de andere **ou**. U laat dit door de leerlingen overnemen in hun schrift.

'We gaan nu woorden opschrijven met **au** of **ou**. We bedenken steeds eerst of we het woord kennen uit de **au**-zinnen of niet. Daarna schrijven we het in de goede rij.'

Op deze manier behandelt u de volgende woorden door elkaar:

au	ou
augurk	fout
blauwe	goud
nauw	mouw
klaauw	touw
rauw	houden
auto	hout
pauze	kous

U legt uit dat blauwe een vorm van blauw is. Als voorbeeld hierbij gebruikt u: een blauw huis, een blauwe auto. Mocht een van de leerlingen een **au**-woord noemen dat niet in de vijf zinnen voorkomt, dan legt u uit dat er nog een paar andere **au**-woorden zijn. Deze worden in groep 5, 6 of 7 geleerd.

U herhaalt nog eens de vijf **au**-zinnen. De leerlingen zeggen ze steeds hardop na.

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest de zinnen en herhaalt het vetgedrukte woord. Dit woord moet geschreven worden.

- 1 Ik **bouw** een hoge toren van blokken.
- 2 Het vlees is **rauw**, je moet het niet eten.
- 3 De **paus** is vandaag jarig.
- 4 Er zit een vlek op je **mouw**.
- 5 De **auto** staat in de garage.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. Bij elk geschreven woord vraagt u: 'Staat dit woord in een van de vijf **au**-zinnen?'

U laat tot slot de vijf **au**-zinnen door enkele leerlingen hardop opzeggen.

zelfstandig

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 25 van de Spelspoor-software.

LESEENHEID 26

Doel 1 Woorden schrijven met de lettergroep aai, ooi of oei.**Opmerking**

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 26 van Taalleerland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

U zegt: 'We gaan deze week woorden oefenen met /aaj/, /ooj/ of /oej/.' U legt bij het uitspreken steeds de nadruk op de /j/ aan het eind van de lettergroep.

'Kraai is zo'n woord. Je hoort /aaj/, maar je schrijft aai. Kraai.' U schrijft **kraai** op het bord.

'Kooi is zo'n woord. Je hoort /ooj/, maar je schrijft ooi. Kooi.' U schrijft **kooi** op het bord.

'Knoei is zo'n woord. Je hoort /oej/, maar je schrijft oei.' U schrijft **knoei** op het bord.

'Je hoort in aai, ooi of oei een /j/ aan het eind, maar je schrijft altijd een i.'

interactie

Stap 2 Instructie

U wijst op de woorden kraai, kooi en knoei op het bord.

U zegt: 'Als ik deze woorden langer maak, hoor ik heel duidelijk een /j/.

Kraai, kraaien. Ik hoor een j, maar ik weet dat ik /aaj/ van kraai moet schrijven met een i.

Kooi, kooien. Ik hoor een j, maar ik weet dat ik /ooj/ van kooi moet schrijven met een i.

Knoei, knoeien. Ik hoor een j, maar ik weet dat ik /oej/ van knoei moet schrijven met een i.'

Nu laat u de leerlingen aanvullen:

'Ik zeg: maai – (maaien). Ik hoor een j, maar ik weet dat ik /aaj/ van maai moet schrijven met een (i).

Ik zeg: mooi – (mooie). Ik hoor een j, maar ik weet dat ik /ooj/ van mooi moet schrijven met een (i).

Ik zeg: stoei – (stoeien). Ik hoor een j, maar ik weet dat ik /oej/ van stoei moet schrijven met een (i).'

Op dezelfde manier bespreekt u de woorden: dooi, sproei, haai.

Stap 3 Begeleide inoefening

'Nu gaan we samen woorden oefenen met /aaj/, /ooj/ of /oej/.'

U maakt drie kolommen op het bord. Boven de kolommen schrijft u kraai, kooi en knoei.

U laat dit door de leerlingen overnemen in hun schrift.

U zegt: 'Taai, ik hoor /aaj/, ik schrijf aai.' U schrijft taai onder kraai in de kolom.

'Tooi, ik hoor /ooj/, ik schrijf ooi.' U schrijft tooi onder kooi in de kolom.

'Roei, ik hoor /oej/, ik schrijf oei.' U schrijft roei onder knoei in de kolom.

De leerlingen schrijven nu taai, tooi en roei in de juiste kolom in hun schrift.

U vraagt vervolgens de leerlingen de volgende woorden (in willekeurige volgorde) op dezelfde manier te verwoorden en op te schrijven in de juiste kolom.

kraai	kooi	knoei
taai	mooi	roei
haai	dooi	groei
zaai	hooi	bloei
maai	gooi	stoei
maait	gooit	stoeit
zaait	dooit	groeit
maaien	dooien	roeien
zaaien	gooien	bloeien
taaien	mooie	groeien

U vraagt de leerlingen of ze nog andere woorden met /aaj/, /ooj/ of /oej/ kennen. U laat deze in de goede kolom opschrijven.

U vraagt tot slot nog eens waar het in deze les om gaat. (woorden met /aaj/, /ooj/ of /oej/)

'Waar moet je om denken als je woorden met /aaj/, /ooj/ of /oej/ schrijft?' (Je hoort een /j/, maar je schrijft een i.)

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest de zinnen en herhaalt het vetgedrukte woord. Dit woord moet geschreven worden.

- 1 Wat zit je haar **mooi**.
- 2 Ik **groe**i de laatste tijd heel hard.
- 3 Wat een **saai** verhaal, zeg.
- 4 Wessel **stoe**it altijd met zijn vader.
- 5 **Foe**i, roept juf, houd daarmee op!
- 6 **Goo**ien jullie die rommel in de afvalbak?

zelfstandig

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. Bij elk woord laat u de leerlingen de geleerde regel verwoorden: 'Je hoort een //, je schrijft een i.'

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 26 van de Spelspoor-software.

LESEENHEID 27**Doel 1 Woorden schrijven die eindigen op d oft.****Opmerking**

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 27 van Taalleerland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

'We gaan woorden oefenen waarbij je een /t/ aan het eind hoort. Soms schrijf je zo'n woord ook met een t op het eind. Post is zo'n woord.

En soms schrijf je zo'n woord met een d op het eind. Brood is zo'n woord. Je hoort een /t/, maar je schrijft een d.

Om te weten of je een d of een t aan het eind schrijft, moet je het woord eerst langer maken. Je hoort dan of je het met een d of een t schrijft.'

Stap 2 Instructie

'We gaan eerst woorden oefenen waarbij je een /t/ aan het eind hoort en die je ook met een t aan het eind moet schrijven.'

U schrijft **start** op het bord en u zegt: 'Start. Ik maak het woord langer. Ik zeg starten en hoor een t. Dus schrijf ik start met een t aan het eind.'

U schrijft **rest** op het bord en u zegt: 'Rest. Ik maak het woord langer. Ik zeg resten en hoor een t. Dus schrijf ik rest met een t aan het eind.'

Nu laat u de leerlingen aanvullen.

U schrijft **fluit** op het bord en u zegt: 'Fluit. Ik maak het woord langer. Ik zeg (fluiten) en hoor een (t). Dus schrijf ik fluit met (een t aan het eind).'

Op dezelfde manier behandelt u de woorden: straat, rit, rust, worst.

'Nu gaan we woorden oefenen waarbij je een /t/ aan het eind hoort, maar die je met een d aan het eind moet schrijven.'

U schrijft **zwaard** op het bord en u zegt: 'Zwaard. Ik maak het woord langer. Ik zeg zwaarden en hoor een d. Dus schrijf ik zwaard met een d aan het eind.'

U schrijft **hoed** op het bord en u zegt: 'Hoed. Ik maak het woord langer. Ik zeg hoeden en hoor een d. Dus schrijf ik hoed met een d aan het eind.'

Nu laat u de leerlingen aanvullen.

U schrijft **eend** op het bord en u zegt: 'Eend. Ik maak het woord langer. Ik zeg (eenden) en hoor een (d). Dus schrijf ik eend met (een d aan het eind).'

Op dezelfde manier behandelt u de woorden: hoofd, veld, kind, speld.

'Nu gaan we woorden met d oft t door elkaar oefenen.'

U schrijft **tijd** op het bord en u zegt: 'Tijd. Ik maak het woord langer. Ik zeg tijden en hoor een d. Dus schrijf ik tijd met een d aan het eind.'

U schrijft **beest** op het bord en u zegt: 'Beest. Ik maak het woord langer. Ik zeg beesten en hoor een t. Dus schrijf ik beest met een t aan het eind.'

Nu laat u de leerlingen weer aanvullen.

U schrijft **naald** op het bord en u zegt: 'Naald. Ik maak het woord langer. Ik zeg (naalden) en hoor een (d). Dus schrijf ik naald met (een d aan het eind).'

Op dezelfde manier behandelt u de woorden: groet, hard, glad, vast.

interactie

Stap 3 Begeleide inoefening

'We gaan woorden schrijven waarbij je een /t/ aan het eind hoort. We maken het woord steeds langer om te horen of de laatste letter een d of een t moet zijn.'

Op het bord maakt u twee kolommen met -d en -t erboven. U behandelt onderstaande woorden en u laat ze in de juiste kolom in het schrift schrijven.

Bij elk woord laat u een leerling verwoorden waarom het woord met d of met t moet worden geschreven.

U neemt eerst vier woorden met d en daarna vier woorden met t. Vervolgens biedt u afwisselend woorden met d of t aan.

-d	-t
stad	beurt
bord	boot
goed	gast
hemd	krat
kleed	lint
paard	beschuit
naald	tent
verkeerd	zwart

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest de zinnen en herhaalt het vetgedrukte woord. Dit woord moet geschreven worden.

- 1 In de goot loopt een **rat**.
- 2 Het is niet mijn **schuld** hoor.
- 3 Ik had alle sommen **goed**.
- 4 Ik zie je **hart** bonzen.
- 5 Op de grond ligt een **kleed**.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. U laat hierbij de geschreven woorden nog eens langer maken. De leerlingen verwoorden vervolgens of het woord met t of d wordt geschreven.

zelfstandig

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 27 van de Spelspoor-software.

LESEENHEID 28**Doel 1 Woorden schrijven die eindigen op ch of cht.****Opmerking**

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 28 van Taalleesland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

'We gaan oefenen met woorden die eindigen op /g/ of /gt/, maar die je schrijft met ch of cht. Dat is zo bij veel woorden met een korte klank die eindigen op /g/ of /gt/.

Lach is zo'n woord, net als toch, recht, zich of lucht.'

U vraagt de leerlingen nog enkele andere voorbeelden te noemen.

U herinnert de leerlingen ook aan de drie uitzonderingen die al eerder werden geleerd: zegt, legt en ligt.

Stap 2 Instructie

U vraagt de leerlingen de korte klanken nog eens te noemen: /a/, /e/, /i/, /o/ en /u/.

U zegt: 'Er zijn maar weinig woorden met een korte klank die op /g/ eindigen en waarvan je de /g/ schrijft als ch. Dit zijn ze:'

interactie

U schrijft de woorden uit de tabel op het bord. (Er zijn nog enkele woorden die eindigen op och, maar die hier niet zijn opgenomen: noch, doch, poch, joch. De gebruiksfrequentie van deze woorden is te laag.)

a	o	e	i	u
ach	och	pech	zich	kuch
lach	toch			

U laat de woorden enkele keren hardop lezen en u vraagt elk woord in een zin te plaatsen.

Als de leerlingen zelf geen zinnen kunnen bedenken, geeft u de volgende voorbeeldzinnen:

- 1 Ach, wat kijk je verdrietig.
- 2 Lach toch eens naar me.
- 3 Och, wat heb ik een hoofdpijn!
- 4 Joop heeft vaak pech.
- 5 Hanna schaamt zich.
- 6 Als ik verkouden ben, kuch ik vaak.

U leest de woorden zelf nog eens voor waarbij u steeds op ch wijst. De leerlingen schrijven vervolgens de woorden in hun schrift.

Dan schrijft u het volgende schema op het bord. U laat dit door de leerlingen overnemen in hun schrift.

acht bocht recht licht lucht

U zegt: 'Nu gaan we woorden oefenen met /gt/ aan het eind. Hoor ik achter een korte klank /gt/, dan schrijf ik cht. Alleen bij zegt, legt en ligt schrijf ik gt.'

Stap 3 Begeleide inoefening

Uit de onderstaande rijen noemt u steeds een woord en u vraagt de leerlingen een zin met dat woord te bedenken. U herhaalt de zin en schrijft het cht-woord op het bord. Daarbij zegt u: 'Hoor ik achter een korte klank /gt/, dan schrijf ik cht.' U laat de leerlingen het woord in het schrift schrijven en een leerling daarbij de regel noemen.

acht	bocht	recht	licht	lucht
bracht	kocht	echt	dicht	kucht
dacht	mocht	knecht	nicht	gerucht
gracht	tocht	recht	plicht	vlucht
jacht	pocht	slecht	richt	klucht
klacht	verkocht	specht		
kracht				
macht				
nacht				
pracht				
wacht				

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest de zinnen en herhaalt het vetgedrukte woord. Dit woord moet geschreven worden.

- 1 Het huis staat vlakbij een scherpe **bocht** in de weg.
- 2 Emiel **kucht** de hele **nacht**.
- 3 De kinderen hebben de toets **slecht** gemaakt.
- 4 Het **licht** schijnt door het raam.
- 5 De kleine Jesse is ziek en **ligt** op de bank.
- 6 Moeder **legt** de spullen in de kast.
- 7 Opa zegt dat hij een boodschap gaat doen.

zelfstandig

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na.

U herhaalt tot slot de regel en de drie uitzonderingen: 'Hoor ik achter een korte klank /gt/, dan schrijf ik cht. Alleen bij zegt, legt en ligt schrijf ik gt.'

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 28 van de Spelspoor-software.

LESEENHEID 29

KLASSIKALE ABBE-KAART

interactie

Doel 1 De leerlingen oriënteren op de spellingregel 'Hoor je aan het begin van een middenstukje een korte klank, dan schrijf je kmmk.'**Opmerking**

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 29 van Taalleesland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

'Vandaag gaan we oefenen met woorden waarvan het middenstukje een kabouter naam is zoals Abbe. Babel is zo'n woord. Het middenstukje van babel is abbe. Abbe is een kabouter naam met een korte klank aan het begin. Hoor je aan het begin van een middenstukje een korte klank, dan schrijf je daarachter twee medeklinkers.'

Stap 2 Instructie

U zegt: 'We gaan eerst nog eens rijmpjes met kabouter namen oefenen.' Hierna leest u het volgende rijmpje voor:

Abbe en **Ebbe** zitten op het dak.

Ibbe is de baas en staat op zijn gemak.

Obbe is een grapjas en doet een beetje raar.

Ubbe is de kok en maakt het eten klaar.

U vraagt: 'Wie kent het rijmpje met Atte en Ette?' 'En met Arre en Erre?' 'En met Alle en Elle?'

U kunt dit naar behoefte uitbreiden met andere medeklinkers.

U zegt: 'Dat zijn allemaal kabouter namen die beginnen met een korte klank: /a/, /e/, /i/, /o/ en /u/. Als je in een middenstukje van een woord zo'n kabouter naam hoort, dan schrijf je achter de korte klank twee medeklinkers.'

Op het bord schrijft u:

o o o o

e l l e

b e l l e n

U zegt: 'Ik zie bellen. (wijs aan: bellen) Daar hoor ik elle in. (wijs aan: elle) De beginklank van elle is /e/ en die klinkt kort. (wijs aan: e) Bellen schrijf ik dus met een dubbele l.' (wijs aan: ll)

Stap 3 Begeleide inoefening

'Nu gaan we samen woorden lezen en schrijven. Het middenstukje in de woorden heeft steeds aan het begin een korte klank.'

Op het bord schrijft u:

o o o o

b o t t e n

U laat de leerlingen dit overnemen in hun schrift.

U zegt: 'Ik zie botten. (wijs aan: botten) Daar hoor ik otte in. (wijs aan: otte) De beginklank van otte is /o/ en die klinkt kort. (wijs aan: o) Botten schrijf ik met een dubbele t.' (wijs aan: tt)

Op het bord schrijft u:

o o o o

p a s s e n

U laat dit weer door de leerlingen overnemen in hun schrift en u laat ze vervolgens onderstaande zinnen aanvullen:

'Ik zie passen. (wijs aan: passen) Daar hoor ik (asse) in. (wijs aan: asse) De beginklank van asse is (/a/) en die klinkt (kort). (wijs aan: a) Passen schrijf ik met (een dubbele s).' (wijs aan: ss)

Op dezelfde manier bespreekt u de volgende woorden: mollen, fakkel, remmen, dubbel, bidden.

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest de zinnen en herhaalt het vetgedrukte woord. Dit woord moet geschreven worden.

- 1 Op de plank staan twee **potten**.
- 2 We **rekken** ons helemaal uit.
- 3 **Zullen** we samen knikkeren?
- 4 Omar en Jeffrey zijn grote **mannen**.
- 5 Onder die **dikke** deken is het heel warm.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. Hierbij laat u steeds de regel 'Ik hoor aan het begin van het middenstukje een korte klank, ik schrijf het woord met een dubbele medeklinker' verwoorden.

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 29 van de Spelspoor-software.

zelfstandig

LESEENHEID 30

Doel 1 Woorden schrijven die eindigen op een d of t.

Opmerking

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 30 van Taalleerland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

'Soms kun je klanken op twee manieren schrijven. Dat is ook zo met woorden waarbij je aan het eind een /t/ hoort. Je hoort een /t/, maar soms schrijf je het woord toch met een d. Je leert hoe je kunt weten of je een t of een d aan het eind van een woord moet schrijven. Dat doen we door de woorden langer te maken.

Baard is zo'n woord. Als je baard langer maakt, hoor je baarden. Baard schrijf je daarom met een d aan het eind.

Punt is ook zo'n woord. Als je punt langer maakt, hoor je punten. Punt schrijf je dus met een t aan het eind.'

Stap 2 Instructie

U zegt: 'In de tent eten we brood. Hoor je woorden met een /t/-klank aan het eind?' (tent, brood)

U zegt: 'Tent. Als je tent langer maakt, hoor je tenten. Tent schrijf je dus met een t aan het eind.'

U schrijft op het bord: tenten – tent

U zegt: 'Brood. Als je brood langer maakt, hoor je broden. Brood schrijf je dus met een d aan het eind.'

U schrijft op het bord: broden – brood

U zegt: 'Het feest is op het strand. Welke woorden eindigen op een /t/-klank?' (feest, strand)

U laat onderstaande zinnen aanvullen:

'Feest. Als je feest langer maakt hoor je (feesten). Feest schrijf je dus met een (t aan het eind).'

interactie

U schrijft op het bord: **feesten – feest**

‘Strand. Als je strand langer maakt hoor je (stranden). Strand schrijf je dus met (een d aan het eind).’

U schrijft op het bord: **stranden – strand**

Stap 3 Begeleide inoefening

U tekent op het bord twee kolommen en boven de kolommen schrijft u -t en -d. U laat de leerlingen dit overnemen in hun schrift.

U zegt: ‘We gaan woorden waarbij je een /t/ aan het eind hoort in de goede kolom schrijven. Om te horen in welke kolom het hoort, maken we het woord steeds langer.’

U laat uw zinnen steeds aanvullen en vervolgens schrijft u het woord in de goede kolom op het bord. De leerlingen doen dit in hun schrift.

U zegt: ‘Kast. Als je kast langer maakt, hoor je (kasten). Kast schrijf ik dus met (een t aan het eind).’

Brand. Als je brand langer maakt, hoor je (branden). Brand schrijf ik dus met (een d aan het eind).’

Op dezelfde manier behandelt u in willekeurige volgorde de woorden uit de beide rijen:

-t	-d
kast	brand
schrift	hand
plaat	bloed
mast	eind
punt	beeld
fluit	baard

U laat de leerlingen zelf een aantal woorden met een /t/-klank aan het eind noemen en zelf beredeneren of er een d of een t aan het eind geschreven moet worden.

U zegt: ‘Nu gaan we ook nog wat langere woorden oefenen.’

U behandelt de volgende woorden op dezelfde wijze als hiervoor: verband, beroemd, besluit, gezond, grasveld, tuinplant.

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest de zinnen en herhaalt de vetgedrukte woorden. Deze woorden moeten geschreven worden.

- 1 Mijn **tand** is eruit.
- 2 Die **worst** is erg zout.
- 3 Dat **lied** zingen wij bijna elke dag.
- 4 Heb jij **verstand** van auto's?
- 5 We verven met een **kwast**.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. Daarbij laat u bij elk geschreven woord de regel van het langer maken verwoorden.

U sluit af met: ‘Als je aan het eind van een woord een /t/ hoort, moet je het woord langer maken om te horen of je het met t of d moet schrijven.’

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 30 van de Spelspoor-software.

zelfstandig

LESEENHEID 31

Doel 1 De leerlingen oriënteren op de spellingregel 'Hoor je aan het begin van een middenstukje een lange klank, dan schrijf je kmk.'

Opmerking

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 31 van Taalleesland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

'Vandaag gaan we oefenen met woorden waarvan het middenstukje een kabouter naam is zoals Abe. Kabel is zo'n woord. Het middenstukje van kabel is abe. Abe is een kabouter naam met een lange klank aan het begin.

Hoor je aan het begin van een middenstukje een lange klank, dan schrijf je daarachter maar één medeklinker.'

Stap 2 Instructie

U zegt: 'We gaan eerst nog eens rijmpjes met kabouter namen oefenen.' U leest het volgende rijmpje voor:

Abe en **Ebe** zitten op een tak.

Ibe is de baas en rookt een pijp tabak.

Obe loopt te sjouwen met een zware tas.

Ube doet heel stil een dutje in het gras.

U vraagt: 'Wie kent het rijmpje met Ate en Ete?' 'En met Are en Ere?' 'En met Ale en Ele?'

U kunt dit naar behoefte uitbreiden met andere medeklinkers.

U zegt: 'Dat zijn allemaal kabouter namen die beginnen met een lange klank: /aa/, /ee/, /oo/ en /uu/. Als je in een middenstukje van een woord zo'n kabouter naam hoort, dan schrijf je achter de lange klank maar één medeklinker.'

Op het bord schrijft u:

○●○

a l e

h a l e n

U zegt: 'Ik zie halen. (wijs aan: halen) Daar hoor ik ale in. (wijs aan: ale) De beginklank van ale is /aa/ en die klinkt lang. (wijs aan: a) Halen schrijf ik dus met een enkele l.' (wijs aan: l)

Stap 3 Begeleide inoefening

Nu gaan we samen woorden lezen en schrijven. Het middenstukje in de woorden heeft steeds aan het begin een lange klank.

Op het bord schrijft u:

○●○

b o t e n

U laat de leerlingen dit overnemen in hun schrift.

U zegt: 'Ik zeg boten. (wijs aan: boten) Daar hoor ik ote in. (wijs aan: ote) De beginklank van ote is /oo/ en die klinkt lang. (wijs aan: o)

Boten schrijf ik met een enkele t.' (wijs aan: t)

Op het bord schrijft u:

○●○

h a z e n

U laat de leerlingen dit weer overnemen in hun schrift en vervolgens onderstaande zinnen aanvullen:

'Ik zeg hazen. (wijs aan: hazen) Daar hoor ik (aze) in. (wijs aan: aze) De beginklank van aze is (/aa/) en die klinkt (lang). (wijs aan: a) Hazen schrijf ik met (een enkele z).' (wijs aan: z)

Op dezelfde manier bespreekt u ook de volgende woorden: molen, tafel, lepel, vuren, bezem.

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest de zinnen en herhaalt het vetgedrukte woord. Dit woord moet geschreven worden.

- 1 De ooievaar staat op twee **poten**.
- 2 De **benen** van het paard zijn heel lang.
- 3 Zullen we **samen** knikkeren?
- 4 Lieke past even op bij de **buren**.
- 5 Het is nu al **weken** achter elkaar warm.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. Hierbij laat u steeds de regel 'Ik hoor aan het begin van het middenstukje een lange klank, ik schrijf het woord met een enkele medeklinker' verwoorden.

zelfstandig

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 31 van de Spelspoor-software.

LESEENHEID 32**Doel 1 Woorden schrijven met de lettergroep aai, ooi of oei.****Opmerking**

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 32 van Taalleesland Spelling.

interactie

Stap 1 Oriëntatie

'Deze week gaan we oefenen met woorden waarin je /aaj/, /ooj/ of /oej/ hoort. Draai is zo'n woord. Je hoort /aaj/, maar je schrijft aai.' U schrijft op het bord: draai
'Dooi is zo'n woord. Je hoort /ooj/, maar je schrijft ooi.' U schrijft op het bord: dooi
'Roei is zo'n woord. Je hoort /oej/, maar je schrijft oei.' U schrijft op het bord: roei
'Je hoort steeds /j/ aan het eind, maar je schrijft een i.'

Stap 2 Instructie

U schrijft de woorden fraai, strooi en bloei op het bord.

U zegt: 'Als ik deze woorden langer maak, hoor ik heel duidelijk de /j/.

Fraai, fraaie. Ik hoor een /j/, maar ik weet dat ik /aaj/ van fraai met een i moet schrijven.

Strooi, strooien. Ik hoor een /j/, maar ik weet dat ik /ooj/ van strooi met een i moet schrijven.

Bloei, bloeien. Ik hoor een /j/, maar ik weet dat ik /oej/ van bloei met een i moet schrijven.'

U laat aanvullen:

'Haai, (haaien), ik hoor (een /j/), maar ik weet dat ik (/aaj/ van haai) met (een i moet schrijven).'

Op dezelfde manier behandelt u de volgende woorden: prooi, sproei, vlaai, mooi, knoei.

Stap 3 Begeleide inoefening

'We gaan nu rijmwoorden verzinnen en schrijven.

Waar moet je aan denken bij woorden waarbij je aan het eind de /j/-klank hoort?' (Je hoort een /j/, je schrijft een i.)

U vraagt de leerlingen woorden te bedenken met aai, ooi of oei. U schrijft deze woorden in drie kolommen op het bord.

U laat de leerlingen de woorden overnemen in hun schrift en telkens de regel verwoorden.

Wanneer de leerlingen onvoldoende woorden kunnen bedenken, kiest u zelf uit de volgende woorden:

aai	ooi	oei
waai	tooi	woei
taai	mooi	stoei
maai	kooi	sproei
kraai	hooi	snoei
haai	gooi	knoei
graai	dooi	groei
fraai	plooi	loei

U zegt: '/aaj/, /ooj/ en /oej/' komen niet altijd aan het eind van een woord voor. Er kunnen ook nog letters achter staan, zoals bij graait, dooit en groeit of graaide, dooide en groeide. Luister goed naar de volgende zinnen. In welk woord hoor je /aaj/, /ooj/ of /oej/?

Ben strooit het zand op de tegels. (strooit) Strooit, je hoort een /j/, maar je schrijft een i. De haan kraait al heel vroeg in de morgen. (kraait) Kraait, je hoort (een /j/), maar je schrijft (een i)

Henk knoeit yoghurt op zijn trui. (knoeit) Knoeit, je hoort (een /j/), maar je schrijft (een i)

Dirk-Jan graaide het snoepje uit mijn handen. (graaide) Graaide, je hoort (een /j/), je schrijft (een i)

Eindelijk dooide het een beetje. (dooide) Dooide, je hoort (een /j/), je schrijft (een i)

Er groeide een madeliefje in het gras. (groeide) Groeide, je hoort (een /j/), je schrijft (een i)

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest de zinnen en herhaalt het vetgedrukte woord. Dit woord moet geschreven worden.

- 1 De plant staat in **bloei**.
- 2 Wat heb je **mooi** getekend.
- 3 De jongen **graait** van alles bij elkaar.
- 4 Het gras **groeit** bijna niet in de winter.
- 5 Wie **strooit** daar al die snippers over de vloer?

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. Bij elk woord laat u de regel verwoorden door de leerlingen. Bijvoorbeeld: Bloei, je hoort een /j/, maar je schrijft een i.

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 32 van de Spelspoor-software.

zelfstandig

LESEENHEID 33

Doel 1 Woorden schrijven met een kmk- of een kmmk-middenstukje.

Opmerking

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 33 van Taalleerland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

'Deze week gaan we woorden oefenen met een abe- of een abbe-middenstukje. Om te weten welk middenstukje het is, moet je goed luisteren naar de beginklank. Hoor je aan het begin van een middenstukje een korte klank, dan schrijf je het met twee medeklinkers. Bakker is zo'n woord. Het middenstukje van bakker is akke. Hoor je aan het begin van een middenstukje een lange klank, dan schrijf je het met één medeklinker. Vaker is zo'n woord. Het middenstukje van vaker is ake.'

interactie

KLASSIKALE ABE-KAART
KLASSIKALE ABBE-KAART

Stap 2 Instructie

U zegt: 'Bakker.

- 1 Het middenstukje is akke.
- 2 Aan het begin van akke, hoor ik /a/.
- 3 /a/ is een korte klank.
- 4 Bij een middenstukje komen na een korte klank twee medeklinkers.
- 5 Bakker is met twee k's.'

U zegt: 'Vaker.

- 1 Het middenstukje is ake.
- 2 Aan het begin van ake, hoor ik /aa/.
- 3 /aa/ is een lange klank.
- 4 Bij een middenstukje komt na een lange klank één medeklinker.
- 5 Vaker is met één k.'

'Doe nu maar mee.'

U zegt steeds de stappen voor en laat de leerlingen stap voor stap nazeggen.

U zegt: 'Lessen.

- 1 Het middenstukje is esse.
- 2 Aan het begin van esse, hoor ik /e/.
- 3 /e/ is een korte klank.
- 4 Bij een middenstukje komen na een korte klank twee medeklinkers.
- 5 Lessen is met twee s'en.'

U zegt: 'Beker.

- 1 Het middenstukje is eke.
- 2 Aan het begin van eke, hoor ik /ee/.
- 3 /ee/ is een lange klank.
- 4 Bij een middenstukje komt na een lange klank één medeklinker.
- 5 Beker is met één k.'

Nu laat u aanvullen.

U zegt: 'Bussen.

- 1 Het middenstukje is (usse).
- 2 Aan het begin van usse, hoor ik (/u/).
- 3 /u/ is een (korte klank).
- 4 Bij een middenstukje komen na een korte klank (twee medeklinkers).
- 5 Bussen is met (twee s'en).'

U zegt: 'Boter.

- 1 Het middenstukje is (ote).
- 2 Aan het begin van ote, hoor ik (/oo/).
- 3 /oo/ is een (lange klank).
- 4 Bij een middenstukje komt na een lange klank (één medeklinker).
- 5 Boter is met (één t).'

Stap 3 Begeleide inoefening

Op het bord tekent u twee kolommen. Boven de linkerkolom zet u: ○●○. En boven de rechterkolom: ○●●○.

U zegt: 'Nu gaan we de woorden in de goede rij schrijven. Woorden met een lange klank aan het begin van het middenstukje schrijven we links. We schrijven ze met één medeklinker. Woorden met een korte klank aan het begin van het middenstukje schrijven we rechts. We schrijven ze met twee medeklinkers.'

U noemt steeds een woord uit een van de twee kolommen. Bij ieder woord laat u de vijf stappen verwoorden. Hierna schrijven de leerlingen het woord in de goede kolom.

○○○

taken

deken

poten

vuren

stelen

tafels

kraken

grote

sturen

○○○○

bakken

missen

dekken

botten

kussen

bellen

drillen

trimmen

vlammen

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest de zinnen en herhaalt de vetgedrukte woorden. Deze woorden moeten geschreven worden.

- 1 Je moet je **oren** **beter** **wassen**.
- 2 Mag ik nu **even** op het **kussen** **liggen**?
- 3 De kinderen **hollen** keihard naar buiten.
- 4 Pas op, de **muren** zijn pas geverfd.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na. Bij ieder woord laat u de vijf stappen nog eens verwoorden.

zelfstandig

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 33 van de Spelspoor-software.

LESEENHEID 34**Doel 1 Woorden schrijven met de lettergroep ig of lijk.****Opmerking**

Deze les wordt gegeven voorafgaand aan Leseenheid 34 van Taalleesland Spelling.

Stap 1 Oriëntatie

'Deze week gaan we nog eens oefenen met woorden die eindigen op de lettergroep /ug/ of /luk/. In beide lettergroepen hoor je een /u/, maar je schrijft een i of ij. Jullie leerden dat de lettergroepen /ug/ en /luk/ op de lage stemtrap staan.'

Bij de voorbeeldwoorden die u gebruikt, geeft u de lettergroep waarin de /u/-klank voorkomt minder nadruk. (de lage stemtrap)

'Heerlijk is zo'n woord. Heerlijk, je hoort een /u/ in /luk/, maar je schrijft lijk met een ij.'

'Handig is zo'n woord. Handig, je hoort een /u/ in /dug/, maar je schrijft dig met een i.'

U vraagt de leerlingen woorden te noemen met /ug/ op de lage stemtrap.

U zegt bij elk goed woord: 'Je hoort /ug/, maar je schrijft ig.'

U vraagt de leerlingen woorden te noemen met /luk/ op de lage stemtrap.

U zegt bij elk goed woord: 'Je hoort /luk/, maar je schrijft lijk.'

Stap 2 Instructie

U schrijft op het bord: moeilijk.

U zegt: 'Moeilijk. Ik hoor /luk/, maar ik schrijf lijk. Ik schrijf moeilijk. Het woorddeel waarin je de /u/ hoort, wordt minder duidelijk uitgesproken. Dit woorddeel schrijven we op de lage stemtrap.'

U tekent de stemtrap op het bord en schrijft de beide woorddelen op de treden:

moei

lijk

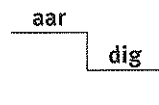
U spreekt moeilijk duidelijk uit en maakt daarbij met uw hand een ondersteunend gebaar:

'Moei (hand hoog), lijk (hand laag). Moei staat op de bovenste tree, lijk staat op de onderste tree.' U laat de leerlingen de gebaren meedoen, terwijl ze de woorddelen nazeggen.

U schrijft op het bord: aardig

U zegt: 'Aardig, ik hoor (dug), maar ik schrijf (dig). Ik schrijf aardig. Het woorddeel waarin je de /u/ hoort, wordt minder duidelijk uitgesproken. Je hoort een /u/, maar je schrijft een ij. Dit woorddeel schrijven we op de lage stemtrap.'

U tekent weer een stemtrap op het bord en schrijft de woorddelen op de treden:

U spreekt aardig duidelijk uit en maakt daarbij met uw hand een ondersteunend gebaar: 'Aar (hand hoog), dig (hand laag). Aar staat op de bovenste tree, dig staat op de onderste tree.' U laat de leerlingen de gebaren meedoen, terwijl ze de woorddelen nazeggen.

Op dezelfde manier bespreekt u de volgende woorden: veertig, kwalijk, mistig.

U laat hierbij de leerlingen tijdens het uitspreken van de woorddelen het handgebaar overnemen.

Stap 3 Begeleide inoefening

U zegt: 'twintig', en u schrijft het woord op het bord. Daarna zegt u het woord in woorddelen en ondersteunt dit met het handgebaar.

U laat de leerlingen het woord uitspreken en daarbij ook het handgebaar maken. De leerlingen schrijven het woord vervolgens in hun schrift.

Op dezelfde manier behandelt u de volgende woorden: dierlijk, giftig, vrolijk, zestig.

U herhaalt nog eens: 'We hebben geoefend met woorden die eindigen op de lettergroep /ug/ of /luk/. In beide lettergroepen hoor je een /u/, maar je schrijft een i of ij.'

Stap 4 Dictee

U geeft een kort dictee. U leest de zinnen en herhaalt het vetgedrukte woord. Dit woord moet geschreven worden.

- 1 Dertig is veel meer dan tien.
- 2 Tachtig plus twintig is honderd.
- 3 Dagmar werkt meestal heel **slordig**.
- 4 Martijn schrijft heel **sierlijk** in zijn schrift.
- 5 Peter is altijd **haastig**.
- 6 Ik neem het je echt **kwalijk** dat je me stoort.

Stap 5 Reflectie

U kijkt het dictee samen met de leerlingen na.

Bij elk woord laat u de leerlingen verwoorden hoe het geschreven moet worden:

'In het woord hoor je een /u/, maar je schrijft een ij, omdat de laatste lettergroep op de laagste tree van de stemtrap staat.'

'In het woord hoor je een /u/, maar je schrijft een i, omdat de laatste lettergroep op de laagste tree van de stemtrap staat.'

zelfstandig

De leerlingen oefenen de komende week met Leseenheid 34 van de Spelspoor-software.

KOPIEERBLADEN

STAPPENPLAN

Stap 1

Ik hoor het woord, ik zeg het woord.

Stap 2

Ik bedenken en zeg wat voor soort woord het is.

Stap 3

Ik weet wat ik moet doen.

Stap 4

Ik schrijf het woord op.

Stap 5

Ik kijk of ik het goed geschreven heb.

AU-ZINNEN

- 1 De **paus** rijdt in een **blauwe** auto.
- 2 In de **pauze** eten we **gauw** een **augurk** met **rauwe** ham.
- 3 Is de pizza een beetje **flauw**? Doe er dan **saus** over.
- 4 De kater slaat met zijn **klaauw** naar de **pauw**.
- 5 **Au!** Die broek zit veel te **nauw**.

KABOUTERNAMEN (MIDDENSTUKJES)

Adde en **Edde** zitten op het dak.

Idde is de baas en staat op zijn gemak.

Odde is een grapjas en doet een beetje raar.

Udde is de kok en maakt het eten klaar.

Hoe klinkt dit rijmpje met: bb, ff, gg, kk, ll, mm, nn, pp, rr,
ss, tt?

Abe en **Ebe** zitten op een tak.

Ibe is de baas en rookt een pijp tabak.

Obe loopt te sjouwen met een zware tas.

Ube doet heel stil een dutje in het gras.

Hoe klinkt dit rijmpje met: d, f, g, k, l, m, n, p, r, s, t, z?

OUDERBRIEF

Aan de ouders/verzorgers van

Uw kind krijgt extra spellinglessen met Spelspoor. Dat betekent dat we wekelijks een extra instructie geven ter voorbereiding op de reguliere spellinglessen. Ook wordt er extra geoefend met behulp van een computerprogramma. De aanpak van Spelspoor sluit aan bij de methode Taalleesland Spelling die wij op school gebruiken.

Spelspoor leert de leerlingen spellingproblemen volgens een vast stappenplan op te lossen. Dit stappenplan ziet er als volgt uit:

- **Stap 1** Ik hoor het woord, ik zeg het woord.
- **Stap 2** Ik bedenken zeg wat voor soort woord het is.
- **Stap 3** Ik weet wat ik moet doen.
- **Stap 4** Ik schrijf het woord op.
- **Stap 5** Ik kijk of ik het woord goed geschreven heb.

Bijvoorbeeld:

- 1 De leerlingen leren woorden waarbij je aan het eind een /t/ hoort.
- 2 Geit is zo'n woord. Maar baard is ook zo'n woord.
- 3 Sommige woorden schrijf je met een t aan het eind.
- 4 Maar er zijn ook woorden waarbij je een /t/ aan het eind hoort, maar een d schrijft.
- 5 De leerlingen leren zelf uit te vinden wanneer het een t moet zijn en wanneer een d door het woord langer te maken.

Als de leerling nu **baard** moet schrijven, dan gaat dat als volgt:

- 1 Ik hoor /baart/, ik zeg /baart/.
- 2 Ik hoor een woord met een t aan het eind.
- 3 Ik maak het woord langer: baarden. Ik hoor nu een /d/.
- 4 Ik schrijf baard met een d.
- 5 Ik kijk nog eens naar het woord: baard, ik hoor /t/ aan het eind, maar ik schrijf een d.

Als u uw kind thuis wilt helpen met spelling, is het van belang dit op dezelfde manier te doen als op school. Dat is belangrijk voor uw kind. Wanneer er op verschillende manieren uitleg wordt gegeven, is dat heel verwarrend.

Voor nadere informatie kunt u altijd bij de leerkracht van uw kind terecht.

Tips om uw kind bij spelling te helpen

- 1 Overleg met de leerkracht aan welk spellingprobleem aandacht besteed wordt.
- 2 Informeer naar de aanpak en gebruik dezelfde uitleg als op school.
- 3 Oefen alleen met uw kind als uw kind dat wil. Zorg voor een prettige sfeer.
- 4 Laat uw kind thuis niet langer dan een kwartier per dag oefenen.
- 5 Gebruik zo mogelijk de computer om woorden en zinnen te schrijven.
- 6 Wanneer uw kind een woord fout schrijft, laat dan direct het goede woord zien.
- 7 Werk altijd met de vijf stappen van het stappenplan.